

Georgiana Virginia Bonea

**Succintă analiză
a legislației românești
cu privire la prevenirea și combaterea
abuzului asupra minorului**

Colecția DILEME CONTEMPORANE

Georgiana Virginia Bonea

**Succintă analiză
a legislației românești
cu privire la prevenirea și combaterea
abuzului asupra minorului**

2017

Coperta: Mihai Niță
Tehnoredactare: Mihai Niță

© Editura Sigma

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BONEA, GEORGIANA VIRGINIA

Succintă analiză a legislației românești cu privire la prevenirea și combaterea abuzului asupra minorului / Georgiana Virginia Bonea. -

București : Sigma, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-727-193-5

343.62(498)

ISBN: 978-606-727-193-5

Editura SIGMA

Sediul central:

Str. G-ral Berthelot nr. 38, sector 1, București, cod 010169

Tel. / fax: 021-313. 96. 42; 021-315. 39. 43; 021-315. 39. 70

e-mail: office@editurasigma.ro; web: www.editurasigma.ro

Distribuție:

Tel. / fax: 021-243.42.40; 021-243.40.52; 021-243.40.35

e-mail: comenzi@editurasigma.ro

Dedicație

*Tatălui meu, Constantin Bonea (1956-2007),
fără de care această lucrare nu ar fi existat.*

Omagiu,

Adus celei care mi-a făcut viața frumoasă în fiecare clipă și a avut mereu grijă de mine, indiferent de conjunctură – mamei mele, Nicoleta Drăgan (Bonea).

Notă

Prezenta lucrare, prin definierea sa teoretico-aplicativă, de cercetare activă, este destinată mediului universitar academic, având caracter exclusiv științific, socio-psiho-cognitivo-cultural, cu trimiteri legislative românești și internaționale și cu accente puternice caracterizate de domeniul vast al asistenței sociale.

Lista casetelor

Caseta 1: Definiri suplimentare ale abuzului asupra copilului

Caseta 2: Tipuri de molestatori sexuali ai minorului

Caseta 3: Drepturile părinților și ale copiilor ca membri ai unei familii

Caseta 4: Legea 272 din 2004, actualizată, privind Drepturile Copilului

Caseta 5: Sănătatea și bunăstarea copilului

Caseta 6: Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi

Caseta 7: Protecția copilului împotriva abuzului și mai ales a neglijării

Caseta 8: Instituții și servicii cu atribuții în protecția copilului

Listă Abrevieri

- Alin. – Alineat
- Art. – Articol
- A.N.P. – Administrația Națională a Penitenciarelor
- Apud – Citare preluată de la un alt autor decât cel inițial
- B.B.C. – British Broadcasting Corporation
- B.J.S. – Bureau of Justice Statistics
- B.S.U. – Behavioral Science Unit
- C.P. – Codul Penal (român)
- C.C.R. – Curtea Constituțională a României
- C.I.C.C. – Centrul Internațional de Criminologie Comparată
- D.G.P.M.B. – Direcția Generală de Poliție a Municipiului București
- etc. al – Și alții (autori)
- E.S.C.C.J.S. – European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics
- F.B.I. – Federal Bureau of Investigation
- Idem – același, la fel
- Ibidem – un text deja citat în lucrare
- I.N.S. – Institutul Național de Statistică
- I.N.C. – Institutul Național de Criminologie
- I.C.P.C. – Institutul de Cercetare și Prevenire a Criminalității
- I.G.P.R. – Inspectoratul General al Poliției Române
- Î.C.C.J. – Înalta Curte de Casație și Justiție
- Nr. – Număr
- O.M.S. – Organizația Mondială a Sănătății
- Op.Cit. – Operă citată
- p./pp. – pagina
- P.M.S. Craiova – Penitenciarul de Maximă Siguranță Craiova
- ș.a. – Și altele
- ș.a.m.d. – și așa mai departe
- UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Cuprins

Lista casetelor	5
Listă Abrevieri	6
Prezentarea autoarei	8
Introducere	9
Capitolul 1	
Abuzul asupra minorului. Delimitări conceptuale	12
1.1. Definirea abuzului	12
1.2. Tipuri de abuz	14
1.3. Abuzul asupra minorului: perspective comparate	19
1.4. Abuzul minorului în diverse contexte familiale	21
1.5. Concluzii	23
Capitolul 2	
Efectele și consecințele abuzului asupra minorului	24
2.1. Tipurile de efecte ale abuzului asupra copilului	24
2.2. Răspunsul copilului la abuz	25
2.3. Tipologia agresorului minorului	26
2.4. Atașamentul deficitar la minori și consecințele sale	28
2.5. Concluzii	30
Capitolul 3	
Teorii asupra agresorului minorului	31
3.1. Teorii psihologice – psihiatrice	31
3.2. Teoriile criminologice	32
3.3. Teoriile sociologice	32
Capitolul 4	
Legislația românească și internațională privind prevenirea și combaterea abuzului asupra copilului	34
4.1. Introducere	34
4.2. Legea românească pentru prevenirea și combaterea abuzului asupra copilului	34
4.3. Concluzii	42
Bibliografie	43
ANEXA 1	48
ANEXA 2	51
ANEXA 3	108
Bibliografie	120
ANEXA 4	125
Bibliografie	139

Prezentarea autoarei

Lect. Univ. Dr. Georgiana Virginia Bonea este licențiată în Asistență Socială, are Masterul de Psihologie Socială Aplicată și este Doctor în Sociologie al Școlii Doctorale de Sociologie, în cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea București. A fost bursieră POSDRU (până în anul 2012) și a publicat numeroase studii în reviste de specialitate. A publicat mai multe capitole în cărți coordonate de alți autori din domeniul sociologiei. De asemenea, a publicat ca autor singular, „Violența în relația de cuplu: victime și agresori. Teorie și aplicații”; „Aspecte teoretice introductive privind conflictul și negocierea la locul de muncă”; „Elemente introductive legislative românești privind agresorul familial”. De asemenea a publicat ca și coordonator unic cărțile: „Devianța. Viziuni contemporane”; „Atacul de panică și anxietatea: Afecțiuni ale lumii contemporane. Întrebări și răspunsuri”; „Violența între partenerii cuplului heterosexual: Teoria ciclicității violenței”. A participat la diverse conferințe la nivel național și internațional pe teme precum: violența în relația de cuplu, conflictul și negocierea. A activat ca asistent social, având experiență în lucrul cu victimele violenței și în negocierea dintre agresor și victimă. De asemenea, în calitate de Lector Universitar Doctor, a susținut diverse cursuri ale disciplinelor precum: Metode și tehnici de cercetare în sociologie; Estetică și societate; Sociologia corpului; Dezvoltare comunitară și regională – ca titular în cadrul Secției de Sociologie, Universitatea Hyperion. A coordonat mai multe grupe de practică de specialitate în cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea București și în cadrul Facultății de Drept, Jurnalism, Psihologie și Științe ale Educației, Secția de Sociologie, Universitatea Hyperion. Din anul 2014 este Cercetător Științific în cadrul Academiei Române, Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV).

Introducere

Abuzul asupra copilului a fost și este o problemă reală, extrem de complicată și de gravă. Copiii abuzați, de cele mai multe ori, prezintă la maturitate anumite influențe negative asupra personalității și comportamentului în relația cu cei din jurul lor (Rădulescu, 2010; Baci, 2005).

Delincvența juvenilă (Banciu, 2005) este consecință a problemelor rezultate din abuzul asupra copilului în familie. Atașamentul copilului față de părinte este extrem de important deoarece, prin acesta, copilul își va modela întregul său mod de acțiune și gândire.

Încă din anii '50, '60, s-a pus foarte mare accent (Rădulescu, 2007; Banciu, 2005; Tierre, 2001) pe:

- drepturile copilului;
- respectarea acestora cu strictețe;
- tipologia abuzului copilului care este extrem de stufoasă și minuțios de studiat, în fiecare caz în parte, în funcție de problemele prezentate.

Abuzul poate fi îmbrăcat în mai multe forme, cum ar fi (Rădulescu, 2007; 2010):

- abuzul fizic: acesta se traduce prin înbrânceli aplicate copilului, arsuri, tras de păr, tăieturi, din care rezultă diverse echimoze și alte semne extrem de vizibile pe corpul copilului;

- abuzul sexual: spre deosebire de adult, minorul nu este apt să întrețină relații de natură sexuală, nu le înțelege și nu este în măsură să-și dea acordul în privința acestora, urmând ca pe termen mediu și lung să apară diverse malformații psihice care îl vor afecta pe tot parcursul vieții sale (Vigorello, 1999, 25–34);

- abuzul economic / exploatarea economică a copilului: aceasta, de cele mai multe ori, este întâlnită în familiile cu o situație economică extrem de precară care își împing copiii spre diverse activități de natură exploatativă sau chiar spre delincvență (furt, jefuire etc.) (Banciu, 2001; 2005; Rădulescu, 2007);

- abuzul social: tradus prin interzicerea copilului de a lua legătura cu alte rude, prieteni, de a merge la școală, de a socializa (Amza, 2002);

- abuzul psihologic: acesta este, poate, cel mai important ca și impact asupra minorului având urmări în copilărie și apoi la maturitate. Este tradus prin înjosirea copilului, adresarea diverselor cuvinte care îl pot afecta psihic, umilirea lui etc.

Abuzul psihologic este întâlnit în toate tipurile de abuz, așa cum este abuzul social, abuzul economic, abuzul fizic sau cel sexual. Acesta are o mare influență, uneori devastatoare, asupra dezvoltării cognitive a copilului, dar și asupra interrelaționării acestuia cu cei aflați în jurul său, indiferent dacă sunt minori sau majori, indiferent dacă reprezintă pentru acesta o autoritate sau nu.

Atașamentul asupra copilului prezintă mari influențe de natură psihică asupra creșterii și dezvoltării sale, a personalității sale până la maturitate.

Neglijarea copilului este una dintre cele mai grave abuzuri pe care le pot face cei care au copii în grijă. Un minor neglijat poate prezenta o dezvoltare psihică inferioară vârstei cronologice, dar și semne fizice care arată neîngrijirea al acestuia.

De cele mai multe ori un copil abuzat poate fi observat și recuperat cu ajutorul instituțiilor abilitate, cum sunt cele de stat (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului din fiecare județ al țării noastre, dar și din București – fiecare sector al său), dar și instituțiile nonguvernamentale acreditate de către stat, ce colaborează cu statul în vederea instrumentării cazurilor semnalate de abuz asupra copilului.

Răspunsurile pe care minorul poate să le dea la un abuz depind de (Rădulescu, 2010, Banciu, 2005):

- aderarea la un grup delinvent;
- părăsirea domiciliului părinților;
- încercarea de autoagresare;
- pavor nocturn;
- delincvență juvenilă;
- cefalee;
- frică permanentă;
- sindrom de stres posttraumatic;
- agresivitate excesivă față de toți din jur;
- lipsa afecțiunii față de părinți și față de sine;
- dorința de a se însingura;
- tentativă de suicid;
- consum de droguri, alcool și alte substanțe cu efect halucinogen;
- părăsirea mediului școlar;
- activități de natură ilicită;
- teama permanentă de a nu fi abuzat de cineva etc..

Politicile sociale din România s-au aliniat la cele europene și internaționale în ceea ce privește prevenirea și combaterea abuzului asupra copilului, apărarea dreptului copilului și importanța acordată acestora (Giddens, 1988/2010; Grunberg, 2001).

Mass-media, a patra putere în stat, are un rol esențial în construirea și propagarea elementelor importante care pot să definească ce este un abuz asupra minorului, dar mai ales sensibilizarea populației în vederea netolerării acestuia (Ibidem).

În țara noastră există, din păcate, credința conform căreia „bătaia este ruptă din rai“, astfel un copil bătut va fi mâine un adult capabil să se ridice la înălțimea societății.

Educația prin abuzul de orice fel a minorului nu poate aduce decât daune de natură bio-psiho-socio-cognitivă asupra acestuia, neputând la maturitate să reprezinte generația sa.

În concluzie, ceea ce vrea să identifice, analizeze și să descopere prezenta lucrare constituie *etiologia minorilor abuzați*.

Capitolul 1

Abuzul asupra minorului Delimitări conceptuale

1.1. Definirea abuzului

În Legea 272, actualizată în anul 2004¹, privind protecția și promovarea drepturilor copilului există numeroase articole ce fac referire la pedepsele de natură corporală ca „practică“ de creștere și, mai ales, de educare a copilului.

Există foarte multe cutume conform cărora copilul e crescut cu bătaie și educat ca atare, anume (Grieger et.al., 2007; Homlin, 1991):

- „bătaia e ruptă din rai“
- „cu bătaia se educă minorul“
- „faci din el om cu bătaia“
- „bătaia e mama învățaturii“ etc..

Copilul abuzat și, mai ales, neglijat prezintă o serie de semne (Iacobuță, 2002; Finkel, 2009; Bonea, 2012, 2011):

◀ fizice

- nedezvoltat fizic și psihic conform cu vârsta sa cronologică;
- aspect neglijent;
- haine murdare;
- bolnăvicios;
- murdar etc.

◀ sociale

- rușinos social;
- fără prieteni de vârsta sa;
- închis în sine etc.

◀ familiale

- terorizat de familia sa;
- bătut în permanență etc.

Lupta împotriva abuzului asupra copilului este foarte importantă și a luat amploare odată cu lupta împotriva abuzului femeii în familie. A devenit mai

¹ Sursa: *Drepturile Copiilor*, www.dgas.ro. Accesat la data de 07.09.2015.

pregnantă în anii '60, pe plan mondial, reforma legislativă care reflectă acest lucru.

Astfel, există *Legea privind protecția Copilului*, ținând seama de schimbarea nivelului de trai; creșterea și sensibilizarea mass-media cu privire la abuzul asupra copilului.

Încălcarea Drepturilor Copilului are consecințe asupra:

- societății;
- copilului;
- familiei;
- școlii;
- bisericii;
- țării, în ansamblu;
- a familiei ca instituție și „celulă de bază a societății“.

Trebuie să facem diferența între bătaie (educația negativă) și educația de tip pozitiv, în care copilul poate învăța pe termen lung.

Este vorba de un efort comun al țărilor U.E. privind protecția copilului și sensibilizarea populației cu privire la această problemă.

Cauzalitățile abuzului asupra copilului (Banciu, 2005; Zamfir, 1997, 2002) pot fi pe plan social, economic, familial: delincvență juvenilă, abandon școlar, diverse probleme de sănătate, probleme de familie etc. .

Ținând seama de cele de mai sus se impune o analiză de tip calitativ.

Copilul nu poate înțelege abuzul, nu poate reacționa la fel ca un adult și, mai ales, nu se poate apăra la fel ca un adult. Un copil este expus la aceste pericole, dacă familia sa nu știe ce se petrece cu minorul respectiv.

În România, conform unei clarificări, minor reprezintă o persoană cu vârsta cuprinsă între 0 și 18 ani.

În cazul minorului delinvent, situația stă puțin altfel (Banciu, 2005):

- sub 14 ani, nu răspunde penal,
- între 14 și 16 ani, răspunde penal numai dacă se demonstrează în instanță că a avut discernământ la momentul săvârșirii faptei.
- peste 18 ani, orice delinvent răspunde penal de faptele sale.

Sunt foarte mulți minori implicați în acte penale care nu răspund penal, deoarece nu au vârsta corespunzătoare. Ei sunt acceptați în anumite grupuri considerate delinvente.

Abuzul asupra copilului și definirea sa reprezintă o problemă destul de stufoasă și complicată. Există foarte multe definiții – unele contradictorii, altele ce cad de acord.

Profilul familiilor ce au copii abuzați este unul grăitor, anume (Voinea, 2005; Dwarkin, 2001; Amza, 2002):

- familie dezorganizată;
- familie monoparentală;
- familie divorțată;
- familie neorganizată;
- familie homosexuală;
- părăsire de familie;
- părinți alcoolici;
- părinți cu probleme de sănătate etc.

Abuzul asupra copilului este abuzul cel mai grav, minorul fiind lipsit de apărare și neputând înțelege ce se petrece cu el și din ce motive anume.

Trebuie să luăm în evidență copiii aflați în categoria „cifrei negre“ a celor abuzați. Cifra acestor copii nu este încă cunoscută de către autoritățile competente. În această lucrare se vorbește numai de „cifra cunoscută“ a copiilor abuzați, copiii ajunși să beneficieze de servicii specializate, competente a face față unei asemenea provocări extrem de solicitante și de grele.

1.2. Tipuri de abuz

Formele abuzului asupra copilului capătă extrem de multe „lumini“ și „umbre“.

Este vorba de un subiect foarte stufos și complex.

Spre deosebire de adult, copilul nu se poate apăra, nu poate avea opțiunea de a fugi și nu înțelege ceea ce i se întâmplă și de ce anume.

Abuzurile se pot clasifica astfel:

- abuzul fizic;
- abuzul psihic;
- abuzul economic;
- abuzul social;
- abuzul sexual;
- abuzul exploatarea;
- neglijarea și atașamentul deficitar.

Pentru a putea vorbi despre copilul abuzat este necesară o expunere și o analiză a fiecărui tip de abuz în parte.

- **Abuzul fizic** asupra copilului constă în bătăi cu diverse obiecte contondente, cu palmele sau cu pumnii, arsuri, echimoze, trăieturi.

Consecințele abuzului fizic (Rădulescu și Dâmboeanu, 2010) pot fi:

- semne vizibile ale abuzului fizic suferit,
- teama permanentă,
- agresivitatea față de cei din jur;
- retragere în sine, introvertire.

- **Abuzul psihic** (Hopss și Edwards, 1995; Bonea, 2008, 2012) asupra copilului este foarte periculos deoarece acesta poate avea loc atât în spațiul public, cât și în cel privat al căminului. Este destul de greu de demonstrat, dar nu imposibil. Un specialist va ști unde și cum să instrumenteze cazul. Abuzul psihic se rezumă la insulte, înjosiri, amenințări de tot felul, inclusiv cu bătaia, porecle, descurajări.

Consecințele abuzului psihic:

- retragere în propria persoană;
- atacuri de panică;
- neîncredere în sine;
- cefalee;
- pavor nocturn;
- agresivitate sau autoagresivitate;
- teamă de cei din jur;
- reacții posttraumatice: stare de vomă, vertij, dorința de suicid, apatie, lipsa poftei de mâncare etc.

- **Abuzul economic** (Chelcea și Zodieru, 2010; Bonea, 2011, 2012) asupra copilului constă în faptul că adultul, în a cărui grijă se află minorul, profită de orice venit ar putea avea copilul în folosul său propriu (alocația de stat a copilului).

Consecințele abuzului economic:

- copilul nu va fi îngrijit;
- nu va avea haine pe măsura sa;
- va fi năhrănit corespunzător;
- va avea un aspect general neîngrijit;
- nu va fi dezvoltat fizic în conformitate cu vârsta sa cronologică.

- **Abuzul social** (Dobrică, 2011; Bonea, 2010, 2011; Voinea, 1996, 2005) asupra copilului este definit prin a interzice copilului să socializeze cu alți copii de vârsta sa, să se joace împreună cu alți copii, să mergă la școală, chiar să iasă din casă, prin a monitoriza atent fiecare activitate a copilului, chiar închiderea acestuia cu cheia în camera lui, pe parcursul întregii zile.

Consecințele abuzului social:

- frica de socializare;
- frica permanentă de a merge în spații publice deschise;
- frica de a merge la școală;
- frica de părinți sau tutori legali etc.

● **Abuzul sexual** (Vigorello, 1998, Văduva și Curic, 2005) asupra copilului: întreținerea de relații sexuale de către un adult cu un minor. Minorul nu poate înțelege aceste relații, nu își poate da consimțământul, nu poate să se apere sau să riposteze împotriva lor. Abuzul sexual implică, obligarea, forțarea, amenințarea, ademenirea copilului de a întreține aceste relații sexuale.

Consecințele abuzului sexual pot fi pe termen scurt, mediu și lung. Acestea sunt:

- copilul va avea mereu o teamă față de adult;
- comportament atipic față de ceilalți;
- dorința de a mai întreține relații sexuale cu alți copii sau de a-și expune organele sexuale în public;
- reacții de teamă exagerată permanentă;
- reacții somatice tipice la vederea agresorului.

● **Exploatarea copilului** (Roth-Szamoscozi, 2005; Giddens, 1988/2010) constă în expunerea, obligarea, forțarea copilului la munci și activități interzise de lege de a fi prestate de copiii sub 14, 16 ani. În schimbul exploatarei economice, ca și trimiterea la cerșit, furt, delincvență juvenilă (Banciu, 2005) părintele sau întreținătorul legal va primi foloasele bănești necuvenite și legale obținute (vezi caseta 1).

Caseta 1: Definiri suplimentare ale abuzului asupra copilului

Definiția conceptelor principale ce stau la baza prezentei cercetări:

- abuzul economic;
- abuzul psihic;
- abuzul sexual;
- abuzul fizic;
- abuzul social;
- neglijarea;
- exploatarea;
- atașamentul deficitar.

Abuzul economic (*economic abuse*) înseamnă că minorul nu are acces la principalele resurse de care are nevoie pentru a supraviețui: haine, mâncare, bani de deplasare la școală (unde e cazul) etc.

Abuzul psihologic (*psychological abuse*) reprezintă o continuă terorizare, șantajare cu diverse lucruri, poreclire, înjosire a minorului. Orice tip de abuz, neglijare sau atașament deficitar se reflectă imediat în planul psihocognitiv și social al minorului.

Abuzul sexual (*sexual abuse*) este definit ca fiind forțarea minorului de a întreține relații sexuale de diferite tipuri, nedorite. Pedofilia este destul de des discutată (Vigorello, 2001; Rădulescu, 2008, 2010) de către cercetători tocmai pentru a putea opri sau trata, cel puțin, problema și consecințele psiho-sociale și relaționale cu care minorul rămâne pe termen scurt și lung.

Abuzul fizic (*physical abuse*) implică lovirea cu mâinile, picioarele sau orice alte obiecte considerate a fi periculoase cu scopul de a răni minorul.

Abuzul social (*social abuse*) face referire la situația în care minorul nu este lăsat să relaționeze cu alți minori de vârsta sa; este închis în casă; este izolat; iar această izolare permite foarte bine, toate celelalte tipuri de abuz definite mai sus.

Neglijarea (*neglecting*) înseamnă a nu da atenție copilului, nepăsarea totală sau chiar parțială față de acesta. Lipsa de atenție este neglijare. Copilul nu este îngrijit corespunzător, este lipsit de apărare, nehrănit, nespălat, etc. Toate acestea duc repede la degradarea fizică și psihică a minorului, fapt ce se observă imediat.

Exploatarea (*exploitation*) este traficul sau vânzarea copilului, obligarea acestuia de a munci pentru a obține diverse obiecte sau bani pentru adulții agresori. Folosirea copilului, obligarea sa de a face anumite lucruri sau munci sau a asista un adult la prestarea diverselor munci.

Atașamentul deficitar (*bad attachment*) între părinte și copil și vice-versa, conduce la devianța comportamentală, psihologică, socială, cognitivă, relațională a minorului pe termen scurt și pe termen lung (în viața de adult). Copilul minte că nu are niciun adult de încredere, că nu este protejat, iubit și îngrijit. Încă de la naștere, atașamentul părinte-copil trebuie să fie o componentă foarte importantă a creșterii și dezvoltării sale din toate perspectivele.

Sursa: *Devianță și abuz*. Disponibil online la www.arpc.ro. Accesat la data de 12.07.2016.

Consecințele exploatării asupra copilului (Roth-Szamoscozi, 2005; Bonea, 2008):

- diverse răni fizice;
- nedezvoltare fizică;
- aspect general neîngrijit;
- teama de părinte ori de tutorele legal;

- pavor nocturn;
- cefalee;
- dureri ale oaselor.

Neglijarea și atașamentul deficitar al copilului (Kerby și Yu, 2010; Braitwhait, 2011) sunt foarte periculoase pentru copilul aflat în plină dezvoltare fizică, psihică, socială, cognitivă etc. Atât pe termen scurt, cât și la maturitate, individul va prezenta unele deficiențe de atașament, comportament neconcordant situației, conjuncturii, teama de oameni, lipsa manierelor și nepăsarea față de sine și de ceilalți.

Atașamentul copilului față de adultul ce-l are în grijă (părinte, tutore) este o condiție indispensabilă pentru ca acel copil să poată crește armonios din punct de vedere fizic, psihic și cognitiv, dar și social.

Consecințele neglijării și atașamentului deficitar (Eddleson, 2008; Bonea, 2008, 2012, 2011):

- aspect fizic neîngrijit;
- carențe ale educației și comportamentului;
- carențe în ceea ce privește afecțiunea oferită și primită din partea celorlalți;
- teama de a avea la maturitate o relație cu o persoană de sex opus;
- probleme de cuplu la maturitate;
- însingurare;
- fuga de oameni;
- frica permanentă de oameni;
- frica de locuri unde există mulți oameni;
- frica de spații închise;
- diverse probleme de sănătate dezvoltate de-a lungul copilăriei și netratate sau netratate corespunzător.

Trebuie spus că fiecare tip de abuz (fizic, psihic, economic, social, sexual, exploatare, neglijare, atașament deficitar) are în plan psihic mare importanță asupra individului.

Un copil nedezvoltat bine pe plan psihic va avea carențe în plan social, cognitiv, familial, colegial, educațional etc. (Roth-Szamoscozi, 2005)

De aceea, trebuie să ne concentrăm foarte bine la partea psihică, unde copilul, de mic, poate fi modelat, educat și învățat.

Atașamentul copilului joacă un rol foarte mare în creșterea și educarea sa. Este nevoie de un atașament benefic pentru copil, pentru a-i oferi toate resursele

de care are nevoie în dezvoltarea sa, fapt ce se va reflecta în viitorul său, atunci când va deveni adult și își va întemeia propria familie.

1.3. Abuzul asupra minorului: perspective comparate

Orice formă de abuz asupra copilului (fizic, psihic, social, economic, sexual, maltratare, atașament deficitar și exploatare) este efectuată de către părinte sau de către tutorele legal cu bună știință și cu intenția de a face rău copilului, de a-i da o lecție etc. Relele tratamente aduse copilului nu pot face decât rău acestuia din punct de vedere al următoarelor aspecte elocvente (Dobrică, 2011, Voinea, 2005):

- sănătății fizice;
- sănătății psihice;
- educației;
- social;
- economic;
- cognitiv;
- relațional.

Părinții sau tutorele legal au obligația de a educa, de a avea grijă de copil, de a veghea asupra sa și a se asigura asupra respectării drepturilor lor și ale priorităților lor.

Este clar faptul că Drepturile Copilului incriminează cu vehemență abuzurile aduse acestuia din partea oricui², fie părinte, educator, profesor, susținător legal sau asistent maternal etc.

Sunt foarte multe forme de abuz asupra copilului:

- vânzarea copiilor în scopul prelevării de organe;
- obligarea minorilor să se prostitueze;
- traficul de minori;
- obligarea la muncă a minorilor.

Pentru a putea vedea dacă un copil este abuzat sau nu, există o serie de semne vizuale și testabile:

- starea în general bună a sănătății copilului;
- siguranța de sine;

² Sursa: *Devianță și abuz*. Disponibil online la www.arpec.ro. Accesat la data de 12.07.2016

- gradul de dezvoltare fizic;
- gradul de dezvoltare psihic;
- gradul de dezvoltare social;
- rezultatele la școală;
- atașamentul de tip securizant;
- abilitățile sociale;
- respectul de sine;
- educația (socializarea primară), dar și socializarea secundară, la școală;
- absența fricii permanente de un lucru anume;
- dorința de a afla și învăța lucruri noi;
- dorința de a se juca, etc.

În caz contrar, atunci când copilul este abuzat în diverse feluri, există, de asemenea, semne cuantificabile, măsurabile, vizibile³:

- stare de sănătate precară;
- frică permanentă;
- anxietate;
- cefalee acută;
- furie necontrolată;
- abandon școlar;
- rezultate slabe la învățătură;
- stimă de sine scăzută;
- grețuri, lipsa poftei de mâncare;
- lipsă de energie;
- refuzul de a se juca;
- probleme de identitate;
- tendință de suicid;
- încercarea de a fuma;
- încercarea de a ingera substanțe alcoolice sau alte substanțe cu efect halucinogen;
- aderarea în bande considerate a fi în afara legii; a încălcarea legii;
- fuga de acasă;
- tulburări de comportament;
- comportament antisocial;
- lipsa sau atașamentul deficitar;
- tulburări emoționale;
- tulburări somatice;
- frica de a merge acasă;

³ Sursa: *Devianță și abuz*. Disponibil online la www.arpec.ro. Accesat la data de 12.07.2016.

- primează emoțiile de tip negativ: frica, gelozia, furia, dezgustul, frustrarea etc.

Prezența acestor elemente negative, în număr mai mare sau mai mic, pot afecta minorul pe termen scurt, mediu sau lung.

Pentru îndepărtarea efectelor negative ale abuzului, se impune tratarea copilului până când nu mai este foarte dificil de lucrat cu acesta.

O copilărie umbrită de abuz lasă urme foarte adânci și este nevoie de o colaborare permanentă între copil, părinte sau tutore legal și autoritățile în măsură să instrumenteze cazul.

Este nevoie de o echipă multidisciplinară pentru tratarea copilului, o echipă ce va cuprinde următorii specialiști: psiholog, psihiatru, asistent social, sociolog, educator, psihoterapeut, medic generalist, medici diverși de specialitate”.

Abuzul asupra copilului are foarte multe consecințe de ordin negativ asupra tuturor factorilor de dezvoltare a sa. Este necesară respectarea Drepturilor Copilului și a Drepturilor Omului și promovarea lor neîncetată. Numai în acest fel se pot reduce abuzurile asupra copiilor ce reprezintă viitorul nostru, al tuturor.

1.4. Abuzul minorului în diverse contexte familiale

Familia este „celula de bază a societății“ (Voinea, 1993, 2005). Există foarte mult adevăr aici, deoarece socializarea primară – “cei șapte ani de acasă” – se fac în familie. La fel se formează și comportamentul copilului, răspunsul său în diverse situații contextuale.

Copilul va observa și va copia comportamentele părinților săi și ale celorlalți din familia sa în primii ani de viață.

Atașamentul copilului față de familie, părinți, mamă, tată, frate, soră etc. este foarte important în cei 7 ani.

Atașamentul minorului în timpul socializării primare este crucial pentru anii ce vor veni.

Astfel avem (Voinea, 1993):

1. Socializarea primară (cei 7 ani de acasă)
2. Socializarea secundară (produsă la școală, biserică)
3. Socializarea terțiară sau permanentă (produsă pe tot parcursul vieții; de exemplu la locul de muncă, în cercul de prieteni, etc.)

Astfel, într-o familie tradițională, întâlnită mai mult în mediul rural și unde există mai multe rude care locuiesc împreună sau nu, socializarea copilului este una multiplă. Va veni din mai multe părți, fiind vorba de mai multe generații sub același acoperiș. Fiecare dintre acești indivizi își vor pune amprenta pe „cei 7 ani ai copilului“.

Familia restrânsă, modernă (Voinea, 1993), formată din mama, tata și copiii acestora, este des văzută în spațiul urban.

Însă există o problemă majoră. Spre deosebire de familia extinsă, unde copilul nu prea are șansa să rămână nesupravegheat, în familia restrânsă, modernă, ambii părinți muncesc. Astfel, statul preia o mare parte din sarcinile familiei și mai ales ale femeii în a-l educa pe cel mic. Socializarea primară este făcută la creșă și apoi la grădiniță (Vlăsceanu, 2011; Văduva și Roman, fără an). Foarte multe mame muncesc, au carieră, sunt în funcții de conducere, iar câștigul economic nu le permite să rămână acasă cu minorul. Există și alternative cu bona, desigur, plătită de părinți pentru a avea grijă de copil.

În familia extinsă există, de asemenea, posibilitatea ca minorul să fie exploatat, să fie pus la munci diverse cum ar fi (Wharton, 2006/2010; Straus și Gelles, 1988, 1990):

- să cerșească;
- să muncească pe șantier;
- să muncească cu ziua;
- să facă curat la străini în casă;
- să care diverse lucruri grele;
- să muncească pământul în spațiul rural sau să meargă să păzească vacile/oile/caprele etc., la alți indivizi.

Astfel, copilul este supus unor activități majoritare, care să-i afecteze latura (Ibidem):

- cognitivă;
- psihică;
- fizică;
- sexuală;
- economică;
- relațională;
- socială;
- comportamentală;
- familială;
- religioasă etc.

Abandonul școlar al copilului este des întâlnit în mediul rural (Rădulescu, 2010; Banciu, 2005), în favoarea muncilor casnice, pentru a ajuta familia extinsă.

Nu este exclus faptul că în familia restrânsă copilul să adere la grupuri infracționale (Banciu, 2005). Delincvența juvenilă (Ibidem) este des întâlnită în spațiul urban, în bandele de adolescenți (Giddes, 2010). Aceștia profită de faptul că au până în 14 ani sau între 14 și 18 ani și că sunt protejați de legea penală.

Sub 14 ani, copilul nu răspunde penal; între 14 și 18 ani, copilul va răspunde penal numai dacă se va descoperi că a avut discernământ la momentul săvârșirii faptei (Stănișor, 2004; Stănișor, 2000). Legea 272/2004⁴, actualizată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în 2014, trebuie să protejeze minorii și să le dea șansa reabilitării, reeducării, resocializării.

În altă ordine de idei, familia, fie restrânsă sau extinsă, fie mono sau biparentală, rurală sau urbană, în uniune consensuală este foarte importantă pentru dezvoltarea copilului în primii șapte ani de viață ai acestuia.

Astfel se pun bazele unui viitor adult sănătos din toate punctele de vedere (fizic, mental, cognitiv și comportamental). El își va putea exprima liber și fără rețineri emoțiile, mai ales emoțiile pozitive (bucuria, entuziasmul, iubirea, etc.), își va putea, la rândul său, să își întemeieze propria sa familie bazată pe o temelie solidă pozitivă, de natură să susțină pe termen lung apariția copiilor.

1.5. Concluzii

Abuzul asupra minorului dăunează viitorului acestuia și îl împiedică să-și întemeieze o familie bazată pe principii solide, precum iubire, emoții pozitive, stima de sine crescută, siguranță, forță cognitivă, dorința de a avea copii la rândul său, comportament pro-social etc.

Abandonul școlar, delincvența juvenilă și abuzul asupra copilului sunt probleme ce afectează nu numai minorul ci și viitorul societății, familiei individului, individului în sine, comportamentului său ce poate deveni anti-social.

Este de dorit ca minorul să trăiască și să se dezvolte într-un mediu pozitiv, de natură să-l stimuleze cognitiv, cu un comportament pozitiv, cu dorința de a învăța noi lucruri benefice pentru viitorul său.

⁴ Sursa: *Devianță și abuz*. Disponibil online la www.arpec.ro. Accesat la data de 12.07.2016.

Capitolul 2

Efectele și consecințele abuzului asupra minorului

2.1. Tipurile de efecte ale abuzului asupra copilului

Efectele nocive ale abuzului asupra minorului sunt multiple și depind de tipul sau de tipurile de abuz la care acesta e supus.

Tipurile sau formele de abuz asupra copilului sunt (Bonea, 2010, 2011, 2012):

- abuzul emoțional;
- abuzul sexual;
- abuzul economic;
- abuzul social;
- abuzul fizic;
- exploatarea;
- neglijarea.

Efectele lăsate de fiecare sau mai multe formeze de abuz în parte au o mare importanță în sfera planului psihic.

Abuzul psihic este întâlnit în toate formele de abuz, fie fizic sau sexual sau altele.

În plan psihic, minorul nu poate înțelege (Ibidem):

- Ce se întâmplă cu el?
- De ce e abuzat?
- Cu ce a greșit?
- Dacă va mai fi abuzat?
- Dacă e iubit?
- Dacă a făcut destul ca să nu mai merite abuzul?
- De ce e supărat agresorul pe el?
- Ce a făcut atât de grav?
- Cum să evite un asemenea moment pe viitor? (și multe altele).

Abuzul emoțional pe termen lung, produs de către unul sau mai mulți adulți (părinți sau tutori legali), este nociv pentru viitorul adult și pentru viitorul societății în care acesta va trăi.

Sănătatea mintală a copilului este o condiție esențială pentru ca minorul să poată avea o platformă solidă și o „rampă de lansare“ în viață (Tolan, 2007; Ulmeanu, 2000):

- socială;
- colegială;
- familială;
- lucrativă;
- cognitivă;
- emoțională;
- de sănătate fizică și psihică;
- de atașament pozitiv și solid.

Astfel copilul va reuși să-și întemeieze propria sa familie, bazată pe elemente sănătoase.

Creșterea și dezvoltarea copilului sunt foarte importante atunci când vorbim de educația sa pe termen scurt și lung.

Importanța existenței unei stime de sine solidă, sănătoasă, ridicată, care să îi confere copilului curajul și dorința de a exploata ceea ce se află în jurul său, este esențială pentru dezvoltarea acestuia.

Atașamentul copilului este unul de natură emoțional-cognitivă și aduce cu sine o mulțime de aspecte ce pot fi pozitive sau negative în viața sa. Lipsa de afecțiune și nepăsarea părinților față de copil sunt numai câteva din ceea ce poate „strica“ un „măr bun“.

De luat în considerare că nu toți copiii abuzați vor deveni, cu siguranță, fără „doar și poate“, agresori la rândul lor sau vor dezvolta diverse comportamente deviante față de sine sau față de cei din jur.

Efectele negative imediate ale abuzului asupra copilului pot perturba dezvoltarea armonioasă a acestuia. Copilul se află în plină creștere și dezvoltare, iar abuzul nu face decât să oprească acest proces normal sau să-l facă să devină oarecum deviant și să dăuneze grav copilului.

2.2. Răspunsul copilului la abuz

Răspunsurile copiilor la abuzurile primite, pot fi foarte diferite: (Ulmeanu, 2000; Urse, 2007, Bunea, 2012):

- auto-flagelare;
- lipsa poftei de mâncare;
- agresivitate crescută asupra celor din jur;

- pavor nocturn;
- dorința de sinucidere;
- dorința de răzbunare;
- plâns permanent;
- atacuri de panică;
- diverse boli generate pe sistem nervos;
- afecțiuni ale cogniției și rezultate slabe la școală;
- părăsirea școlii;
- dorința de a părăsi căminul;
- cefalee acută;
- diverse simptome somatice relevante;
- retragere în sine;
- stimă de sine scăzută;
- izolare completă;
- ură;
- rușine;
- frică;
- tristețe acută;
- lipsa dorinței de a se juca împreună cu alți copii de vârsta sa;
- singurătate;
- agitație severă;
- micțiuni nocturne;
- diverse fobii, aparent inexplicabile;
- devine abuzator la rândul său;
- simte că merită să fie abuzat;
- nu înțelege de ce e abuzat etc.

Răspunsul copilului la abuz face parte din contextul vieții sale, din temperamentul și personalitatea sa și depinde de tipul sau tipurile de abuz la care acesta este supus.

2.3. Tipologia agresorului minorului

Se poate spune că există o tipologie generală a agresorului minorului, însă acesta nu poate defini foarte clar un tablou conturat în detaliu.

În general, agresorul este (Păunescu, 1994, 2010; Rusnac, 2000):

- temperamental;
- se enervează repede;

- nu are răbdare;
- recurge mereu la forța fizică;
- nu place copiii;
- este alcoolic sau consumă substanțe cu efect halucinogen;
- se gândește numai la propria persoană;
- nu dorește să fie deranjat de la tabieturile sale;
- este preponderant furios;
- dorește să dețină mereu puterea;
- dorește să domine prin orice mijloc;
- este de multe ori singur;
- provine din familii dezbinat;
- a fost martor și/sau victimă a abuzurilor în propria sa copilărie;
- a fost privat de libertate;
- nu are un loc de muncă;
- nu dorește copii în general;
- este irascibil;
- este țăfnos;
- nu poate dormi;
- este nervos tot timpul;
- vrea să fie mereu ascultat întocmai;
- nu tolerează lipsa de ascultare;
- nu tolerează eșecul propriu;
- nu își asumă faptele săvârșite, dând mereu vina pe victimă – care l-a provocat;
- are multe frustrări;
- stimă de sine scăzută;
- însingurare;
- fățarnicie și ipocrizie în comportament și gândire;
- multe dorințe ascunse, ilicite sau neîndeplinite etc. .

Tipologia agresorului (Banciu, 2005; Bonea, 2008) unui minor este una caracterizată de dorința acerbă de a domina ființe mai mici și care nu se pot apăra împotriva abuzurilor primite. De multe ori amenință victima să nu divulge ceea ce i se întâmplă sau o corupe cu diverse promisiuni și daruri.

Însingurarea victimei este esențială pentru liniștea agresorului. Astfel dorințele sale de dominare și răzbunare pot fi exercitate în voie. Are mereu acces la victimă, iar aceasta nu se poate apăra și nu poate înțelege de ce i se întâmplă acest lucru, neavând discernământ sau proprietatea conștiinței a ceea ce este bine sau rău.

2.4. Atașamentul deficitar la minori și consecințele sale

Atașamentul minorului față de părintele său este foarte important, în primii ani de viață, pentru dezvoltarea sa ulterioară.

Consecințele atașamentului sunt devastatoare pe termen lung în ceea ce privește dezvoltarea copilului. Nu poate fi deloc ușor pentru un minor să se dezvolte într-un mediu în care nu are parte de un atașament benefic, de natură să-i dezvolte latura fizică, psihică, socială, culturală, comunicativă și relațională.

Atașamentul deficitar, negativ, este definit mai bine prin prisma minorului (Roth-Szamoscozi, 2005, Bunea, 2012, 2011):

- nesiguranța în relațiile cu cei din jurul său;
- nesiguranța de sine;
- frica permanentă de cei din jur;
- ură față de părinți sau de tutorele legal;
- dorința de a-și face rău sau de a face rău celorlalți;
- dezinteresul pentru școală;
- este greu de educat și prezintă agitație de tip sever;
- poate dezvolta sindromul Stockholm, în cazul în care este aspru pedepsit, bătut sau abuzat în orice alt fel;
- lipsa de ascultare a adulților, a părinților săi sau a tutorelui legal;
- tulburări de ordin psihosomatic;
- lipsa de dezvoltare bio-psiho-socio-culturală și cognitivă;
- nedeveloparea conformă cu vârsta sa cronologică din perspectivă fizică și cognitivă;
- dorința de a părăsi școala;
- neîncrederea în educatori sau profesori;
- dorința acerbă de a se izola de restul lumii.

Lipsa de atașament, la fel ca și un atașament de natură negativă, nu vor face decât să împingă minorul la tot felul de activități de natură să dăuneze dezvoltării și viitorului acestuia.

Atașamentul copilului în primii ani de viață este cu siguranță important, mai ales dacă este benefic, bazat pe (Manea, 1993; Lehmann, 1997):

- încredere;
- iubire;
- bucurie;
- lipsa temerii;
- confort de natură psihică;
- lipsa geloziei din partea copilului;

- preocuparea actuală a părintelui față de copilul său;
- încurajarea copilului de a-și dezvolta diversele talente pe care le posedă;

Părintele sau tutorele legal trebuie să fie foarte apropiat de copilul său și să promoveze o relație de tip bilateral și democratică, în care copilul să se simtă în siguranță, orice ar fi sau ori care ar fi contextul de relație ce-l implică.

Atașamentul deficitar, după cum spuneam, are o serie de efecte negative asupra copilului: (Muntean, 2009, 2011, Yin, 2003/2005):

- emoții de natură negativă;
- dureri fizice inexplicabile;
- rebeliune;
- lipsa de ascultare a părintelui;
- dorința de afirmare și de a atrage atenția;
- dorința de a arăta că este nepăsător, flegmatic, ascuzând o serie de probleme psihice și cognitive.

Atașamentul este o problemă, dar și un aspect foarte des discutat de către (Roth-Szamoscozi, 2005; Bonea, 2008, 2012; Weston, et.al., 2005): părinți, educatori, profesori, cercetători, medici, asistenți sociali, sociologi, jurnaliști, chiar și copii.

Atașamentul, fie deficitar sau nu, va avea consecințe sau efecte pozitive ori negative pentru viitorul adult. Sigur că este de dorit să existe un atașament pozitiv pentru ca minorul să se poată dezvolta în condiții proprii și propice pozitive. Astfel îi vor fi de folos în viața de adult.

Atașamentul unui copil abuzat de părintele său sau de tutorele legal nu poate fi, în nici un caz, benefic minorului. Este vorba de un atașament deficitar și toxic. Când vine vorba de abuz asupra copilului (fizic, psihic, sexual, social, economic, exploatare), nu se poate vorbi decât despre un atașament deficitar.

Abuzul⁵ asupra copilului merge pe aceeași linie cu un atașament de tip deficitar. În cazul de față, minorul va avea o educație cognitivă, socială, familială, emoțională, colegială, comportamentală față de sine și față de cei din jurul său, indiferent care sunt aceștia.

Specialiștii menționați mai sus, abilitați să intervină, la fel ca și mass-media ce poate informa și sensibiliza populația, pot face un mare progres în creșterea și educarea copiilor.

„Bătaia nu este ruptă din rai“, la fel cum nici atașamentul deficitar nu poate fi considerat din niciun punct de vedere benefic minorului.

⁵ Sursa: *Devianță și abuz*. Disponibil la- www.arpcc.ro. Accesat la data de 12.07.2016.

2.5. Concluzii

Fie că încercăm să tipologizăm și să surprindem în linii fine trăsăturile agresorului minorului, fie că vrem să vedem care sunt consecințele abuzului asupra minorului, sunt necesare studii a sute, mii de cercetători – sociologi, psihologi, economiști, asistenți sociali, medici generaliști sau specialiști, educatori, profesori etc. .

Efectele abuzului asupra copilului sunt multiple, vaste, complexe și nu pot fi cuantificate asemeni unui șablon / tabel.

De asemenea, răspunsurile copilului sunt foarte diferite, deoarece vorbim de o gamă extrem de largă de condiții ce țin de (Mildorf, 2007; Williams, 1968):

- perspective;
- conjuncturi;
- vârstă;
- educație;
- familie;
- cultură;
- religie;
- etnie;
- starea materială;
- tipurile de abuz la care e supus copilul;
- timpul în care a fost supus abuzurilor.

Efectele abuzului asupra copilului trebuie luate în calcul atunci când vrem să analizăm ansamblul vast și stufos al „buchetului“ de abuzuri ce pot fi exercitate asupra sa.

Câtă vreme vor exista copiii abuzați, tot atâta vreme vor fi lucrări asemeni celei de față. Mass media (a patra putere în stat) are un rol important în informarea, contracararea, sensibilizarea populației cu privire la efectele nocive ale abuzului asupra copilului. Abuzul asupra copilului este și poate fi diminuat, prevenit, combătut în vederea creșterii și dezvoltării armonioase a unui minor din toate punctele de vedere.

Capitolul 3

Teorii asupra agresorului minorului

3.1. Teorii psihologice – psihiatrice

Agresorul minorului nu are scrupule, de multe ori nu e conștient de sine sau de ceea ce face. Poate fi sub influența unor substanțe cu efect halucinogen sau poate consuma alcool. De asemenea, poate prezenta diverse boli de natură psihiatrică-psihologică, ceea ce-l exonerează oarecum, în fața autorităților, de răul pe care îl poate face copilului.

Vom analiza, pe scurt, teoriile psihologice-psihiatrice care sunt împărțite în 2 mari clase (Banciu, 2005; Vigorello, 1998; Bonea, 2012; Amza, 2002; Sutherland, 1949, Tannenbaum, 1938):

- Teoriile psihologice-psihiatrice;
- Teoriile psihanalitice.

Teoriile psihologice-psihiatrice sunt în general legate de partea socială a problematicii. Pornind de la agresivitatea sexuală a individului, a tulburărilor sale de ordin psihic, dar pe de altă parte punând accent și pe comportamentul agresiv învățat, Bondura (1981), se poate ajunge la concluzia că violența este învățată (Rădulescu și Dâmboeanu, 2010, 71). De asemenea, comportamentul învățat este un factor foarte important al promovării agresivității de orice fel.

Nu trebuie uitate nici bolile de natură psihiatică ce pot face mari probleme în relația părinte-copil, iar abuzul poate apărea oricând.

Devianța de natură sexuală, mai bine spus abuzul sexual al copilului săvârșit de către un adult, nu poate fi încadrat decât la pedofilie. Se poate spune că însăși teama fără de obiect – anxietatea poate fi baza pedofiliei (Ibidem), dar nu trebuie ignorate celelalte cauze de natură psihiatrică.

Vorbim despre următoarele aspecte (Vigorello, 1998, Bonea, 2008, 2012):

- dorința de a avea putere asupra cuiva mai slab;
- dorința de a-și satisface anumite fantezii sexuale, deviante;
- agresivitate;
- frustrare;
- pedofilie;
- ură;

- teamă;
- dorința de autosatisfacție a anumitor plăceri deviante;
- dorința de răzbunare;
- agresorul a fost victimă sau martor la rândul său al abuzurilor sexuale în copilăria sa;
- inferioritatea și fragelitatea copilului devin ele inele fapte ce atrag agresorul spre comiterea abuzului sexual.

3.2. Teoriile criminologice

În general, vorbim despre o dezinhibare a agresorului ce poate avea loc pur și simplu sau poate fi impusă de ingerarea anumitor substanțe cu efect halucinogen asupra organismului.

Există foarte multe tipuri de agresori sexuali, după cum urmează (Rădulescu și Dâmboeanu, 2010, 90-91; Stănișor, 2003) (vezi caseta 2):

Caseta 2: Tipuri de molestatori sexuali ai minorului

1. Molestatorul fixist, ce deține o mentalitate care nu poate să fie adaptată de către acesta, față de cei din jurul său și pare să aibă unele comportamente puerile, în scopul vădit de a seduce minori pentru atingerea scopului său malefic de a-i abuza.
2. Molestatorul reduționist, care prin intermediul ademenirii copilului cu atenții și daruri, îl va face să accepte abuzul sexual.
3. Molestatorul introvertit, care este caracterizat de închiderea în sine, este ascuns, secretos, misterios, are inhibiții, de cele mai multe ori fiind abuzat sexual la vârste fragede ale copilăriei sale proprii.

Sursa: Rădulescu, S. și Dâmboeanu, C. (2010). *Abuzul comun în familie asupra copiilor. O perspectivă multidisciplinară*, București, Ars Docendi, 90-91).

3.3. Teoriile sociologice

Pornind de la teoria învățării sociale a lui Albert Bandura (1981), conform căreia agresivitatea este copiată și învățată, propunem o analiză scurtă a mai multor teorii sociologice.

Familia, școala și mass-media pot promova sau nu comportamentul de agresor. Este esențială socializarea primară, însă nu trebuie neglijată nici cea secundară sau teritorială (Voinea, 1993, 2005).

Behaviorismul (comportamentismul) pune accent mai întâi pe partea de stimulare și de învățare și după aceea pe practicarea comportamentului agresiv (Tolan, 2007, Bonea, 2012).

Urmarea unor „modele“ negative de comportament agresiv nu poate decât să aducă de la sine un agresor sexual (Vigorello, 1998, 2011).

Mulțimea de explicații sociologice ale abuzului sexual fac din acestea un „bucet“ de cauze și efecte explicate pe îndelete celor ce studiază fenomenul, (Zamfir, 1997, 2002): asistenți sociali, cercetători, sociologi, jurnaliști, educatori, profesori, polițiști, mass-media (diverse persoane din interior) etc.

Comportamentul agresorului sexual este un comportament învățat prin diverse forme, culturi sau conjuncturi (Banciu, 2005, Tolman și Raphael, 2000):

- familia;
- grupul de referință;
- școala;
- mass-media;
- grupurile delincvente;
- lipsa unei legi adevărate;
- neaplicarea propice a legii deja existente;
- lipsa de teamă a pedepsei;
- lipsa de moralitate;
- necredința, ateismul;
- anomia socială;
- dependența totală a minorului de adult.

Fiecare teorie în parte se bazează la rândul său pe o serie de alte teorii care sunt în spatele ei și o susțin sau dimpotrivă. Fiecare dintre aceste teorii spun și demonstrează un „adevăr“ de necontestat (Bonea 2012, Amza, 2002): factorii determinanți ai abuzului sexual asupra minorului sunt multipli și așa sunt întâniți și la indivizii în cauză, la pedofili, agresori sexuali.

Capitolul 4

Legislația românească și internațională privind prevenirea și combaterea abuzului asupra copilului

4.1. Introducere

Legislația românească, cât și cea internațională protejează interesul superior al copilului. Este de la sine înțeles acest lucru. Astfel este incriminat aspru abuzul de orice formă asupra minorului. Prin aplicarea corectă a legislației românești, nu se poate face altceva decât o prevenție și o combatere mult mai eficientă a abuzului copilului de către părinte (sau de către tutorele său legal).

Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului din fiecare sector al Bucureștiului, respectiv, din fiecare județ al țării noastre, sunt responsabile a avea grijă și a veghea la buna desfășurare a lucrurilor. De asemenea, Poliția română este și ea implicată în acest demers activ. Organizațiile nonguvernamentale acreditate de stat conlucrează cu organele abilitate pentru prevenirea și combaterea acestui flagel.

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, au fost adoptate o serie de legi cu privire la protecția copilului. Acest lucru oferă o siguranță în plus respectării drepturilor copilului și mai ales la vegherea bunăstării sale ce primează indiferent de situație și conjunctură.

4.2. Legea românească pentru prevenirea și combaterea abuzului asupra copilului

Legea nr. 272/2004 actualizată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, (numită și *Legea copilului*), reglementează protecția acestuia, enumerând responsabilitățile variatelor autorități în domeniul prevenirii abuzurilor, precum și în domeniul protecției copiilor abuzați⁶.

Legea protejează copilul, indiferent de:

- religie;
- culoarea pielii;
- statutul său;

⁶ Sursa: Prelucrare după www.drepturilecopiilor.ro. Accesat la data de 04.07.2015

- tipul de familie;
- nivelul școlar;
- țară;
- nivel economic;
- tipul de problemă;
- gen.

Este important să cunoaștem interesul superior al copilului pentru a putea vedea mai bine care sunt drepturile părinților asupra copiilor lor și, mai ales, dacă aceste drepturi sunt sau nu respectate (vezi caseta 3).

Caseta 3: Drepturile părinților și ale copiilor ca membri ai unei familii

- dreptul de supraveghere;
- dreptul de vizită;
- dreptul de găzduire a minorului;
- dreptul de a avea acces la minor;
- dreptul de corespondență între copil și persoanele importante din viața sa;
- accesul la informațiile cu privire la părinte/ copil;
- autoritatea părintească;
- dreptul de decizie cu privire la bunăstarea copilului;
- dreptul bunicilor de a avea legături personale cu minorul;
- dreptul de a fi informat în legătură cu persoanele importante din viața sa.

Sursa: Prelucrare după www.drepturilecopiilor.ro.

Accesat la 06.08.2015.

Legea prevede toate situațiile în care copilul s-ar putea afla⁷:

- adopție;
- procedura adopției și condițiile ei;
- efectele adopției;
- încetarea adopției;
- Problemele Direcției Protecției Copilului.

Însă problema care ne interesează cu adevărat face referire la condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a crește un copil și care nu trebuie încălcate sub nici o formă sau alta (vezi caseta 4).

⁷ Prelucrare după www.drepturilecopiilor.ro. Accesat la 06.08.2015.

Caseta 4: Legea 272 din 2004, actualizată, privind Drepturile Copilului**Art. 37**

Copilul are dreptul să fie crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. În acest scop, părinții sunt obligați la următoarele:

- a) să supravegheze copilul;
- b) să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă, privată și demnitatea;
- c) să informeze copilul despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia;
- d) să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului lor;
- e) să coopereze cu persoanele fizice și persoanele juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului.

Art. 38

Copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei, împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este impus de interesul superior al copilului.

Art. 39

(1) Serviciul public de asistență socială va lua toate măsurile necesare pentru depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi, precum și pentru prevenirea comportamentelor abuzive ale părinților și a violenței în familie.

(2) Orice separare a copilului de părinții săi, precum și orice limitare a exercitiului drepturilor părintești trebuie să fie precedate de acordarea sistematică a serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, cu accent deosebit pe informarea corespunzătoare a părinților, consilierea acestora, terapie sau mediere, acordate în baza unui plan de servicii.

Sursa: *Drepturile Copiilor*, www.drepturilecopiilor.ro. Accesat la data de 03.07.2015.

Sănătatea copilului e o condiție sine-qua-non a creșterii și educării sale propriie, după cum spune și Legea 272/2004 actualizată (vezi caseta 5).

Caseta 5: Sănătatea și bunăstarea copilului

Art. 46

(1) Copilul are dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare necesare pentru asigurarea realizării efective a acestui drept.

(2) Accesul copilului la servicii medicale și de recuperare, precum și la medicația adecvată stării sale în caz de boală este garantat de către stat, costurile aferente fiind suportate din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate și de la bugetul de stat.

(3) Organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății sunt obligate să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru:

- a) reducerea mortalității infantile;
- b) asigurarea și dezvoltarea serviciilor medicale primare și comunitare;
- c) prevenirea malnutriției și a îmbolnăvirilor;
- d) asigurarea serviciilor medicale pentru gravide în perioada pre - și postnatală, indiferent dacă acestea au sau nu au calitatea de persoană asigurată în sistemul asigurărilor sociale de sănătate;
- e) informarea părinților și a copiilor cu privire la sănătatea și alimentația copilului, inclusiv cu privire la avantajele alăptării, igienei și salubrității mediului înconjurător;
- f) dezvoltarea de acțiuni și programe pentru ocrotirea sănătății și de prevenire a bolilor, de asistență a părinților și de educație, precum și de servicii în materie de planificare familială;
- g) verificarea periodică a tratamentului copiilor care au fost plasați pentru a primi îngrijire, protecție sau tratament;
- h) asigurarea confidențialității consultanței medicale acordate la solicitarea copilului;
- i) derularea sistematică în unitățile școlare de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contactării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor.”

Sursa: *Drepturile Copiilor*. www.dgas.ro. Accesat la data de 07.09.2015.

Educația copilului este foarte importantă pentru dezvoltarea cogniției sale, a sănătății mentale, a emoțiilor, a modului de a se comporta în societate și a felului în care se va „construi“ dreptat ca adult al familiei sale de origine/proveniență.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului a Municipiului București, la fel ca și celelalte astfel de instituții din fiecare județ al României,

sunt direct răspunzătoare de „protecția specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi“ (vezi caseta 6).

Caseta 6: Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi

Sectiunea 1 – Dispoziții comune

Art. 54

Protecția specială a copilului reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora.

Art. 55

(1) Copilul beneficiază de protecția specială prevăzută de prezenta lege până la dobândirea capacității depline de exercitiu.

(2) La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile o singură dată în fiecare formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă, în condițiile legii, pe toata durata continuării studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani.

(3) Tânărul care a dobândit capacitatea deplină de exercițiu și a beneficiat de o măsură de protecție specială, dar care nu își continuă studiile și nu are posibilitatea revenirii în propria familie, fiind confruntat cu riscul excluderii sociale, beneficiază, la cerere, pe o perioadă de până la 2 ani, de protecție specială, în scopul facilitării integrării sale sociale. Acest drept se pierde în cazul în care se face dovada că tânărului i s-au oferit un loc de muncă și/sau locuință cel puțin de două ori, iar acesta le-a refuzat ori le-a pierdut din motive imputabile lui.”

Protecția copilului împotriva tuturor formelor de abuz asupra copilului și a exploatării sale; dar și de orice alte forme de violență, Legea 272/2004 spune următoarele:

Capitolul VI - Protecția copilului împotriva abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență

Art. 89

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, traficului, migrației ilegale, răpirii, violenței, pornografiei prin internet, precum și a oricaror forme de violență, indiferent de mediul în care acesta se află: familie, instituții de învățământ, medicale, de protecție, medii de cercetare a infracțiunilor și de reabilitare/detenție, internet, mass-media, locuri de muncă, medii sportive, comunitate etc.

(2) Orice persoană fizică sau juridică, precum și copilul pot sesiza Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului din județul/sectorul de domiciliu să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricărui forme de violență, inclusiv violența sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență.

(3) Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului.”

Sursa: *Drepturile copilului*, www.unicef.ro Accesat la data de 24.07.2014.

De asemenea, normele legislative privind protecția copilului împotriva abuzului și mai ales a neglijării, sunt prevăzute în Legea 272/2004 actualizată (vezi caseta 7)

Caseta 7: Protecția copilului împotriva abuzului și a neglijării

Secțiunea 3 - Protecția copilului împotriva abuzului sau neglijenței Art. 94

(1) Prin abuz asupra copilului se înțelege orice acțiune voluntară a unei persoane care se află într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta, prin care sunt periclitată viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, și se clasifică drept abuz fizic, emoțional, psihologic, sexual și economic.

(2) Prin neglijarea copilului se înțelege omisiunea, voluntară sau involuntară, a unei persoane care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură pe care o presupune îndeplinirea acestei responsabilități, care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului și poate îmbraca mai multe forme: alimentară, vestimentară, neglijarea igienei, neglijarea medicală, neglijarea educațională, neglijarea emoțională sau părăsirea copilului/abandonul de familie, care reprezintă cea mai gravă formă de neglijare.

Art. 95

Sunt interzise săvârșirea oricarui act de violență, precum și privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, atât în familie, cât și în instituțiile care asigură protecția, îngrijirea și educarea copiilor, în unități sanitare, unități de învățământ, precum și în orice altă instituție publică sau privată care furnizează servicii sau desfășoară activități cu copii.

Sursa: *Drepturile copilului. Neglijență*, www.drepturilecopilului.ro.

Accesat la data de 09.12.2015.

Instituțiile statului iau măsuri cu privire la respectarea drepturilor copilului. Așa cum este și firesc, lucrurile sunt bine și clar prevăzute în Legea 272/2007 (vezi caseta 8).

Caseta 8: Instituții și servicii cu atribuții în protecția copilului**Secțiunea 1 – Instituții la nivel central****Art. 111**

Monitorizarea respectării principiilor și drepturilor stabilite de prezenta lege și de Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr. 18/1990, republicată, cu modificările ulterioare, precum și coordonarea și controlul activității de protecție și promovare a drepturilor copilului se realizează de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Art. 112

Apărarea drepturilor și libertăților copilului în raporturile acestuia cu autoritățile publice cu scopul de a promova și de a îmbunătăți condiția copilului se realizează și prin instituția Avocatul Poporului.

Secțiunea 2 – Instituții și servicii la nivel local**Art. 113**

Autoritățile administrației publice locale au obligația să garanteze și să promoveze respectarea drepturilor copiilor din unitățile administrativ-teritoriale, asigurând prevenirea separării copilului de părinții săi, precum și protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de îngrijirea părinților săi.”

DGASPC – Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului promovează și protejează Drepturile Copilului.

Art. 117**Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului exercită, în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului, următoarele atribuții principale:**

a) coordonează activitățile de asistență socială și de protecție a familiei și a drepturilor copilului la nivelul județului, respectiv al sectorului Municipiului București;

b) coordonează, la nivel județean, activitățile și măsurile de implementare a obiectivelor strategiei județene în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;

c) asigură îndrumarea metodologică a activităților serviciilor publice de asistență socială;

d) asigură, la nivel județean, aplicarea unitară a prevederilor legislației din domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;

e) monitorizează și analizează respectarea drepturilor copilului la nivelul județului/sectorului și propune măsuri pentru situațiile în care acestea sunt încălcate;

f) monitorizează activitatea autorizată conform art. 92 prestată de copii în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling, în raza sa de competență teritorială;

g) solicită informații și documente, în condițiile legii, de la orice persoană juridică publică sau privată, ori de la persoane fizice implicate în sfera sa de competență, acestea având obligația de a le pune la dispoziție în termen de 15 zile calendaristice de la data solicitării.”

Sursa: *Drepturile Copilului*, www.copilulindificultate.ro. Accesat la data de 09.09.2015.

În cazul în care minorul este abuzat, Legea 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, prevede sancțiuni și răspunderi pentru persoanele aflate în cauză.

Este clar faptul că statul român protejează și promovează Drepturile Copilului cu excelență.

Se aduc însă anumite modificări și îmbunătățiri la Legea 272/2004 prin Legea 297/2013 din Monitorul Oficial, Partea I, nr.607 din 30 septembrie 2013. Diferite articole din lege sunt completate și îmbunătățite. Mai precis, sunt adaptate vremurilor și nevoilor copiilor, familiilor și societății în care trăim în prezent. Acest lucru este benefic pentru copil, familie și societate în general, societatea care se bazează pe indivizi capabili a face față tuturor vicisitudinilor și provocărilor sec. XXI.

În prezent, România a făcut mari eforturi pentru a preveni și combate abuzurile de orice fel, împotriva minorului. Motiv pentru care țara noastră a aderat la toate legile cu caracter internațional de protejare a minorului aflat în orice fel de dificultate. Este un pas înainte, în lupta împotriva abuzului asupra minorului.

4.3. Concluzii

Atât Legistația românească, dar și cea internațională stabilesc acțiuni de prevenire și combatere a abuzului asupra copilului. Prin copil se înțelege – încă de la începutul acestui capitol – orice persoană între 0 și 18 ani, conform legislației din țara noastră. Legea românească protejează drepturile copilului. Există multe servicii de stat și nonguvernamentale specializate, care asigură respectarea drepturilor copilului.

Instrumentele legislative românești și internaționale deja existente trebuie doar respectate și aplicate ca atare. Acest lucru va aduce numai beneficii copilului aflat în orice fel de dificultate:

- părăsire de domiciliu;
- activități ilicite;
- exploatare;
- abuz;
- neglijare;
- abandon familial;
- abandon școlar;
- delincvență juvenilă;
- activități diverse cu caracter ilicit etc. .

Familia este „celula de bază a societății” deoarece acolo se petrece socializarea primară (Voinea, 1993, 2005). Aici se pun bazele primei socializări a individului ce va avea să ajungă viitorul societății.

Bibliografie

- **Amza, T. (2002).** *Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică*, București, Editura Lumina Lex.
- **Banciu, D. (2005).** *Crima și criminalitatea. Repere și abordări juris-sociologice*, București, Editura Lumina Lex.
- **Bandura, A. (1977).** *Social learning theory. Englewood cliffs*, New Jersey, Prentice – Hall.
- **Bonea, G. V. (2013).** *Elemente introductive legislative românești privind agresorul familial*, București, Editura Sigma
- **Bonea, G. V. (2014).** *Atacul de panică și anxietatea: afecțiuni ale individului lumii contemporane. Întrebări și răspunsuri*, București, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V. (2012).** *Aspecte teoretice introductive privind conflictul și negocierea la locul de muncă*, București, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V. (2012).** *Violența în relația de cuplu: victime și agresori. Teorie și aplicații*, București, Editura Sigma.
- **Bonea, G.V. (2008).** *Abuzul asupra copiilor în România – cauzalitate și tipologie*, Revista de Asistență Socială, 3-4, 97-111.
- **Bonea, G.V. (2009).** *Criminalitatea și încrederea populației în poliția română*. Revista de Criminologie, Criminalistică și Penologie, 2, 63-75.
- **Bonea, G.V. (2009).** *Considerente psihosociale și legale asupra delincvenței juvenile în tranziția românească*, Revista de Asistență Socială, 1-2, 77-90.
- **Bonea, G.V. (2009).** *Femeia – victimă a violenței domestice în România*, Revista de Asistență Socială, 3-4, 128-152.
- **Bonea, G.V. (2010).** *Impactul politicilor sociale românești de prevenire și combatere a violenței în relația de cuplu*. Revista editată în urma Colocviului Internațional de Științe Sociale ACUM, Brașov, 4, 2, 95-104.
- **Bonea, G.V. (2011).** *Sistemul nonguvernamental românesc destinat victimelor violenței domestice: Așezământul Social „Patriarhul Justinian Marina”*, Asociația Diaconia, Revista de Asistență Socială, 2, 133-150.
- **Braithwhait, R. (2001).** *Managing aggression*. London, Routledge.
- **Chelcea, S. și Zodieru, A. (2010).** *Emoțiile – o construcție socială*. În Chelcea, S. (coord.). *Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicații*, Iași, Editura Polirom, 331-431.

- **Dobrică, P. (2011).** *Normalitate, conformare și devianță socială.* În Vlăsceanu, L. (coord.). *Sociologie*, Iași, Editura Polirom, 353-528.
- **Durkheim, E. (1975).** *La famille conjugale. Texts, Volumul 3*, Paris, Editions de Minuit.
- **Dwarkin, A. (2001).** *Războiul împotriva tăcerii.* Iași, Editura Polirom. (Trad. Rom. Dascăl, R.).
- **Eddleson, J.L. (2008).** *Child exposure to intimate partner violence.* În Renzetti, C.M. și Edleson, J.L. (eds). (2007). *Encyclopedia of interpersonal violence.* California, SAGE Publications. 103-119.
- **Finkel, M.A. (2009).** *Medical aspects of prepubertal sexual abuse.* În Reece RM, Christian CW (Eds) *Child Abuse. Medical Diagnosis and Management.* American Academy of Pediatrics, 269-319.
- **Finkelhor, D., Ormrod R.K., Turner, H.A., Hamby S.L. (2005).** *Measuring poly-victimization using the Juvenile Victimization Questionnaire, Child Abuse & Neglect;29:1297-1312.*
- **Giddens, A. [1988] (2010).** *Sociologie*, București, Editura All, (Trad. Rom. Gheorghiu, O.).
- **Grieger, K., Rabe, H. și Kaveman, B. (2007).** *Împreună împotriva violenței domestice: cooperare, intervenție, cercetare.* În Muntean, A. și Sagebiel, J. (coord.). *Practici în asistența socială. România și Germania*, Iași, Editura Polirom. 312-327.
- **Grunberg, L. (2011).** *Gen și societate.* În Vlăsceanu, L. (coord.). *Sociologie*, Iași, Editura Polirom. 210-243.
- **Homlin, E.R., II. (1991).** *Community-based spouse abuse protection and family preservation team. Social Work.* 36, 5, 402-406.
- **Hopss, J.G. și Edwards, L.R., (1995).** *Encyclopedia of Social Work.* Silver Spring, National Association of Social Workers.
- **Iacobuță, I.Al. (2002).** *Criminologie.* Iași, Editura Junimea.
- **Graham-Bermann, S. și Gross, M. (2008).** *Ecological Models of Violence.* În Renzetti, C.M. și Edleson, J.L. (eds). *Encyclopedia of interpersonal violence.* California, SAGE Publications. 213-214.
- **Kerby, K.R., Xu, X., Sirisunyaluck, B. și Alley, J.M. (2010).** *Exposure to family violence in childhood and intimate partner perpetration or victimization in adulthood: Exploring intergenerational transmission in urban Thailand, Journal of Family Violence.* 25, 3, 337-347.

- **Lehmann, P. (1997).** *The development of posttraumatic stress disorder in a sample of child witnesses to mother assault*, *Journal of Family Violence*. 12, 3, 241-257.
- **Manea, L. (1993).** *Viol.* În Zamfir, C. și Vlăsceanu, L., (coord.). *Dictionar de sociologie*, București, Editura Babel. 431-434.
- **Mihalnic, S.W. și Elliott, D. (1997).** *A social learning theory. Model of marital violence*, *Journal of Family Violence*, 12, 1, 21-47.
- **Mildorf, J. (2007).** *Storying Domestic Violence*, Nebraska, University of Nebraska Press.
- **Milletich, J.R., Michelle, L.K., Doane, A.N. și Pearson, M.R. (2010).** *Exposure to interpersonal violence and childhood physical aggression in undergraduate dating relationships*, *Journal of Family Violence*, 25, 627-637.
- **Morris, D. [1967] (1991).** *Maimuța goală*, București, Editura Științifică.
- **Mucchielli, A. (2005).** *Arta de a comunica. Metode, forme și psihologia situațiilor de comunicare*, Iași, Editura Polirom. (Trad. Rom.: Sfichi, G., Puică, G. și Roman, M.).
- **Muntean, A. (1999).** *Violența domestică și maltratarea copilului*. Timișoara, Editura Revoluției din 1989.
- **Muntean, A. [2003] (2011).** *Violența în familie și maltratarea copilului*. În Neamțu, G., (coord.). *Tratat de asistență socială*, Iași, Editura Polirom, 421-437.
- **Nicholas, M.P., Schwartz, R.C. (2005).** *Terapia de familie. Concepte și metode*, București, editată de Asociația de Terapie Familială.
- **Păunescu, C. (1994).** *Agresivitatea și condiția umană*, București, Editura Tehnică.
- **Rădulescu, A. (2010).** *Learning opportunities in building the professional competences in social work intervention*, *Revista de Asistență Socială*. 1, 64-69.
- **Rădulescu, A. (2007).** *Dezvoltarea profesiei și a rolului asistentului social în România*. În Muntean, A. și Sagebiel, J. (coord.). *Practici în asistența socială. România și Germania*, Iași, Editura Polirom, 161-178.
- **Rădulescu, S. și Dâmboeanu, C. (2010).** *Abuzul comun în familie asupra copiilor. O perspectivă multidisciplinară*, București, Ars Docendi.
- **Rădulescu, S.M., (2001).** *Sociologia violenței (intra) familiale: victime și agresori în familie*, București, Editura Lumina Lex.
- **Roth-Szamosközi M. (2005).** *Copii și femeile victime ale violenței*. Cluj-Napoca, Ed. Presa Universitară Clujeană, 72-78.

- **Rusnac, S. (2000).** *Psihologia dreptului*, București, Editura Arc.
- **Spănu, C. (2002).** *Principalele tipuri de violență și criminalitate în rândurile comunităților multiculturale din România*, Revista Română de Sociologie, 5-6, 567-578.
- **Stănciugelu, I. și Bulai, A. (2004).** *Gen și reprezentare socială*. București, Editura Politeia SNSPA.
- **Stănișor, E. (2003).** *Delincvența juvenilă*, București, Editura Oscar Print.
- **Științe Cognitive din România, 2005.**
- **Straus, M.A. și Gelles, R.J. (1988).** *How violent are the American families? Estimates from the national family violence survey and other studies*. În Hotaling, G.T., Finkelhor, D., Kirkpatrick, J.T. și Straus, M.A. (eds.). *Family abuse and its consequences: New directions in research*, Beverly Hills, Editura Sage Publications, 79-93.
- **Straus, M.A. și Gelles, R.J. (1990)1.** *How violent are American families? Estimates from the national family violence survey and other studies*. În Straus, M.A. și Gelles, R.J. (eds.). *Physical violence in American families*. New Brunswick, NJ: Transaction, 95-112.
- **Straus, M.A. și Gelles, R.J. (1990)2.** *Physical violence in American families*, New York, Transaction Publishers, New Brunswick.
- **Sutherland, C., Bybee, D. și Sullivan, C. (1998).** *The long-term affects of battering on women's health*. *Women's Health: Res. Gender behavior Policy*, 4, 41-70.
- **Sutherland, E.H. (1949).** *Principales of criminology*, Chicago, Lippincott Press.
- **Tannenbaum, F. (1938).** *Crime and the community*, New York, Columbia University Press.
- **Tolan, P.H. (2007).** *Understanding Violence*. În Flannery, D.J., Vazsony, A.T., Waldman, I.D., (eds.). *The Cambridge Handbook of Violent Behavior and Aggression*, New York, Cambridge University Press, 8-21.
- **Tolman, R.M. și Raphael, J. (2000).** *A review of research on welfare and domestic violence*, *Journal of Social Issues*, 56, 655-682.
- **Ulmeanu, D. (2000).** *Vita sexualis*, București, Editura Forum.
- **Urse, L. (2007).** *O paradigmă îmbunătățită a familiilor cu copii*, Revista Calitatea Vieții, 3-4, 231-239.
- **Văduva, G. și Roman, M. [fără an].** *Ghid practic de prevenire și intervenție în violențele intrafamiliale*, București, Editura Institutului pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității.

- **Văetiși, L. și Curic, I. (2005).** *Inegalitatea de gen: violența invizibilă*, Cluj-Napoca, Editura Eikon.
- **Vigarello, G. (1998).** *Histoire du viol, XVIe – XXe siècle*, Paris, Éditions du Seuil. (în rom. Istoria violului. Secolele XVI – XX, trad. de Beatrice Stanciu, Timișoara, Ed. Amarcord.
- **Voinea, M. (1993).** *Sociologia familiei*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- **Voinea, M. (1996).** *Psihosociologia familiei*, București, Editura Universității București.
- **Voinea, M. (2005).** *Familia contemporană, Mică enciclopedie*, București: Editura Focus.
- **Weston, R., Temple, J.R. și Marshall, L. (2005).** *Gender symmetry and asymmetry in violent relationships: patterns of mutually among racially diverse women*, *Journal of Family Violence*, 53, 7, 553-571.
- **Wharton, C. [2006] (2010).** *Analiza documentară*. În Jupp, V. (coord.). *Dicționar al metodelor de cercetare socială*, Iași, Editura Polirom, 108-113.
- **Williams, R.M. Jr. (1968).** *The concept of norms*, În Sills, D.L. (ed.). *International encyclopedia of the social sciences*, Vol. II, New York, Macmillan, 203-208
- **Yin, K.R. [2003] (2005).** *Studiul de caz. Diagnosticul, colectarea și analiza datelor*, Iași, Editura Polirom.
- **Zamfir, E. (1997).** *Psihologie socială. Texte alese*. Iași, Editura Ankarom.
- **Zamfir, E. (2002).** *Politici sociale privind familia*. În Pop, L. M. (coord). *Dicționar de politici sociale*, București, Editura Expert, 645-662.
- **Xxx. Agenția Națională pentru Protecția Familiei – ANPFDC.** Disponibil online la: www.copii.ro. Accesat online la data de 23.08.2011.
- **Xxx. Devianță și abuz.** Disponibil online la www.arpc.ro. Accesat la data de 12.07.2016.
- **Xxx. Drepturile copilului, Neglijență.** Disponibil online la www.drepturilecopilului.ro. Accesat la data de: 09.12.2015.
- **Xxx. Sursa: Dreptul internațional al Copilului.** Disponibil online la www.drept.unibuc.ro. Accesat la data de 31.08.2015.
- **Xxx. Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în 2014.** Disponibil online la www.lege.ro. Accesată la data de 13.01.2016.

ANEXA 1

Convenția ONU privind drepturile copilului⁸

Înainte de Evenimentele din 1989, copilul putea fi dat oricui dorea. Acum lucrurile stau cu totul altfel.

„ANALIZĂ: La 25 ani de la Convenția ONU privind drepturile copilului, România are încă restanțe în domeniu

Convenția ONU privind drepturile copilului a fost adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite acum 25 de ani, la 20 noiembrie 1989. Până atunci, drepturile copilului erau incluse în cadrul mai larg al drepturilor omului, înscrise în Declarația Universală a Drepturilor Omului. Noul document a schimbat însă felul în care trebuie abordați copiii, respectiv ca ființe umane complete, beneficiari ai unor drepturi și membri activi ai comunităților locale și ai societății în ansamblul ei.

Documentul a stabilit că fiecare copil este la fel de important, indiferent de abilitățile, originile sau sexul său, iar părerile și opiniile lui contează atunci când se discută aspecte ce îi afectează viața în mod direct.

Convenția interzice în mod categoric discriminarea, abuzul și exploatarea copiilor și prevede ca niciunul dintre aceștia nu ar trebui să trăiască în sărăcie, dezvoltarea lor trebuind să fie asigurată și încurajată prin educație, asistență medicală și alte servicii care să îi ofere cel mai bun start în viață.

România a fost printre primele țări care au ratificat textul Convenției, prin Legea 18/1990. Chiar dacă implementarea efectivă a început mult mai târziu, impactul pe care l-a avut asupra sistemului de protecție a copilului în România a fost enorm, ducând la o transformare profundă a acestuia.

În România, Convenția a fost ratificată în 1990, însă până în anul 1997 a continuat să rămână în vigoare textul Legii 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori, document emis în epoca Nicolae Ceaușescu și în baza căruia copiii puteau fi abandonați ușor și preluați de stat în condiții ce nu aveau nicio legătură cu respectarea drepturilor omului.”

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului a făcut din România un partener egal cu Uniunea Europeană în lupta împotriva exploatării, abandonului, neglijării sau abuzului de orice fel al copilului.

Statele participante la convenție au ținut seama de faptul că un copil trebuie să fie pe deplin pregătit să trăiască independent în societate și să fie educat în

⁸ Sursa: *Dreptul internațional al Copilului*, www.drept.unibuc.ro. Accesat la data de 31.08.2015.

spiritul idealurilor proclamate în Carta Națiunilor Unite și, în special, în spiritul păcii, demnității, libertății, toleranței, egalității și solidarității.

Necesitatea de a extinde protecția specială acordată copilului a fost enunțată în Declarația de la Geneva din 1924 privind drepturile copilului și în Declarația drepturilor copilului, adoptată de Adunarea Generală la 20 noiembrie 1959. Ulterior a fost recunoscută în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Pactul internațional privind drepturile civile și politice (în special art. 23 și 24), în Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale (în special art. 10) și în statutele și instrumentele aplicabile ale instituțiilor specializate și ale organizațiilor internaționale preocupate de bunăstarea copilului.

Dată fiind lipsa de maturitate fizică și intelectuală, copilul are nevoie de protecție și îngrijire speciale, inclusiv de o protecție juridică adecvată, atât înainte cât și după nașterea sa.

Au fost reamintite dispozițiile declarației cu privire la principiile sociale și juridice aplicabile protecției și bunăstării copiilor, cu referire specială la practicile în materie de plasament familial și de adopție pe plan național și internațional, precum și Regulile minimale standard ale Națiunilor Unite privind administrarea justiției în cazul minorilor (Regulile de la Beijing), Declarația privind protecția femeilor și a copiilor în caz de stare de urgență și de conflict armat. De asemenea, a fost recunoscut faptul că în toate țările lumii există copii care trăiesc în condiții extrem de dificile și care au nevoie de o atenție deosebită. În protejarea și dezvoltarea armonioasă a copilului, nu trebuie uitată importanța tradițiilor și a valorilor culturale ale fiecărui popor și importanța cooperării internaționale destinate îmbunătățirii condițiilor de trai ale copiilor din toate țările și, în special, din țările în curs de dezvoltare.

În Partea I, Capitolul I al Convenției internaționale ONU cu privire la Drepturile Copilului sunt stipulate următoarele aspecte:

„Art. 1

În sensul prezentei convenții, prin copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă.

Art. 2

1. Statele părți se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în prezenta convenție tuturor copiilor din jurisdicția lor, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau alt reprezentant legal al acestuia.“

Este important ca statele membre ale acestei convenții ONU de protecție a copilului să fie active în prevenirea și combaterea:

- abuzului de orice fel;
- a neglijării copilului;
- a copilului aflat în orice fel de dificultate;
- a copilului abandonat;
- a copilului neglijat, etc. .

Astfel, Art. 37 prevede:

„Statele părți vor veghea ca:

- a) nici un copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante. Pedepsa capitală sau închisoarea pe viață fără posibilitatea de a fi eliberat nu va fi pronunțată pentru infracțiunile comise de persoane sub vârsta de 18 ani;
- b) nici un copil să nu fie privat de libertate în mod ilegal sau arbitrar. Arestarea, deținerea sau întemnițarea unui copil trebuie să fie conformă cu legea și nu va fi decât o măsură extremă și cât mai scurtă posibil;
- c) orice copil privat de libertate să fie tratat cu omenie și cu respectul cuvenit demnității umane și de o manieră care să țină seama de nevoile persoanelor de vârsta sa. Astfel, orice copil privat de libertate va fi separat de adulți, cu excepția cazurilor în care se apreciază că fiind în interesul major al copilului să nu se procedeze astfel, și va avea dreptul de a menține contactul cu familia sa prin corespondență și vizite, în afara unor cazuri excepționale;
- d) copiii privați de libertate să aibă dreptul de a avea acces rapid la asistență juridică sau la orice altă asistență corespunzătoare, precum și dreptul de a contesta legalitatea privării lor de libertate.”

ANEXA 2

Legea nr. 272/2004, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, a fost republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014⁹.

CAPITOLUL I

Dispoziții generale și definiții

Art. 1.

(1) Prezenta lege reglementează cadrul legal privind respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului

(2) Autoritățile publice, organismele private autorizate, precum și persoanele fizice și persoanele juridice responsabile de protecția copilului sunt obligate să respecte, să promoveze și să garanteze drepturile copilului stabilite prin Constituție și lege, în concordanță cu prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr. 18/1990, republicată, cu modificările ulterioare, și ale celorlalte acte internaționale în materie la care România este parte.

Art. 2.

(1) Prezenta lege, orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului

(2) Interesul superior al copilului se circumscrie dreptului copilului la o dezvoltare fizică și morală normală, la echilibru socioafectiv și la viața de familie.

(3) Principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal.

(4) Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.

(5) Persoanele prevăzute la alin. (4) sunt obligate să implice familia în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei.

(6) În determinarea interesului superior al copilului se au în vedere cel puțin următoarele:

- a) nevoile de dezvoltare fizică, psihologică, de educație și sănătate, de securitate și stabilitate și apartenența la o familie;

⁹ Sursa: *Dreptul internațional al Copilului*. www.drept.unibuc.ro. Accesat la data de 31.08.2015.

- b) opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul de maturitate;
- c) istoricul copilului, având în vedere, în mod special, situațiile de abuz, neglijare, exploatare sau orice altă formă de violență asupra copilului, precum și potențialele situații de risc care pot interveni în viitor;
- d) capacitatea părinților sau a persoanelor care urmează să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului de a răspunde nevoilor concrete ale acestuia;
- e) menținerea relațiilor personale cu persoanele față de care copilul a dezvoltat relații de atașament.

Art. 3.

De dispozițiile prezentei legi beneficiază:

- a) copiii cetățeni români aflați pe teritoriul României;
- b) copiii cetățeni romani aflați în străinătate;
- c) copiii fără cetățenie aflați pe teritoriul României;
- d) copiii care solicită sau beneficiază de o formă de protecție în condițiile reglementărilor legale privind statutul și regimul refugiaților în România;
- e) copiii cetățeni străini aflați pe teritoriul României, în situații de urgență constatate, în condițiile prezentei legi, de către autoritățile publice române competente.

Art. 4.

În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

- a) copil – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii;
- b) familie – părinții și copiii acestora;
- c) familie extinsă – rudele copilului, până la gradul IV inclusiv;
- d) familie substitutivă – persoanele, altele decât cele care aparțin familiei extinse, inclusiv afinii până la gradul IV și asistenții maternali care asigură creșterea și îngrijirea copilului, în condițiile legii;
- e) plan individualizat de protecție – documentul prin care se realizează planificarea serviciilor, prestațiilor și a măsurilor de protecție specială a copilului, pe baza evaluării psihosociale a acestuia și a familiei sale, în vederea integrării copilului care a fost separat de familia sa într-un mediu familial stabil permanent, în cel mai scurt timp posibil;
- f) plan de servicii – documentul prin care se realizează planificarea acordării serviciilor și a prestațiilor, pe baza evaluării psihosociale a copilului și a

familiei, în vederea prevenirii abuzului, neglijării, exploatării, a oricăror forme de violență asupra copilului, precum și a separării copilului de familia sa;

- g) reprezentant legal al copilului – părintele sau persoana desemnată, potrivit legii, să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părintești față de copil.

Art. 5.

(1) Copiii au dreptul la protecție și asistență în realizarea și exercitarea deplină a drepturilor lor, în condițiile prezentei legi.

(2) Răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, aceștia având obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile față de copil ținând seama cu prioritate de interesul superior al acestuia.

(3) În subsidiar, responsabilitatea revine colectivității locale din care face parte copilul și familia sa. Autoritățile administrației publice locale au obligația de a sprijini părinții sau, după caz, alt reprezentant legal al copilului în realizarea obligațiilor ce le revin cu privire la copil, dezvoltând și asigurând în acest scop servicii diversificate, accesibile și de calitate, corespunzătoare nevoilor copilului.

(4) Intervenția statului este complementară; statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor sale prin activitatea specifică realizată de instituțiile statului și de autoritățile publice cu atribuții în acest domeniu.

Art. 6.

Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii:

- a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;
- b) egalitatea șanselor și nediscriminarea;
- c) responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești;
- d) primordialitatea responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului;
- e) descentralizarea serviciilor de protecție a copilului, intervenția multisectorială și parteneriatul dintre instituțiile publice și organismele private autorizate;
- f) asigurarea unei îngrijiri individualizate și personalizate pentru fiecare copil;
- g) respectarea demnității copilului;

- h) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate;
- i) asigurarea stabilității și continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție;
- j) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;
- k) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului;
- l) interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie.

Art. 7.

Drepturile prevăzute de prezenta lege sunt garantate tuturor copiilor fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, de situația materială, de gradul și tipul unei deficiențe, de statutul la naștere sau de statutul dobândit, de dificultățile de formare și dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale părinților ori ale altor reprezentanți legali sau de orice altă distincție.

Art. 8.

În orice cauză care privește drepturi ale copilului, instanța verifică dacă înțelegerile dintre părinți sau ale acestora cu alte persoane respectă interesul superior al copilului.

CAPITOLUL II

Drepturile copilului

SECȚIUNEA 1

Drepturi și libertăți civile

Art. 9.

(1) Copilul are dreptul la stabilirea și păstrarea identității sale.

(2) Copilul este înregistrat imediat după naștere și are de la această dată dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, dacă este posibil, de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit, crescut și educat de aceștia.

(3) Părinții aleg numele și prenumele copilului, în condițiile legii.

(4) Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie, în condițiile prevăzute de lege, fără nicio ingerință.

(5) Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, instituțiile și autoritățile publice sunt obligate să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.

Art. 10.

(1) În scopul realizării dreptului prevăzut la art. 9 alin. (1), unitățile sanitare care au în structură secții de nou-născuți și/sau de pediatrie au obligația de a angaja un asistent social sau, după caz, de a desemna o persoană cu atribuții de asistență socială.

(2) În vederea stabilirii identității copilului părăsit în unități sanitare sau găsit ori a părinților acestuia, organele de poliție și serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor, competente, au obligația de a desemna una sau mai multe persoane responsabile, care să realizeze, cu celeritate, demersurile ce le revin, potrivit legii, pentru înregistrarea nașterii copilului și să transmită datele de identificare direcției generale de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, serviciului public de asistență socială.

(3) Persoanele desemnate la alin. (2) au obligația efectuării demersurilor de stabilire a identității părinților copiilor părăsiți în unitățile sanitare, în situația în care aceștia au fost identificați și nu au întocmit certificatul de naștere.

Art. 11.

(1) Certificatul medical constatator al nașterii, atât pentru copilul născut viu, cât și pentru copilul născut mort, se întocmește în termen de 24 de ore de la naștere.

(2) Răspunderea pentru îndeplinirea obligației prevăzute la alin. (1) revine medicului care a asistat sau a constatat nașterea și medicului șef de secție.

(3) Când nașterea a avut loc în afara unităților sanitare, medicul de familie având cabinetul înregistrat în raza teritorială unde a avut loc nașterea este obligat ca, la cererea oricărei persoane, în termen de 24 de ore, să constate nașterea copilului, după care să întocmească și să elibereze certificatul medical constatator al nașterii copilului, chiar dacă mama nu este înscrisă pe lista cabinetului său.

Art. 12.

(1) În situația în care copilul este părăsit de mamă în maternitate, unitatea medicală are obligația să sesizeze telefonic și în scris direcția generală de asistență socială și protecția copilului și organele de poliție, în termen de 24 de ore de la constatarea dispariției mamei.

(2) În termen de 5 zile de la sesizarea prevăzută la alin. (1), se întocmește un proces-verbal de constatare a părăsirii copilului, semnat de reprezentantul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, reprezentantul poliției și al maternității; când starea de sănătate a copilului permite externarea, în baza procesului-verbal, direcția generală de asistență socială și protecția copilului va stabili măsura plasamentului în regim de urgență pentru copil.

(3) În termen de 30 de zile de la întocmirea procesului-verbal, poliția este obligată să întreprindă verificările specifice privind identitatea mamei și să comunice rezultatul acestor verificări direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

(4) În situația în care mama este identificată, direcția generală de asistență socială și protecția copilului va asigura consilierea și sprijinirea acesteia în vederea realizării demersurilor legate de întocmirea actului de naștere.

(5) În situația în care, în urma verificărilor efectuate de poliție, nu este posibilă identificarea mamei, direcția generală de asistență socială și protecția copilului transmite serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială s-a produs nașterea dosarul cuprinzând certificatul medical constatator al nașterii, procesul-verbal prevăzut la alin. (2), dispoziția de plasament în regim de urgență și răspunsul poliției cu rezultatul verificărilor.

(6) În termen de 5 zile de la primirea documentației prevăzute la alin. (5), serviciul public de asistență socială are obligația de a obține dispoziția de stabilire a numelui și prenumelui copilului, în conformitate cu prevederile Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și de a face declarația de înregistrare a nașterii la serviciul de stare civilă competent.

(7) În termen de 24 de ore de la înregistrarea nașterii copilului, serviciul public de asistență socială are obligația de a transmite direcției generale de asistență socială și protecția copilului actul de înregistrare a nașterii copilului.

Art. 13.

(1) În situația copilului părăsit de părinți în alte unități sanitare, a cărui naștere nu a fost înregistrată, obligația de a realiza demersurile prevăzute de lege pentru înregistrarea nașterii copilului revine serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost părăsit acesta, cu respectarea procedurii prevăzute la art. 12.

Art. 14.

(1) În situația copilului găsit în familie sau într-un loc public, precum și a celui părăsit de părinți în alte unități sanitare, a cărui naștere nu a fost înregistrată, obligația de a realiza demersurile prevăzute de lege pentru înregistrarea nașterii copilului revine serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost găsit sau părăsit copilul.

(2) Expertiza medico-legală necesară pentru înregistrarea nașterii copilului este gratuită.

Art. 15.

(1) Metodologia privind realizarea obligațiilor ce revin autorităților administrației publice locale, instituțiilor și profesioniștilor implicați în prevenirea și intervenția în cazurile de copii aflați în situație de risc sau părăsiți în unități sanitare/secții/compartimente de specialitate obstetrică-ginecologie și neonatologie/alte unități sanitare care oferă servicii medicale pentru copii se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și cu Ministerul Sănătății.

Art. 16.

(1) Unitățile sanitare, unitățile de protecție socială, serviciile de îngrijire de tip rezidențial, entitățile fără personalitate juridică, alte persoane juridice, precum și persoane fizice care internează sau primesc în îngrijire femei gravide ori copii care nu posedă acte pe baza cărora să li se poată stabili identitatea sunt obligate să anunțe, în termen de 24 de ore, în scris, autoritatea administrației publice locale în a cărei rază își au sediul sau, după caz, domiciliul, în vederea stabilirii identității lor, precum și direcția generală de asistență socială și protecția copilului de care aparțin, în vederea luării în evidență.

(2) Cel care ia un copil pentru a-l îngriji sau proteja temporar, până la stabilirea unei măsuri de protecție în condițiile legii, are obligația de a-l întreține și, în termen de 48 de ore, de a anunța autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își are sediul sau domiciliul.

Art. 17.

(1) Copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele, precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament.

(2) Copilul are dreptul de a-și cunoaște rudele și de a întreține relații personale cu acestea, precum și cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în măsura în care acest lucru nu contravine interesului său superior.

(3) Părinții sau un alt reprezentant legal al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie decât în cazurile în care instanța decide în acest sens, apreciind că există motive temeinice de natură a primejdui dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului.

(4) În caz de neînțelegere între părinți cu privire la modalitățile de exercitare a dreptului de a avea legături personale cu copilul, instanța va stabili un program în funcție de vârsta copilului, de nevoile de îngrijire și educare ale acestuia, de intensitatea legăturii afective dintre copil și părintele la care nu locuiește, de comportamentul acestuia din urmă, precum și de alte aspecte relevante în fiecare caz în parte.

(5) Criteriile prevăzute la alin. (4) vor fi avute în vedere și la stabilirea programului de relații personale și cu celelalte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie.

Art. 18.

(1) În sensul prezentei legi, relațiile personale se pot realiza prin:

- a) întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană care are, potrivit prezentei legi, dreptul la relații personale cu copilul;
- b) vizitarea copilului la domiciliul acestuia;

- c) găzduirea copilului, pe perioada determinată, de către părintele său de către altă persoană la care copilul nu locuiește în mod obișnuit;
- d) corespondența ori altă formă de comunicare cu copilul;
- e) transmiterea de informații copilului cu privire la părintele ori la alte persoane care au, potrivit prezentei legi, dreptul de a menține relații personale cu copilul;
- f) transmiterea de către persoana la care locuiește copilul a unor informații referitoare la copil, inclusiv fotografii recente, evaluări medicale sau școlare, către părintele sau către alte persoane care au dreptul de a menține relații personale cu copilul;
- g) întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană față de care copilul a dezvoltat legături de atașament într-un loc neutru în raport cu copilul, cu sau fără supravegherea modului în care relațiile personale sunt întreținute, în funcție de interesul superior al copilului

(2) Transmiterea informațiilor prevăzute la alin. (1) lit. e) și f) se va face cu respectarea interesului superior al copilului, precum și a dispozițiilor speciale vizând confidențialitatea și transmiterea informațiilor cu caracter personal.

(3) Părintele la care copilul locuiește are obligația de a sprijini menținerea relațiilor personale ale copilului cu celălalt părinte, prevăzute la alin. (1).

(4) Pentru restabilirea și menținerea relațiilor personale ale copilului, serviciul public de asistență socială și, după caz, direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului de la nivelul fiecărui sector al municipiului București au obligația de a oferi consiliere, acordată de specialiști atât copilului, cât și părinților săi, la solicitarea acestora.

(5) În cazul în care părintele la care copilul locuiește împiedică sau afectează în mod negativ legăturile personale ale copilului cu celălalt părinte, prin nerespectarea programului stabilit de instanță sau convenit de părinți, părintele la care nu locuiește în mod statornic poate cere serviciului public de asistență socială sau, după caz, persoanelor cu atribuții de asistență socială în circumscripția căruia se află locuința copilului să monitorizeze relațiile personale cu copilul pentru o durată de până la 6 luni.

(6) Monitorizarea permite reprezentanților serviciului public de asistență socială sau, după caz, persoanelor cu atribuții de asistență socială să asiste la preluarea copilului de către părintele la care nu locuiește în mod statornic, la înapoierea acestuia, să realizeze interviuarea părinților, a copilului și a persoanelor cu care copilul locuiește, precum și a altor persoane, în vederea întocmirii raportului de monitorizare.

(7) La finalul perioadei de monitorizare, reprezentantul serviciului public de asistență socială sau, după caz, persoana cu atribuții de asistență socială care a întocmit raportul prevăzut la alin. (6) poate propune prelungirea perioadei de

monitorizare cu cel mult 6 luni, poate recomanda consilierea psihologică a unuia dintre părinți sau a ambilor, precum și o serie de măsuri pentru îmbunătățirea relației personale dintre copil și părintele la care nu locuiește.

(8) Raportul de monitorizare prevăzut la alin. (6) se înmânează fiecăruia dintre părinți și poate fi folosit ca probă în instanță.

Art. 19.

(1) Copilul care a fost separat de ambii părinți sau de unul dintre aceștia printr-o măsură dispusă în condițiile legii are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu ambii părinți, cu excepția situației în care acest lucru contravine interesului superior al copilului

(2) Instanța judecătorească, luând în considerare, cu prioritate, interesul superior al copilului, poate limita exercitarea acestui drept, dacă există motive temeinice de natură a periclita dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului.

Art. 20.

(1) În vederea asigurării menținerii relațiilor personale ale copilului cu părinții săi sau cu alte persoane alături de care s-a bucurat de viața de familie, precum și pentru asigurarea înapoierii copilului la locuința sa la terminarea perioadei de vizită, instanța poate dispune, la cererea părintelui interesat sau a altei persoane îndreptățite, una sau mai multe măsuri cu caracter asiguratoriu sau a unor garanții.

(2) Măsurile prevăzute la alin. (1) pot include:

- a) amenda pe ziua de întârziere impusă persoanei care refuză punerea în aplicare sau respectarea programului de menținere a relațiilor personale ale copilului;
- b) depunerea unei garanții reale sau personale de către părintele sau persoana de la care urmează să fie preluat copilul, în vederea menținerii relațiilor personale sau, după caz, la încetarea programului de vizitare;
- c) depunerea pașaportului sau a unui alt act de identitate la o instituție desemnată de instanță și, atunci când este necesar, a unui document din care să rezulte că persoana care solicită relații personale a notificat depunerea acestora, pe durata vizitei, autorității consulare competente.

Art. 21.

(1) În cazul în care părinții nu se înțeleg cu privire la locuința copilului, instanța de tutelă va stabili locuința acestuia la unul dintre ei, potrivit art. 496 alin. (3) din Codul civil. La evaluarea interesului copilului instanța poate avea în vedere, în afara elementelor prevăzute la art. 2 alin. (6), și aspecte precum:

- a) disponibilitatea fiecărui părinte de a-l implica pe celălalt părinte în deciziile legate de copil și de a respecta drepturile părintești ale acestuia din urmă;
- b) disponibilitatea fiecăruia dintre părinți de a permite celuilalt menținerea relațiilor personale;
- c) situația locativă din ultimii 3 ani a fiecărui părinte;
- d) istoricul cu privire la violența părinților asupra copilului sau asupra altor persoane;
- e) distanța dintre locuința fiecărui părinte și instituția care oferă educație copilului

(2) Prevederile alin. (1) se aplica în mod corespunzător și pentru cazurile în care locuința minorului se stabilește la terțe persoane sau la un serviciu de protecție specială.

Art. 22.

Copilul ai cărui părinți locuiesc în state diferite are dreptul de a întreține relații personale și contacte directe cu aceștia, cu excepția situației în care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

Art. 23.

(1) Copiii neînsoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori care nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane au dreptul de a li se asigura, în cel mai scurt timp posibil, reîntoarcerea alături de reprezentanții lor legali.

(2) Deplasarea copiilor în străinătate se realizează cu respectarea prevederilor Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Părinții sau, după caz, altă persoană responsabilă de supravegherea, creșterea și îngrijirea copilului sunt obligați să anunțe la poliție dispariția acestuia de la domiciliu, în cel mult 24 de ore de la constatarea dispariției.

Art. 24.

(1) Misiunile diplomatice și consulare ale României au obligația de a sesiza Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice cu privire la copiii cetățeni români aflați în străinătate care, din orice motive, nu sunt însoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane din străinătate

(2) Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice va lua măsurile necesare pentru întoarcerea copilului la părinți sau la un alt reprezentant legal, imediat după identificarea acestora. În cazul în care persoanele identificate nu pot sau refuză să preia copilul, la cererea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, tribunalul de la domiciliul copilului sau Tribunalul București, în situația în care acest domiciliu

nu este cunoscut, va dispune plasamentul copilului într-un serviciu de protecție specială propus de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

(3) Procedura de întoarcere a copiilor în țară, de identificare a părinților sau a altor reprezentanți legali ai copiilor, modul de avansare a cheltuielilor ocazionate de întoarcerea în țară a acestora, precum și serviciile de protecție specială, publice sau private, competente să asigure protecția în regim de urgență a copiilor aflați în situația prevăzută la alin. (1), se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

Art. 25.

(1) Misiunile diplomatice și consulare străine au obligația de a sesiza Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și Inspectoratul General pentru Imigrări despre toate situațiile în care au cunoștință de copii cetățeni străini aflați pe teritoriul României, care, din orice motive, nu sunt însoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane. În cazul în care autoritățile române se autosesizează, acestea vor înștiința de urgență misiunea străină competentă cu privire la copiii în cauză.

(2) În situația copiilor prevăzuți la alin. (1), Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, până la definitivarea demersurilor legale ce cad în competența Inspectoratului General pentru Imigrări, va solicita Tribunalului București stabilirea plasamentului copilului într-un serviciu de protecție specială propus de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

(3) Măsura plasamentului durează până la returnarea copilului în țara de reședință a părinților ori în țara în care au fost identificați alți membri ai familiei dispuși să ia copilul.

(4) În cazul nereturnării copilului, acesta beneficiază de protecția specială prevăzută în prezenta lege.

Art. 26.

În vederea aplicării prevederilor art. 24 și 25 se încheie tratatele necesare cu statele sau cu autoritățile statelor vizate, pe baza propunerilor Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și ale Ministerului Afacerilor Externe, precum și a altor instituții interesate.

Art. 27.

(1) Copilul are dreptul la protejarea imaginii sale publice și a vieții sale intime, private și familiale.

(2) Este interzisă orice acțiune de natură să afecteze imaginea publică a copilului sau dreptul acestuia la viața intimă, privată și familială.

(3) Participarea copilului în vârstă de până la 14 ani la dezbateri publice în cadrul unor programe audiovizuale se poate face numai cu consimțământul scris al acestuia și al părinților sau, după caz, al altui reprezentant legal.

(4) Copiii nu pot fi folosiți sau expuși de către părinți, reprezentanți legali, alte persoane responsabile de creșterea și îngrijirea lor, organisme private acreditate ca furnizori de servicii sociale, instituții publice sau private, în scopul de a obține avantaje personale/instituționale sau de a influența deciziile autorităților publice.

(5) Consiliul Național al Audiovizualului monitorizează modul de derulare a programelor audiovizuale, astfel încât să se asigure protecția și garantarea dreptului copilului prevăzut la alin. (1).

Art. 28.

(1) Copilul are dreptul la libertate de exprimare.

(2) Libertatea copilului de a căuta, de a primi și de a difuza informații de orice natură, care vizează promovarea bunăstării sale sociale, spirituale și morale, sănătatea sa fizică și mentală, sub orice formă și prin orice mijloace la alegerea sa, este inviolabilă.

(3) Părinții sau, după caz, alți reprezentanți legali ai copilului, persoanele care au în plasament copii, precum și persoanele care, prin natura funcției, promovează și asigură respectarea drepturilor copiilor au obligația de a le asigura informații, explicații și sfaturi, în funcție de vârsta și de gradul de înțelegere al acestora, precum și de a le permite să își exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

(4) Părinții nu pot limita dreptul copilului minor la libertatea de exprimare decât în cazurile prevăzute expres de lege.

Art. 29.

(1) Copilul capabil de discernământ are dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește.

(2) În orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Cu toate acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă apreciază că audierea lui este necesară pentru soluționarea cauzei.

(3) Dreptul de a fi ascultat conferă copilului posibilitatea de a cere și de a primi orice informație pertinentă, de a fi consultat, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea opinia sa, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.

(4) În toate cazurile prevăzute la alin. (2), opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare și li se va acorda importanța cuvenită, în raport cu vârsta și cu gradul de maturitate a copilului.

(5) Orice copil poate cere să fie ascultat conform dispozițiilor alin. (2) și (3). În caz de refuz, autoritatea competentă se va pronunța printr-o decizie motivată.

(6) Dispozițiile legale speciale privind consimțământul sau prezența copilului în procedurile care îl privesc, precum și prevederile referitoare la desemnarea unui curator, în caz de conflict de interese, sunt și rămân aplicabile.

Art. 30.

(1) Copilul are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie.

(2) Părinții îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condițiile legii, ținând seama de opinia, vârsta și de gradul de maturitate a acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

(3) Religia copilului care a împlinit 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia; copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să își aleagă singur religia.

(4) Atunci când copilul beneficiază de protecție specială, persoanelor în îngrijirea cărora se află le sunt interzise orice acțiuni menite să influențeze convingerile religioase ale copilului.

Art. 31.

(1) Copilul are dreptul la libera asociere în structuri formale și informale, precum și libertatea de întrunire pașnică, în limitele prevăzute de lege.

(2) Autoritățile administrației publice locale, unitățile de învățământ și alte instituții publice sau private competente iau măsurile necesare asigurării exercitării corespunzătoare a drepturilor prevăzute la alin.

Art. 32.

(1) Copilul aparținând unei minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice are dreptul la viața culturală proprie, la declararea apartenenței sale etnice, religioase, la practicarea propriei sale religii, precum și dreptul de a folosi limba proprie în comun cu alți membri ai comunității din care face parte.

(2) Copilul aparținând minorităților naționale are dreptul să se exprime în limba maternă în procedurile care îl privesc.

(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alin. (1), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna realizare și exercitare a drepturilor tuturor copiilor.

(4) Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării asigură și urmărește exercitarea drepturilor prevăzute la alin. (1).

Art. 33.

(1) Copilul are dreptul la respectarea personalității și individualității sale și nu poate fi supus pedepselor fizice sau altor tratamente umilitoare ori degradante.

(2) Măsurile de disciplinare a copilului nu pot fi stabilite decât în acord cu demnitatea copilului, nefiind permise sub niciun motiv pedepsele fizice ori acelea care se afla în legătura cu dezvoltarea fizică, psihică sau care afectează starea emoțională a copilului.

Art. 34.

(1) Copilul are dreptul să depună singur plângeri referitoare la încălcarea drepturilor sale fundamentale.

(2) Copilul este informat de către părinte/reprezentant legal asupra drepturilor și îndatoririlor ce îi revin, precum și asupra modalităților de exercitare și îndeplinire a acestora.

(3) Îndatoririle copilului se stabilesc în funcție de vârsta și gradul de maturitate, fără ca acestea să conducă la încălcări ale drepturilor sale.

SECȚIUNEA a 2-a

Mediul familial și îngrijirea alternativă

Art. 35.

(1) Copilul are dreptul să crească alături de părinții săi.

(2) Părinții au obligația să asigure copilului, de o manieră corespunzătoare capacităților în continuă dezvoltare ale copilului, orientarea și sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor prevăzute în prezenta lege.

(3) Părinții copilului au dreptul să primească informațiile și asistența de specialitate necesare în vederea îngrijirii, creșterii și educării acestuia.

Art. 36.

(1) Ambii părinți sunt responsabili pentru creșterea copiilor lor.

(2) Exercițarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești trebuie să aibă în vedere interesul superior al copilului și să asigure bunăstarea materială și spirituală a copilului, în special prin îngrijirea acestuia, prin menținerea relațiilor personale cu el, prin asigurarea creșterii, educării și întreținerii sale, precum și prin reprezentarea sa legală și administrarea patrimoniului său.

(3) În situația în care ambii părinți exercită autoritatea părintească, dar nu locuiesc împreună, deciziile importante, precum cele referitoare la alegerea felului învățaturii sau pregătirii profesionale, tratamente medicale complexe sau intervenții chirurgicale, reședința copilului sau administrarea bunurilor, se iau numai cu acordul ambilor părinți.

(4) În situația în care, din orice motiv, un părinte nu își exprimă voința pentru luarea deciziilor prevăzute la alin. (3), acestea se iau de către părintele cu care copilul locuiește, cu excepția situației în care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

(5) Ambii părinți, indiferent dacă exercită sau nu autoritatea părintească, au dreptul de a solicita și de a primi informații despre copil din partea unităților școlare, unităților sanitare sau a oricăror altor instituții ce intră în contact cu copilul.

(6) Un părinte nu poate renunța la autoritatea părintească, dar se poate înțelege cu celălalt părinte cu privire la modalitatea de exercitare a autorității părintești, în condițiile art. 506 din Codul civil.

(7) Se consideră motive întemeiate pentru ca instanța să decidă ca autoritatea părintească să se exercite de către un singur părinte alcoolismul, boala psihică, dependența de droguri a celuilalt părinte, violența față de copil sau față de celălalt

părinte, condamnările pentru infracțiuni de trafic de persoane, trafic de droguri, infracțiuni cu privire la viața sexuală, infracțiuni de violență, precum și orice alt motiv legat de riscurile pentru copil, care ar deriva din exercitarea de către acel părinte a autorității părintești.

(8) În cazul existenței unor neînțelegeri între părinți cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, instanța judecătorească, după ascultarea ambilor părinți, hotărăște potrivit interesului superior al copilului.

Art. 37.

Copilul are dreptul să fie crescut în condiții care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. În acest scop părinții sunt obligați:

- a) să supravegheze copilul;
- b) să coopereze cu copilul și să îi respecte viața intimă, privată și demnitatea;
- c) să informeze copilul despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia;
- d) să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului lor;
- e) să coopereze cu persoanele fizice și persoanele juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului.

Art. 38.

Copilul nu poate fi separat de părinții săi sau de unul dintre ei, împotriva voinței acestora, cu excepția cazurilor expres și limitativ prevăzute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare și numai dacă acest lucru este impus de interesul superior al copilului.

Art. 39.

- a) Serviciul public de asistență socială va lua toate măsurile necesare pentru depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi, precum și pentru prevenirea comportamentelor abuzive ale părinților și a violenței în familie
- b) Orice separare a copilului de părinții săi, precum și orice limitare a exercițiului drepturilor părintești trebuie să fie precedate de acordarea sistematică a serviciilor și prestațiilor prevăzute de lege, cu accent deosebit pe informarea corespunzătoare a părinților, consilierea acestora, terapie sau mediere, acordate în baza unui plan de servicii.

Art. 40.

(1) Planul de servicii se întocmește și se pune în aplicare de către serviciul public de asistență socială, organizat la nivelul municipiilor și orașelor, precum

și de persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale comunale din unitatea administrativ-teritorială unde se află copilul, în urma evaluării situației copilului și a familiei acestuia.

(2) La nivelul municipiului București întocmirea și punerea în aplicare a planului prevăzut la alin. (1) se realizează de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la nivelul fiecărui sector.

(3) Planul de servicii se aprobă prin dispoziția primarului.

(4) Planul de servicii are ca obiectiv prevenirea abuzului, neglijării, exploatarei și a oricăror forme de violență asupra copilului sau separarea copilului de familia sa. În acest scop, serviciul public de asistență socială ori, după caz, direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la nivelul fiecărui sector al municipiului București are obligația de a oferi servicii și prestații destinate menținerii copilului în familie și de a sprijini accesul copilului și al familiei sale la alte servicii.

(5) Planul de servicii poate avea ca finalitate transmiterea către direcția generală de asistență socială și protecția copilului a cererii de instituire a unei măsuri de protecție specială a copilului, numai dacă, după acordarea serviciilor prevăzute de acest plan, se constată că menținerea copilului alături de părinții săi nu este posibilă.

Art. 41.

(1) Dacă există motive temeinice de a suspecta că viața și securitatea copilului sunt primejduite în familie, reprezentanții serviciului public de asistență socială ori, după caz, ai direcției generale de asistență socială și protecția copilului de la nivelul sectoarelor municipiului București au dreptul să viziteze copiii la locuința lor și să se informeze despre felul în care aceștia sunt îngrijiți, despre sănătatea și dezvoltarea lor fizică, educarea, învățătura și pregătirea lor profesională, acordând, la nevoie, îndrumările necesare.

(2) Dacă, în urma vizitelor efectuate potrivit alin. (1), se constată că dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copilului este primejduită, serviciul public de asistență socială este obligat să sesizeze de îndată direcția generală de asistență socială și protecția copilului în vederea luării măsurilor prevăzute de lege.

(3) Direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze instanța judecătorească în situația în care consideră că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru decăderea, totală sau parțială, a părinților ori a unuia dintre ei din exercițiul drepturilor părintești.

Art. 42.

(1) Direcția generală de asistență socială și protecția copilului va lua toate măsurile necesare pentru ca părinții decăzuți din drepturile părintești, precum și cei cărora le-a fost limitat exercițiul anumitor drepturi să beneficieze de asistență specializată pentru creșterea capacității acestora de a se ocupa de copii, în vederea redobândirii exercițiului drepturilor părintești.

(2) Părinții care solicită redarea exercițiului drepturilor părintești beneficiază de asistență juridică gratuită, în condițiile legii.

Art. 43.

Instanța judecătorească este singura autoritate competentă să se pronunțe, luând în considerare, cu prioritate, interesul superior al copilului, cu privire la:

- a) persoana care exercită drepturile și îndeplinește obligațiile părintești în situația în care copilul este lipsit, temporar sau permanent, de ocrotirea părinților săi;
- b) modalitățile în care se exercită drepturile și se îndeplinesc obligațiile părintești;
- c) decaderea totală sau parțială din exercițiul drepturilor părintești;
- d) redarea exercițiului drepturilor părintești.

Art. 44.

(1) Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de ocrotirea părinților săi sau care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora are dreptul la protecție alternativă.

(2) Protecția prevăzută la alin. (1) include instituirea tutelei, măsurile de protecție specială prevăzute de prezenta lege, adopția. În alegerea uneia dintre aceste soluții autoritatea competentă va ține seama în mod corespunzător de necesitatea asigurării unei anumite continuități în educarea copilului, precum și de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică.

Art. 45.

Tutela se instituie conform legii de către instanța judecătorească în a cărei circumscripție teritorială domiciliază sau a fost găsit copilul.

SECȚIUNEA a 3-a

Sănătatea și bunăstarea copilului

Art. 46.

(1) Copilul are dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare necesare pentru asigurarea realizării efective a acestui drept.

(2) Accesul copilului la servicii medicale și de recuperare, precum și la medicația adecvată stării sale în caz de boală este garantat de către stat, costurile aferente fiind suportate din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate și de la bugetul de stat.

(3) Organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau private

cu atribuții în domeniul sănătății sunt obligate să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru:

- a) reducerea mortalității infantile;
- b) asigurarea și dezvoltarea serviciilor medicale primare și comunitare;
- c) prevenirea malnutriției și a îmbolnăvirilor;
- d) asigurarea serviciilor medicale pentru gravide în perioada pre – și postnatală, indiferent dacă acestea au sau nu au calitatea de persoană asigurată în sistemul asigurărilor sociale de sănătate;
- e) informarea părinților și a copiilor cu privire la sănătatea și alimentația copilului, inclusiv cu privire la avantajele alăptării, igienei și salubrității mediului înconjurător;
- f) dezvoltarea de acțiuni și programe pentru ocrotirea sănătății și de prevenire a bolilor, de asistență a părinților și de educație, precum și de servicii în materie de planificare familială;
- g) verificarea periodică a tratamentului copiilor care au fost plasați pentru a primi îngrijire, protecție sau tratament;
- h) asigurarea confidențialității consultanței medicale acordate la solicitarea copilului;
- i) derularea sistematică în unitățile școlare de programe de educație pentru viața, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contactării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor

(4) Părinții sunt obligați să solicite asistență medicală pentru a asigura copilului cea mai bună stare de sănătate pe care o poate atinge și pentru a preveni situațiile care pun în pericol viața, creșterea și dezvoltarea copilului.

(5) În situația excepțională în care viața copilului se afla în pericol iminent ori există riscul producerii unor consecințe grave cu privire la sănătatea sau integritatea acestuia, medicul are dreptul de a efectua acele acte medicale de strictă necesitate pentru a salva viața copilului, chiar fără a avea acordul părinților sau al altui reprezentant legal al acestuia.

(6) Vizitele periodice ale personalului medical de specialitate la domiciliul gravidelor și al copiilor până la împlinirea vârstei de un an sunt obligatorii, în vederea ocrotirii sănătății mamei și copilului, educației pentru sănătate, prevenirii abandonului, abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.

Art. 47.

(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

(2) Părinților sau, după caz, reprezentanților legali, le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață necesare creșterii și dezvoltării copiilor; părinții sunt obligați să le asigure copiilor locuința, precum și condițiile necesare pentru creștere, educare, învățatură, pregătire profesională, precum și un mediu de viață sănătos.

Art. 48.

(1) Copilul are dreptul de a beneficia de asistență socială și de asigurări sociale, în funcție de resursele și de situația în care se află acesta și persoanele în întreținerea cărora se găsește.

(2) În cazul în care părinții sau persoanele care au, potrivit legii, obligația de a întreține copilul nu pot asigura, din motive independente de voința lor, satisfacerea nevoilor minime de locuință, hrană, îmbrăcăminte și educație ale copilului, statul, prin autoritățile publice competente, este obligat să asigure acestora sprijin corespunzător, sub formă de prestații financiare, prestații în natură, precum și sub formă de servicii, în condițiile legii.

(3) Părinții au obligația să solicite autorităților competente acordarea alocațiilor, indemnizațiilor, prestațiilor în bani sau în natură și a altor facilități prevăzute de lege pentru copii sau pentru familiile cu copii.

(4) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a informa părinții și copiii în legătură cu drepturile pe care le au, precum și asupra modalității de acordare a drepturilor de asistență socială și de asigurări sociale.

Art. 49.

(1) Copilul cu handicap are dreptul la îngrijire specială, adaptată nevoilor sale.

(2) Copilul cu handicap are dreptul la educație, recuperare, compensare, reabilitare și integrare, adaptate posibilităților proprii, în vederea dezvoltării personalității sale.

(3) În vederea asigurării accesului la educație, recuperare și reabilitare, copilul cu handicap poate fi școlarizat în alt județ/sector al municipiului București decât cel de domiciliu, cu suportarea cheltuielilor din bugetul județului/sectorului în care se află unitatea de învățământ.

(4) Îngrijirea specială trebuie să asigure dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială a copiilor cu handicap. Îngrijirea specială constă în ajutor adecvat situației copilului și părinților săi ori, după caz, situației celor cărora le este încredințat copilul și se acordă gratuit, ori de câte ori acest lucru este posibil, pentru facilitarea accesului efectiv și fără discriminare al copiilor cu handicap la educație, formare profesională, servicii medicale, recuperare, pregătire, în vederea ocupării unui loc de muncă, la activități recreative, precum și la orice alte activități apte să le permită deplină integrare socială și dezvoltare a personalității lor.

(5) Organele de specialitate ale administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale sunt obligate să inițieze programe și să asigure

resursele necesare dezvoltării serviciilor destinate satisfacerii nevoilor copiilor cu handicap și ale familiilor acestora în condiții care să le garanteze demnitatea, să le favorizeze autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității.

Art. 50.

(1) Copilul cu dizabilități beneficiază de asistență medicală gratuită, inclusiv de medicamente gratuite, atât pentru tratamentul ambulatoriu, cât și pe timpul spitalizării, în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, în condițiile stabilite prin contractul-cadru.

(2) Părintele sau reprezentantul legal are obligația de a respecta și/sau urma serviciile prevăzute în planul de recuperare pentru copilul cu dizabilități încadrat în grad de handicap.

SECȚIUNEA a 4-a

Educație, activități recreative și culturale

Art. 51.

(1) Copilul are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii, a aptitudinilor și personalității sale.

(2) Părinții copilului au cu prioritate dreptul de a alege felul educației care urmează să fie dată copiilor lor și au obligația să înscrie copilul la școală și să asigure frecventarea cu regularitate de către acesta a cursurilor școlare.

(3) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani poate cere încuviințarea instanței judecătorești de a-și schimba felul învățaturii și al pregătirii profesionale.

Art. 52.

(1) Ministerul Educației Naționale, ca organ de specialitate al administrației publice centrale, precum și inspectoratele școlare și unitățile de învățământ, ca instituții ale administrației publice locale cu atribuții în domeniul educației, sunt obligate să întreprindă măsuri necesare pentru:

- a) facilitarea accesului la educația preșcolară și asigurarea învățământului general obligatoriu și gratuit pentru toți copiii;
- b) dezvoltarea de programe de educație pentru părinții tineri, inclusiv în vederea prevenirii violenței în familie;
- c) organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care nu pot răspunde la cerințele programei școlare naționale, pentru a nu intra prematur pe piața muncii;
- d) organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care au abandonat școala, în vederea reintegrării lor în sistemul național de învățământ;
- e) respectarea dreptului copilului la timp de odihnă și timp liber, precum și a dreptului acestuia de a participa liber la viața culturală și artistică;

f) prevenirea abandonului școlar din motive economice, luând măsuri active de acordare a unor servicii sociale în mediul școlar, cum { {sunt:} } hrana, rechizite, transport și altele asemenea

(2) În cadrul procesului instructiv-educativ, copilul are dreptul de a fi tratat cu respect de către cadrele didactice, personalul didactic auxiliar și cel administrativ și de a fi informat asupra drepturilor sale, precum și asupra modalităților de exercitare a acestora. Pedepsele corporale sau alte tratamente degradante în cadrul procesului instructiv-educativ sunt interzise.

(3) Copilul, personal și, după caz, reprezentat sau asistat de reprezentantul său legal, are dreptul de a contesta modalitățile și rezultatele evaluării și de a se adresa în acest sens conducerii unității de învățământ, în condițiile legii.

(4) Cadrele didactice au obligația de a referi centrelor județene de resurse și asistență educațională/Centrului Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională cazurile de abuz, neglijare, exploatare și orice altă formă de violență asupra copilului și de a semnală serviciului public de asistență socială sau, după caz, direcției generale de asistență socială și protecția copilului, aceste cazuri.

Art. 53.

(1) Copilul are dreptul la odihnă și vacanță.

(2) Copilul trebuie să beneficieze de timp suficient pentru odihnă și vacanță, să participe în mod liber la activități recreative proprii vârstei sale și la activitățile culturale, artistice și sportive ale comunității. Autoritățile publice au obligația să contribuie, potrivit atribuțiilor ce le revin, la asigurarea condițiilor exercitării în condiții de egalitate a acestui drept.

(3) Autoritățile publice au obligația să asigure, potrivit atribuțiilor care le revin, locuri de joacă suficiente și adecvate pentru copii, în mod special în situația zonelor intens populate.

CAPITOLUL III

Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi

SECȚIUNEA 1

Dispoziții comune

Art. 54.

Protecția specială a copilului reprezintă ansamblul măsurilor, prestațiilor și serviciilor destinate îngrijirii și dezvoltării copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi sau a celui care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija acestora.

Art. 55.

(1) Copilul beneficiază de protecția specială prevăzută de prezenta lege până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

(2) La cererea tânărului, exprimată după dobândirea capacității depline de exercițiu, dacă își continuă studiile o singură dată în fiecare formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă, în condițiile legii, pe toată durata continuării studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani.

(3) Tânărul care a dobândit capacitate deplină de exercițiu și a beneficiat de o măsură de protecție specială, dar care nu își continuă studiile și nu are posibilitatea revenirii în propria familie, fiind confruntat cu riscul excluderii sociale, beneficiază, la cerere, pe o perioada de până la 2 ani, de protecție specială, în scopul facilitării integrării sale sociale. Acest drept se pierde în cazul în care se face dovada că tânărului i s-au oferit un loc de muncă și/sau locuință cel puțin de două ori, iar acesta le-a refuzat ori le-a pierdut din motive imputabile lui.

Art. 56.

Serviciile de protecție specială sunt cele prevăzute la art. 120-123.

Art. 57.

(1) Măsurile de protecție specială a copilului se stabilesc și se aplică în baza planului individualizat de protecție.

(2) Planul prevăzut la alin. (1) se întocmește și se revizuieste în conformitate cu normele metodologice elaborate și aprobate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

(3) Măsurile de protecție specială a copilului care a împlinit vârsta de 14 ani se stabilesc numai cu consimțământul acestuia. În situația în care copilul refuză să își dea consimțământul, măsurile de protecție se stabilesc numai de către instanța judecătorească, care, în situații temeinic motivate, poate trece peste refuzul acestuia de a-și exprima consimțământul față de măsura propusă.

Art. 58.

(1) Direcția generală de asistență socială și protecția copilului are obligația de a întocmi planul individualizat de protecție, în termen de 30 de zile după primirea cererii de instituire a unei măsuri de protecție specială sau imediat după ce directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului a dispus plasamentul în regim de urgență.

(2) În situația copilului pentru care a fost instituită tutela, dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile.

(3) La stabilirea obiectivelor planului individualizat de protecție se acordă prioritate reintegrării copilului în familie, iar dacă aceasta nu este posibilă, se va proceda la deschiderea procedurii adopției interne.

(4) Reintegrarea copilului în familie ca obiectiv al planului individualizat de protecție se stabilește cu consultarea obligatorie a părinților și a membrilor familiei extinse care au putut fi găsiți.

(5) Deschiderea procedurii adopției interne se realizează în condițiile legii speciale, adopția ca obiectiv al planului individualizat de protecție stabilindu-se fără consultarea părinților și a membrilor familiei extinse.

(6) Planul individualizat de protecție poate prevedea plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial, numai în cazul în care nu a putut fi instituită tutela ori nu a putut fi dispus plasamentul la familia extinsă, la un asistent maternal sau la o altă persoană sau familie, în condițiile prezentei legi.

Art. 59.

Măsurile de protecție specială a copilului sunt:

- a) plasamentul;
- b) plasamentul în regim de urgență;
- c) supravegherea specializată.

Art. 60.

De măsurile de protecție specială, instituite de prezenta lege, beneficiază:

- a) copilul ai cărui părinți sunt decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părintești sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părintești, puși sub interdicție, declarați judecătorește morți sau dispăruți, când nu a putut fi instituită tutela;
- b) copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lasat în grija părinților din motive neimputabile acestora;
- c) copilul abuzat sau neglijat;
- d) copilul găsit sau copilul părăsit în unități sanitare;
- e) copilul care a săvârșit o fapta prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal.

Art. 61.

Părinții, precum și copilul care a împlinit vârsta de 14 ani au dreptul să atace în instanță măsurile de protecție specială instituite de prezenta lege, beneficiind de asistență juridică gratuită, în condițiile legii.

SECȚIUNEA a 2-a

Plasamentul

Art. 62.

(1) Plasamentul copilului constituie o măsura de protecție specială, având caracter temporar, care poate fi dispusă, în condițiile prezentei legi, după caz, la:

- a) o persoană sau familie;
- b) un asistent maternal;
- c) un serviciu de tip rezidențial, prevăzut la art. 123 alin. (2) și licențiat în condițiile legii

(2) Persoana sau familia care primește un copil în plasament trebuie să aibă domiciliul în România și să fie evaluată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului cu privire la garanțiile morale și condițiile materiale pe care trebuie să le îndeplinească pentru a primi un copil în plasament.

Art. 63.

Pe toată durata plasamentului, domiciliul copilului se află, după caz, la persoana, familia, asistentul maternal sau la serviciul de tip rezidențial care îl are în îngrijire.

Art. 64.

(1) Plasamentul copilului care nu a împlinit vârsta de 2 ani poate fi dispus numai la familia extinsă sau substitutivă, plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial fiind interzis.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), se poate dispune plasamentul într-un serviciu de tip rezidențial al copilului mai mic de 2 ani, în situația în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate.

(3) La stabilirea măsurii de plasament se va urmări:

- a) plasarea copilului, cu prioritate, la familia extinsă sau la familia substitutivă;
- b) menținerea fraților împreună;
- c) facilitarea exercitării de către părinți a dreptului de a vizita copilul și de a menține legătura cu acesta.

Art. 65.

(1) Măsura plasamentului se stabilește de către comisia pentru protecția copilului, în situația în care există acordul părinților, pentru situațiile prevăzute la art. 60 lit. b) și e).

(2) Măsura plasamentului se stabilește de către instanța judecătorească, la cererea direcției generale de asistență socială și protecția copilului:

- a) în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. a), precum și în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. c) și d), dacă se impune înlocuirea plasamentului în regim de urgență dispus de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului;
- b) în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. b) și e), atunci când nu există acordul părinților sau, după caz, al unuia dintre părinți, pentru instituirea acestei măsuri.

Art. 66.

(1) Drepturile și obligațiile părintești față de copil se mențin pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către comisia pentru protecția copilului.

(2) Drepturile și obligațiile părintești față de copil se mențin pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către instanță în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. b) și e), atunci când nu există acordul părinților sau, după caz, al unuia dintre părinți, pentru instituirea acestei măsuri, dacă în vederea respectării interesului superior al copilului instanța nu dispune altfel, în funcție de circumstanțele cazului.

(3) Drepturile și obligațiile părintești față de copil pe toată durata măsurii plasamentului dispus de către instanță în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. a), precum și în situația copilului prevăzut la art. 60 lit. c) și d) sunt exercitate de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

(4) Dispozițiile prevăzute de legislația în vigoare referitoare la dreptul părintelui firesc de a consimți la adopția copilului se aplică în mod corespunzător.

Art. 67.

(1) Comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța care a dispus plasamentul copilului în condițiile prezentei legi va stabili, dacă este cazul, și cuantumul contribuției lunare a părinților la întreținerea acestuia, în condițiile stabilite de Codul civil. Sumele astfel încasate se constituie venit la bugetul județului, respectiv la cel al sectorului municipiului București, de unde provine copilul.

(2) Dacă plata contribuției la întreținerea copilului nu este posibilă, instanța obligă părintele apt de muncă să presteze între 20 și 40 de ore lunar pentru fiecare copil, acțiuni sau lucrări de interes local, pe durata aplicării măsurii de protecție specială, pe raza administrativ-teritorială în care are domiciliul sau reședința.

(3) Acțiunile și lucrările prevăzute la alin. (2) sunt incluse în planul de acțiuni sau lucrări de interes local, întocmit conform dispozițiilor legale în vigoare.

SECȚIUNEA a 3-a

Plasamentul în regim de urgență

Art. 68.

(1) Plasamentul în regim de urgență este o măsura de protecție specială, cu caracter temporar, care se stabilește pentru copilul aflat în următoarele situații:

- a) abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență;
- b) găsit sau părăsit în unități sanitare

(2) Plasamentul în regim de urgență se poate dispune și în cazul copilului al cărui unic ocrotitor legal sau ambii au fost reținuți, arestați, internați sau în situația în care, din orice alt motiv, aceștia nu-și pot exercita drepturile și obligațiile părintești cu privire la copil

(3) Autoritatea, instituția sau unitatea care a hotărât sau a dispus una dintre măsurile prevăzute la alin. (2) care a condus la rămânerea unui minor fără ocrotire părintească sau care, după caz, primește sau găzduiește o persoană despre care

cunoaște că este singurul ocrotitor legal al unui copil are obligația de a informa, în cel mai scurt timp posibil, direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei circumscripție locuiește copilul, despre situația acestuia și a ocrotitorului său legal.

(4) Dispozițiile art. 62-64 se aplică în mod corespunzător

(5) Pe toată durata plasamentului în regim de urgență se suspendă de drept exercițiul drepturilor părintești, până când instanța judecătorească va decide cu privire la menținerea sau înlocuirea acestei măsuri și cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Pe perioada suspendării, drepturile și obligațiile părintești privitoare la persoana copilului sunt exercitate și, respectiv, îndeplinite de către persoana, familia, asistentul maternal sau șeful serviciului de tip rezidențial care a primit copilul în plasament în regim de urgență, iar cele privitoare la bunurile copilului sunt exercitate și, respectiv, îndeplinite de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Art. 69.

(1) Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului din unitatea administrativ-teritorială în care se găsește copilul aflat în situațiile prevăzute la art. 68 alin. (1), dacă nu se întâmpină opoziție din partea reprezentanților persoanelor juridice, precum și a persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția copilului respectiv. Pentru copilul aflat în situațiile prevăzute la art. 68 alin. (2), măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

(2) Măsura plasamentului în regim de urgență se stabilește de către instanța judecătorească în condițiile art. 100 alin. (3).

Art. 70.

(1) În situația plasamentului în regim de urgență dispus de către directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, aceasta este obligată să sesizeze instanța judecătorească în termen de 5 zile de la data la care a dispus această măsură.

(2) În situația în care nu se mai mențin împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurii plasamentului în regim de urgență, directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului poate dispune, în termenul prevăzut la alin. (1), revocarea măsurii de plasament în regim de urgență.

(3) Instanța judecătorească va analiza motivele care au stat la baza măsurii adoptate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului și va dispune încetarea plasamentului în regim de urgență și, după caz, reintegrarea copilului în familia sa, înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela sau cu măsura plasamentului. Instanța se va pronunța, totodată, cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

(4) În situația în care plasamentul în regim de urgență este dispus de către instanța judecătorească, aceasta se va pronunța în condițiile art. 100 alin. (4).

SECȚIUNEA a 4-a

Supravegherea specializată

Art. 71.

(1) Măsura de supraveghere specializată se dispune în condițiile prezentei legi față de copilul care a săvârșit o faptă penală și care nu răspunde penal.

(2) În cazul în care există acordul părinților sau al reprezentantului legal, măsura supravegherii specializate se dispune de către comisia pentru protecția copilului, iar, în lipsa acestui acord, de către instanța judecătorească.

SECȚIUNEA a 5-a

Monitorizarea aplicării măsurilor de protecție specială

Art. 72.

(1) Împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială, dispuse de comisia pentru protecția copilului sau de instanța judecătorească, trebuie verificate trimestrial de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

(2) În cazul în care împrejurările prevăzute la alin. (1) s-au modificat, direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru protecția copilului său, după caz, instanța judecătorească, în vederea modificării sau, după caz, a încetării măsurii.

(3) Dreptul de sesizare prevăzut la alin. (2) îl au, de asemenea, părinții sau alt reprezentant legal al copilului, precum și copilul.

Art. 73.

(1) Direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, organismul privat autorizat are obligația de a urmări modul în care sunt puse în aplicare măsurile de protecție specială, dezvoltarea și îngrijirea copilului pe perioada aplicării măsurii.

(2) În îndeplinirea obligației prevăzute la alin. (1) direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau, după caz, organismul privat autorizat întocmește, trimestrial sau ori de câte ori apare o situație care impune acest lucru, rapoarte privitoare la evoluția dezvoltării fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului și a modului în care acesta este îngrijit.

(3) În situația în care se constată, pe baza raportului întocmit potrivit alin. (2), necesitatea modificării sau, după caz, a încetării măsurii, direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată să sesizeze de îndată comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească.

(4) Propunerea de încetare a măsurii de protecție și reintegrarea în familie este însoțită, în mod obligatoriu, de documente din care să reiasă participarea părinților la ședințe de consiliere, astfel încât reintegrarea să se realizeze în cele mai bune condiții.

Art. 74.

La încetarea măsurilor de protecție specială prin reintegrarea copilului în familia sa, serviciul public de asistență socială, organizat la nivelul municipiilor și orașelor, persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul de specialitate al primarului, precum și direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în cazul sectoarelor municipiului București, de la domiciliul său, după caz, de la reședința părinților, au obligația de a urmări evoluția dezvoltării copilului, precum și modul în care părinții își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copil. În acest scop, acestea întocmesc rapoarte lunare pe o perioadă de minimum 6 luni.

Art. 75.

Copilul față de care a fost luată o măsură de protecție specială are dreptul de a menține relații cu alte persoane, dacă acestea nu au o influență negativă asupra dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

CAPITOLUL IV**Protecția copiilor refugiați și protecția copiilor în caz de conflict armat****Art. 76.**

(1) Copiii care solicită obținerea statutului de refugiat, precum și cei care au obținut acest statut beneficiază de protecție și asistență umanitară corespunzătoare pentru realizarea drepturilor lor.

(2) Copiii prevăzuți la alin. (1) beneficiază de una dintre formele de protecție prevăzute de Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 77.

(1) În situația în care copilul care solicită statutul de refugiat este neînsoțit de către părinți sau de un alt reprezentant legal, susținerea intereselor acestuia pe parcursul procedurii de acordare a statutului de refugiat se asigură de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază administrativ-teritorială se află organul teritorial al Ministerului Afacerilor Interne unde urmează a fi depusă cererea.

(2) Cererea pentru acordarea statutului de refugiat al copilului aflat în situația prevăzută la alin. (1) se analizează cu prioritate.

(3) În scopul susținerii adecvate a intereselor copilului prevăzut la alin. (1), direcția generală de asistență socială și protecția copilului desemnează o persoană cu studii superioare juridice sau de asistență socială din cadrul personalului propriu sau al unui organism privat autorizat, care să susțină drepturile copilului și să participe, alături de acesta, la întregă procedura de acordare a statutului de refugiat.

(4) În situația în care se constată că persoana desemnată de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului nu își îndeplinește corespunzător obligația de apărare a intereselor copilului sau dovedește rea-credință în îndeplinirea acesteia, Inspectoratul General pentru Imigrări poate solicita direcției generale de asistență socială și protecția copilului înlocuirea acestei persoane.

Art. 78.

(1) Până la soluționarea definitivă și irevocabilă a cererii de acordare a statutului de refugiat, cazarea copiilor prevăzuți la art. 77 se realizează într-un serviciu de tip rezidențial prevăzut de prezenta lege, aparținând direcției generale de asistență socială și protecția copilului sau unui organism privat autorizat.

(2) Copiii care au împlinit vârsta de 16 ani pot fi cazați și în centrele de primire și cazare aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări.

(3) Copiii prevăzuți la alin. (1), cărora li s-a acordat statutul de refugiat, beneficiază de protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi, prevăzută de prezenta lege.

Art. 79.

(1) În situația în care cererea copilului prevăzut la art. 76, de acordare a statutului de refugiat, este respinsă în mod definitiv și irevocabil, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează Inspectoratul General pentru Imigrări și solicită instanței judecătorești stabilirea plasamentului copilului într-un serviciu de protecție specială.

(2) Măsura plasamentului durează până la returnarea copilului în țara de reședință a părinților ori în țara în care au fost identificați alți membri ai familiei dispuși să ia copilul.

Art. 80.

(1) Copiii afectați de conflicte armate beneficiază de protecție și asistență în condițiile prezentei legi.

(2) În caz de conflicte armate, instituțiile statului iau măsurile necesare pentru dezvoltarea de mecanisme speciale menite să asigure monitorizarea măsurilor adoptate pentru protejarea drepturilor copilului.

Art. 81.

Niciun copil nu va fi folosit ca spion, călăuză sau curier în timpul conflictelor armate.

Art. 82.

(1) În situația existenței unui conflict armat, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne, cu Ministerul Apărării Naționale, precum și cu alte instituții cu atribuții specifice, are obligația de a iniția și de a implementa strategii și programe, inclusiv la nivel familial și comunitar, pentru a asigura demobilizarea copiilor

soldați și, respectiv, pentru a remedia efectele fizice și psihice ale conflictelor asupra copilului și pentru a promova reintegrarea socială a acestuia.

(2) Organele administrației publice centrale menționate la alin. (1), în colaborare cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă și cu Ministerul Educației Naționale, vor promova măsurile corespunzătoare pentru:

- a) educarea în spiritul înțelegerii, solidarității și păcii, ca un proces general și continuu în prevenirea conflictelor;
- b) educarea și pregătirea copiilor demobilizați pentru o viață socială activă și responsabilă.

Art. 83.

(1) În orice județ sau sector al municipiului București, președintele consiliului județean ori, după caz, primarul sectorului municipiului București are obligația de a înainta direcției generale de asistență socială și protecția copilului, în termen de 24 de ore de la inițierea unui conflict armat, o listă completă a tuturor copiilor aflați pe teritoriul respectivei unități administrativ-teritoriale, în vederea monitorizării situației acestora.

(2) Infrastructura având ca destinație protecția și promovarea drepturilor copilului nu va fi folosită în scopuri militare.

(3) În cazul acțiunilor de evaluare desfășurate în urma unor conflicte armate, copiilor li se va acorda prioritate. Direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în colaborare cu protecția civilă, va lua măsurile necesare pentru a se asigura supravegherea copiilor care sunt evacuați de către persoane care își pot asuma responsabilitatea ocrotirii și siguranței lor. Ori de câte ori este posibil, membrii aceleiași familii vor fi cazați împreună.

CAPITOLUL V

Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal

Art. 84.

(1) Pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal, la propunerea direcției generale de asistență socială și protecția copilului în a cărei unitate administrativ-teritorială se află copilul, se va lua una dintre măsurile prevăzute la art. 59 lit. a) și c).

(2) În dispunerea uneia dintre măsurile prevăzute la art. 59 lit. a) și c), comisia pentru protecția copilului, atunci când există acordul părinților sau al altui reprezentant legal al copilului, ori, după caz, instanța judecătorească, atunci când acest acord lipsește, va ține seama de:

- a) condițiile care au favorizat săvârșirea faptei;
- b) gradul de pericol social al faptei;
- c) mediul în care a crescut și a trăit copilul;

- d) riscul săvârșirii din nou de către copil a unei fapte prevăzute de legea penală;
- e) orice alte elemente de natură a caracteriza situația copilului

(3) Părinții copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal au obligația de a participa la ședințele de consiliere efectuate de către direcția generală de asistență socială și protecția copilului, în baza unui program personalizat de consiliere psihologică.

Art. 85.

(1) Măsura supravegherii specializate constă în menținerea copilului în familia sa, sub condiția respectării de către acesta a unor obligații, cum ar fi:

- a) frecventarea cursurilor școlare;
- b) utilizarea unor servicii de îngrijire de zi;
- c) urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie;
- d) interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane

(2) În cazul în care menținerea în familie nu este posibilă sau atunci când copilul nu își îndeplinește obligațiile stabilite prin măsura supravegherii specializate, comisia pentru protecția copilului ori, după caz, instanța judecătorească, după distincțiile prevăzute la art. 84 alin. (2), poate dispune plasamentul acestuia în familia extinsă ori în cea substitutivă, precum și îndeplinirea de către copil a obligațiilor prevăzute la alin. (1).

Art. 86.

În cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvârșită de copilul care nu răspunde penal, prezintă un grad ridicat de pericol social, precum și în cazul în care copilul pentru care s-au stabilit măsurile prevăzute la art. 85 săvârșește în continuare fapte penale, comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească dispune, pe perioada determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial specializat.

Art. 87.

Este interzis să se dea publicității orice date referitoare la săvârșirea de fapte penale de către copilul care nu răspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana acestuia.

Art. 88.

(1) Pe toată durata aplicării măsurilor destinate copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal, vor fi asigurate servicii specializate, pentru a-i asista pe copii în procesul de reintegrare în societate.

(2) Tipurile de servicii specializate prevăzute la alin. (1), precum și standardele referitoare la modalitatea de asigurare a acestor servicii se aproba prin hotărâre a Guvernului.

(3) Copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal va fi însoțit și asistat de către un psiholog sau asistentul social, desemnat de direcția generală de asistență socială și protecția copilului în orice etapă a cercetării penale.

CAPITOLUL VI

Protecția copilului împotriva abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență

Art. 89.

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, traficului, migrației ilegale, răpirii, violenței, pornografiei prin internet, precum și a oricăror forme de violență, indiferent de mediul în care acesta se află: } familie, instituții de învățământ, medicale, de protecție, medii de cercetare a infracțiunilor și de reabilitare/detenție, internet, mass-media, locuri de muncă, medii sportive, comunitate etc.

(2) Orice persoană fizică sau juridică, precum și copilul pot sesiza direcția generală de asistență socială și protecția copilului din județul/sectorul de domiciliu să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricăror forme de violență, inclusiv violența sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență.

(3) Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

Art. 90.

(1) Părinții copilului sau, după caz, alt reprezentant legal al acestuia, autoritățile publice și organismele private au obligația să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a facilita readaptarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a oricărui copil care a fost victima oricărei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortură sau pedeapsă ori tratamente crude, inumane sau degradante.

(2) Persoanele menționate la alin. (1) vor asigura condițiile necesare pentru ca readaptarea și reintegrarea să favorizeze sănătatea, respectul de sine și demnitatea copilului.

SECȚIUNEA 1

Protecția copilului împotriva exploatării economice

Art. 91.

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva exploatării și nu poate fi constrans la o muncă sau activitate domestică ori în afara familiei, inclusiv în instituții de învățământ, de protecție specială, reeducare și detenție sau în

domeniul cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling, ce comportă un risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

(2) Este interzisă orice practică prin intermediul căreia un copil este dat de unul sau de ambii părinți ori de reprezentantul lui legal, în schimbul unei recompense, unor datorii sau nu, cu scopul exploatării copilului prin muncă.

(3) În situațiile în care copiii de vârstă școlară se sustrag procesului de învățământ, desfășurând munci cu nerespectarea legii, unitățile de învățământ sunt obligate să sesizeze de îndată serviciul public de asistență socială. În cazul unor asemenea constatări, serviciul public de asistență socială împreună cu inspectoratele școlare județene și cu celelalte instituții publice competente sunt obligate să ia măsuri în vederea reintegrării școlare a copilului.

(4) Inspekția Muncii, în colaborare cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, are obligația de a promova campanii de conștientizare și informare:

- a) pentru copii - despre măsurile de protecție de care pot beneficia și despre riscurile pe care le implică cazurile de exploatare economică;
- b) pentru publicul larg - incluzând educație parentală și activități de pregătire pentru categoriile profesionale care lucrează cu și pentru copii, pentru a-i ajuta să asigure copiilor o reală protecție împotriva exploatării economice;
- c) pentru angajatori sau potențiali angajatori.

Art. 92.

(1) Prestarea de către copii a activităților remunerate în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling prevăzute la art. 91 alin. (1) este condiționată de informarea prealabilă a serviciului public de asistență socială de la domiciliul copilului.

(2) Condițiile de muncă pentru situațiile prevăzute la alin. (1) și modalitățile procedurii de informare prealabilă se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

SECȚIUNEA a 2-a

Protecția copilului împotriva consumului de droguri

Art. 93.

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva folosirii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope.

(2) Este interzisă vânzarea de solvenți copiilor, fără acordul părintelui ori al altui reprezentant legal.

(3) Agenția Națională Antidrog, în colaborare cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și, după caz, cu alte autorități

sau organe de specialitate ale administrației publice centrale, are obligația de a lua măsurile corespunzătoare pentru:

- a) prevenirea folosirii copiilor la producția și traficul ilicit al acestor substanțe;
- b) conștientizarea publicului larg și, în mod particular, a copiilor cu privire la această problemă, inclusiv prin intermediul sistemului de învățământ și, după caz, prin introducerea acestui subiect în programa școlară;
- c) sprijinirea copiilor și familiilor acestora, prin consiliere și îndrumare - dacă este necesar, de natura confidențială, dar și prin elaborarea de politici și strategii care să garanteze recuperarea fizică și psihică și reintegrarea socială a copiilor dependenți de droguri, inclusiv prin dezvoltarea în acest scop de metode de intervenție alternativă la instituțiile psihiatrice tradiționale;
- d) dezvoltarea suplimentară a sistemelor pentru adunarea unor date reale asupra apariției consumului de droguri la copii, ca și asupra implicării acestora în producția și traficul ilicit de droguri; evaluarea permanentă a acestor situații, a progreselor realizate, a dificultăților întâmpinate și, respectiv, a obiectivelor propuse pentru viitor;
- e) dezvoltarea unui sistem de informare publică care să reducă toleranța în ceea ce privește consumul de droguri și să ajute la recunoașterea primelor simptome de consum de droguri, mai ales în rândul copiilor

(4) Instituțiile prevăzute la alin. (3) se vor asigura că opiniile copiilor sunt luate în considerare la elaborarea strategiilor antidrog.

SECȚIUNEA a 3-a

Protecția copilului împotriva abuzului sau neglijenței

Art. 94.

(1) Prin abuz asupra copilului se înțelege orice acțiune voluntară a unei persoane care se află într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta, prin care sunt periclitată viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, și se clasifică drept abuz fizic, emoțional, psihologic, sexual și economic.

(2) Prin neglijarea copilului se înțelege omisiunea, voluntară sau involuntară, a unei persoane care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură pe care o presupune îndeplinirea acestei responsabilități, care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului și poate

îmbrăca mai multe {{forme:}} alimentară, vestimentară, neglijarea igienei, neglijarea medicală, neglijarea educațională, neglijarea emoțională sau părăsirea copilului/abandonul de familie, care reprezintă cea mai gravă formă de neglijare.

Art. 95.

Sunt interzise săvârșirea oricărui act de violență, precum și privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, atât în familie, cât și în instituțiile care asigură protecția, îngrijirea și educarea copiilor, în unități sanitare, unități de învățământ, precum și în orice altă instituție publică sau privată care furnizează servicii sau desfășoară activități cu copii.

Art. 96.

(1) Orice persoană care, prin natura profesiei sau ocupației sale, lucrează direct cu un copil și are suspiciuni în legătură cu existența unei situații de abuz sau de neglijare a acestuia este obligată să sesizeze serviciul public de asistență socială sau direcția generală de asistență socială și protecția copilului în a cărei rază teritorială a fost identificat cazul respectiv.

(2) Pentru semnalarea cazurilor de abuz sau de neglijare a copilului, la nivelul fiecărei direcții generale de asistență socială și protecția copilului se înființează obligatoriu telefonul copilului, al cărui număr va fi adus la cunoștința publicului.

Art. 97.

Parinții sau reprezentanții legali au obligația de a supraveghea copilul și de a lua toate măsurile în vederea prevenirii înlesnirii sau practicării cerșetoriei de către copil.

Art. 98.

În vederea asigurării respectării dreptului prevăzut la art. 89 alin. (1), direcția generală de asistență socială și protecția copilului este obligată:

- a) să verifice și să soluționeze toate sesizările privind posibilele cazuri de abuz, neglijare, exploatare și orice formă de violență asupra copilului;
- b) să asigure prestarea serviciilor prevăzute la art. 119, specializate pentru nevoile copiilor, victime ale abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului.

Art. 99.

Pentru verificarea sesizărilor privind cazurile de abuz și neglijare a copilului, reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului au drept de acces, în condițiile legii, în sediile persoanelor juridice, precum și la domiciliul persoanelor fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil.

Pentru efectuarea acestor verificări, organele de poliție au obligația să sprijine reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Art. 100.

(1) Reprezentanții persoanelor juridice, precum și persoanele fizice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil sunt obligați să colaboreze cu reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului și să ofere toate informațiile necesare pentru soluționarea sesizărilor.

(2) În situația în care, în urma verificărilor efectuate, reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării, și nu întâmpină opoziție din partea persoanelor prevăzute la alin. (1), directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului instituie măsura plasamentului în regim de urgență. Prevederile art. 62-64, art. 68 alin. (5) și ale art. 70 se aplică în mod corespunzător.

(3) În situația în care persoanele prevăzute la alin. (1) refuză sau împiedică în orice mod efectuarea verificărilor de către reprezentanții direcției generale de asistență socială și protecția copilului, iar aceștia stabilesc că există motive temeinice care să susțină existența unei situații de pericol iminent pentru copil, datorată abuzului și neglijării, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează instanța judecătorească, solicitând emiterea unei ordonanțe președințiale de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, la o familie, la un asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial, licențiat în condițiile legii. Prevederile art. 62-64 și ale art. 68 alin. (5) se aplică în mod corespunzător.

(4) În termen de 5 zile de la data executării ordonanței președințiale prin care s-a dispus plasamentul în regim de urgență, direcția generală de asistență socială și protecția copilului sesizează instanța judecătorească pentru a decide cu privire {la:} înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu măsura plasamentului, decăderea din exercițiul drepturilor părintești, precum și cu privire la exercitarea drepturilor părintești. Instanța se pronunță și cu privire la obligarea părinților copilului de a se prezenta la ședințe de consiliere.

Art. 101.

(1) În cadrul procesului prevăzut la art. 100 alin. (3) și (4), se poate administra, din oficiu, ca probă, declarația scrisă a copilului referitoare la abuzul, neglijarea, exploatarea și orice formă de violență asupra copilului la care a fost supus. Declarația copilului poate fi înregistrată, potrivit legii, prin mijloace tehnice audio-video. Înregistrările se realizează în mod obligatoriu cu asistența unui psiholog.

(2) Acordul copilului este obligatoriu pentru realizarea înregistrării declarației sale.

(3) Dacă instanța judecătorească apreciază necesar, aceasta îl poate chema pe copil în fața ei, pentru a-l audia. Audierea are loc numai în camera de consiliu,

în prezența unui psiholog și numai după o prealabilă pregătire a copilului în acest sens.

Art. 102.

În cazul în care abuzul, neglijarea, exploatarea și orice formă de violență asupra copilului a fost săvârșită de către persoane care, în baza unui raport juridic de muncă sau de altă natură, asigurau protecția, creșterea, îngrijirea sau educația copilului, angajatorii au obligația să sesizeze de îndată organele de urmărire penală și să dispună îndepărtarea persoanei respective de copiii aflați în grija sa.

Art. 103.

În instituțiile publice sau private, precum și în serviciile de tip rezidențial, publice sau private, care asigură protecția, creșterea, îngrijirea sau educarea copiilor, este interzisă angajarea persoanei împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă pentru săvârșirea, cu intenție, a unei infracțiuni.

SECȚIUNEA a 4-a

Protecția copilului cu părinți plecați la muncă în străinătate

Art. 104.

(1) Părintele care exercită singur autoritatea părintească sau la care locuiește copilul, care urmează să plece la muncă în străinătate, are obligația de a notifica aceasta intenție serviciului public de asistență socială de la domiciliu, cu minimum 40 de zile înainte de a părăsi țara.

(2) Notificarea va conține, în mod obligatoriu, desemnarea persoanei care se ocupă de întreținerea copilului pe perioada absenței părinților sau tutorelui, după caz.

(3) Confirmarea persoanei în întreținerea căreia va rămâne copilul se efectuează de către instanța de tutelă, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(4) Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile și tutorelui, precum și în cazul în care ambii părinți urmează să plece la muncă într-un alt stat.

Art. 105.

(1) Persoana desemnată conform art. 104 alin. (2) trebuie să facă parte din familia extinsă, să aibă minimum 18 ani și să îndeplinească condițiile materiale și garanțiile morale necesare creșterii și îngrijirii unui copil.

(2) Serviciile publice de asistență socială organizate la nivelul municipiilor, orașelor, comunelor asigură persoanelor desemnate consiliere și informare cu privire la răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului pe o perioadă de 6 luni.

(3) Instanța va dispune delegarea temporară a autorității părintești cu privire la persoana copilului, pe durata lipsei părinților, dar nu mai mult de un an, către persoana desemnată potrivit art. 104 alin. (3).

(4) Acordul persoanei căreia urmează să-i fie delegată autoritatea părintească se exprimă de către aceasta personal, în fața instanței.

(5) La cerere se atașează acte din care să rezulte îndeplinirea condițiilor prevăzute la alin. (1)

(6) Cererea se soluționează în procedura necontencioasă, potrivit Codului de procedura civilă. Soluționarea cererii de delegare a drepturilor și îndatoririlor părintești se face în termen de 3 zile de la depunerea acesteia.

(7) Hotărârea va cuprinde menționarea expresă a drepturilor și îndatoririlor care se delegă și perioada pentru care are loc delegarea.

(8) Pentru situația prevăzută la alin. (2), după ce instanța hotărăște delegarea drepturilor părintești, persoana în sarcina căreia cad îngrijirea și creșterea copilului trebuie să urmeze, obligatoriu, un program de consiliere, pentru a preveni situații de conflict, neadaptare sau neglijență în relația cu minorul.

(9) Instanța de judecată va comunica o copie a hotărârii de delegare primarului de la domiciliul părinților sau tutorelui, precum și primarului de la domiciliul persoanei căreia i se acordă delegarea autorității părintești.

Art. 106.

Autoritățile administrației publice locale, prin intermediul serviciilor de asistență socială, pot iniția, în limita prevederilor bugetului de stat sau ale bugetelor locale și în limita bugetelor de venituri și cheltuieli prevăzute cu această destinație, campanii de informare a părinților, în vederea:

- a) conștientizării de către părinți a riscurilor asumate prin plecarea lor la muncă în străinătate;
- b) informării părinților cu privire la obligațiile ce le revin în situația în care intenționează să plece în străinătate.

Art. 107.

Procedura de monitorizare a modului de creștere și îngrijire a copilului cu părinți plecați la muncă în străinătate, precum și serviciile de care aceștia pot beneficia se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Art. 108.

Serviciul public de asistență socială și centrul județean de resurse și asistență educațională au obligația de a dezvolta servicii de consiliere specializată destinate copilului care a revenit în țară, după o perioadă de ședere în străinătate alături de părinți mai mare de un an.

SECȚIUNEA a 5-a

Protecția copilului împotriva răpirii sau oricăror forme de traficare

Art. 109.

(1) Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în colaborare cu Ministerul Educației Naționale, vor efectua demersurile necesare pentru adoptarea tuturor măsurilor legislative, administrative și educative destinate asigurării protecției efective împotriva oricăror forme de trafic intern sau internațional al copiilor, în orice scop sau sub orice formă, inclusiv de către propriii părinți.

(2) În acest scop, autoritățile publice menționate la alin. (1) au responsabilitatea elaborării unei strategii la nivel național pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen, inclusiv a unui mecanism intern de coordonare și monitorizare a activităților întreprinse.

SECȚIUNEA a 6-a

Protecția copilului împotriva altor forme de exploatare

Art. 110.

(1) Copilul are dreptul la protecție împotriva oricărei forme de exploatare.

(2) Instituțiile și autoritățile publice, potrivit atribuțiilor lor, adoptă reglementări specifice și aplică măsuri corespunzătoare pentru prevenirea, între altele:

- a) transferului ilicit și a nereturnării copilului;
- b) încheierii adopțiilor, naționale ori internaționale, în alte scopuri decât interesul superior al copilului;
- c) exploatării sexuale și a violenței sexuale;
- d) răpirii și traficării de copii în orice scop și sub orice formă;
- e) implicării copiilor în conflicte armate;
- f) dezvoltării forțate a talentelor copiilor în dauna dezvoltării lor armonioase, fizice și mentale;
- g) exploatării copilului de către mass-media;
- h) exploatării copilului în cadrul unor cercetări ori experimente științifice.

CAPITOLUL VII

Instituții și servicii cu atribuții în protecția copilului

SECȚIUNEA 1

Instituții la nivel central

Art. 111.

Monitorizarea respectării principiilor și drepturilor stabilite de prezenta lege și de Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr. 18/1990, republicată, cu modificările ulterioare, precum și coordonarea și controlul activității de protecție și promovare a drepturilor copilului se realizează de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Art. 112.

Apărarea drepturilor și libertăților copilului în raporturile acestuia cu autoritățile publice cu scopul de a promova și de a îmbunătăți condiția copilului se realizează și prin instituția Avocatul Poporului.

SECȚIUNEA a 2-a

Instituții și servicii la nivel local

Art. 113.

Autoritățile administrației publice locale au obligația să garanteze și să promoveze respectarea drepturilor copiilor din unitățile administrativ-teritoriale, asigurând prevenirea separării copilului de părinții săi, precum și protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de îngrijirea părinților săi.

Art. 114.

(1) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a implica colectivitatea locală în procesul de identificare a nevoilor comunității și de soluționare la nivel local a problemelor sociale care privesc copiii.

(2) În acest scop pot fi create structuri comunitare consultative cuprinzând, dar fără a se limita, oameni de afaceri locali, preoți, cadre didactice, medici, consilieri locali, polițiști. Rolul acestor structuri este atât de soluționare a unor cazuri concrete, cât și de a răspunde nevoilor globale ale respectivei colectivități

(3) Mandatul structurilor comunitare consultative se stabilește prin acte emise de către autoritățile administrației publice locale.

(4) Pentru a-și îndeplini rolul pentru care au fost create, structurile comunitare consultative vor beneficia de programe de formare în domeniul asistenței sociale și protecției copilului.

Art. 115.

(1) În subordinea consiliului județean și, respectiv, a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București funcționează comisia pentru protecția copilului, ca organ de specialitate al acestora, fără personalitate juridică, având următoarele atribuții principale:

- a) stabilirea încadrării în grad de handicap și orientarea școlară a copilului;
- b) pronunțarea, în condițiile prezentei legi, cu privire la propunerile referitoare la stabilirea unei măsuri de protecție specială a copilului;
- c) soluționarea cererilor privind eliberarea atestatului de asistent maternal;
- d) alte atribuții prevăzute de lege

(2) Organizarea și metodologia de funcționare a comisiei pentru protecția copilului se reglementează prin hotărâre a Guvernului.

(3) Președintele, vicepreședintele și membrii comisiilor pentru protecția copilului, precum și secretarul acestora, constituite potrivit legii, au dreptul la o indemnizație de ședință echivalentă cu 1% din indemnizația președintelui consiliului județean, respectiv a primarului de sector.

(4) Indemnizația se suportă din bugetul județului, respectiv al sectorului municipiului București, în limita creditelor bugetare aprobate cu aceasta destinație și cu încadrarea în limita maximă a cheltuielilor de personal, stabilită prin lege.

Art. 116.

(1) Serviciul public specializat pentru protecția copilului, existent în subordinea consiliilor județene și a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, precum și serviciul public de asistență socială de la nivelul județelor și sectoarelor municipiului București se reorganizează ca direcție generală de asistență socială și protecția copilului.

(2) Direcția generală de asistență socială și protecția copilului este instituție publică cu personalitate juridică, înființată în subordinea consiliului județean, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, care preia, în mod corespunzător, funcțiile serviciului public de asistență socială de la nivelul județului și, respectiv, atribuțiile serviciului public de asistență socială de la nivelul sectoarelor municipiului București.

(3) Instituția prevăzută la alin. (2) exercită în domeniul protecției drepturilor copilului atribuțiile prevăzute de prezenta lege, precum și de alte acte normative în vigoare.

(4) Structura organizatorică, numărul de personal și finanțarea direcției generale de asistență socială și protecția copilului se aprobă prin hotărâre a consiliului județean, respectiv a consiliului local al sectorului municipiului București, care o înființează, astfel încât să asigure îndeplinirea în mod corespunzător a atribuțiilor ce îi revin, precum și realizarea deplină și exercitarea efectivă a drepturilor copilului

(5) Atribuțiile și regulamentul-cadru de organizare și funcționare ale direcției generale de asistență socială și protecția copilului se aproba prin hotărâre a Guvernului*), la propunerea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Art. 117.

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului exercită, în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului, următoarele atribuții principale:

- a) coordonează activitățile de asistență socială și de protecție a familiei și a drepturilor copilului la nivelul județului, respectiv al sectorului municipiului București;
- b) coordonează, la nivel județean, activitățile și măsurile de implementare a obiectivelor strategiei județene în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;
- c) asigură îndrumarea metodologică a activităților serviciilor publice de asistență socială;
- d) asigură, la nivel județean, aplicarea unitară a prevederilor legislației din domeniul protecției și promovării drepturilor copilului;
- e) monitorizează și analizează respectarea drepturilor copilului la nivelul județului/sectorului și propune măsuri pentru situațiile în care acestea sunt încălcate;
- f) monitorizează activitatea autorizată conform art. 92 prestată de copii în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar și de modeling, în raza sa de competență teritorială;
- g) solicită informații și documente, în condițiile legii, de la orice persoană juridică publică sau privată, ori de la persoane fizice implicate în sfera sa de competență, acestea având obligația de a le pune la dispoziție în termen de 15 zile calendaristice de la data solicitării.

Art. 118.

(1) Serviciile publice de asistență socială organizate la nivelul municipiilor și orașelor, precum și persoanele cu atribuții de asistență socială din aparatul propriu al consiliilor locale comunale îndeplinesc în domeniul protecției copilului următoarele atribuții:

- a) monitorizează și analizează situația copiilor din unitatea administrativ-teritorială, precum și modul de respectare a drepturilor copiilor, asigurând centralizarea și sintetizarea datelor și informațiilor relevante, în baza unei fișe de monitorizare aprobate prin ordin al ministrului

muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice;

- b) realizează activitatea de prevenire a separării copilului de familia sa;
- c) identifică și evaluează situațiile care impun acordarea de servicii și/sau prestații pentru prevenirea separării copilului de familia sa;
- d) elaborează documentația necesară pentru acordarea serviciilor și/sau prestațiilor și acordă aceste servicii și/sau prestații, în condițiile legii;
- e) asigură consilierea și informarea familiilor cu copii în întreținere asupra drepturilor și obligațiilor acestora, asupra drepturilor copilului și asupra serviciilor disponibile pe plan local;
- f) asigură și urmăresc aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a consumului de alcool și droguri, de prevenire și combatere a violenței în familie, precum și a comportamentului delinvent;
- g) vizitează, periodic, la domiciliu, familiile și copiii care beneficiază de servicii și prestații și urmăresc modul de utilizare a prestațiilor, precum și familiile care au în îngrijire copii cu părinți plecați la muncă în străinătate;
- h) înaintează propuneri primarului, în cazul în care este necesară luarea unei măsuri de protecție specială, în condițiile legii;
- i) urmăresc evoluția dezvoltării copilului și modul în care părinții acestuia își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copilul care a beneficiat de o măsură de protecție specială și a fost reintegrat în familia sa;
- j) colaborează cu direcția generală de asistență socială și protecția copilului în domeniul protecției copilului și transmit acesteia toate datele și informațiile solicitate din acest domeniu;
- k) urmăresc punerea în aplicare a hotărârilor comisiei pentru protecția copilului/instanței de tutelă referitoare la prestarea acțiunilor sau lucrărilor de interes local, prevăzute la art. 67 alin. (2)

(2) La nivelul sectoarelor municipiului București, atribuțiile prevăzute la alin. (1) sunt exercitate de direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

(3) Metodologia de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială, precum și modelul standard al documentelor elaborate de către acestea se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Art. 119.

(1) Pentru prevenirea separării copilului de părinții săi, precum și pentru realizarea protecției speciale a copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, se organizează și funcționează următoarele tipuri de servicii:

- a) servicii de zi;
- b) servicii de tip familial;
- c) servicii de tip rezidențial

(2) Regulamentul-cadru pentru organizarea și funcționarea serviciilor prevăzute la alin. (1) se aprobă prin hotărâre a Guvernului**).

Art. 120.

(1) Serviciile de zi sunt acele servicii prin care se asigură menținerea, refacerea și dezvoltarea capacităților copilului și ale părinților săi, pentru depășirea situațiilor care ar putea determina separarea copilului de familia sa.

(2) Accesul la aceste servicii se realizează în baza planului de servicii sau, după caz, a planului individualizat de protecție, în condițiile prezentei legi.

Art. 121.

Serviciile de tip familial sunt acele servicii prin care se asigură, la domiciliul unei persoane fizice sau familii, creșterea și îngrijirea copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, ca urmare a stabilirii în condițiile prezentei legi a măsurii plasamentului.

Art. 122.

(1) Pot primi copii în plasament familiile și persoanele care au vârsta de minimum 18 ani, au capacitate deplină de exercițiu, domiciliul în România și care prezintă garanții morale și condiții materiale necesare creșterii și îngrijirii copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi.

(2) La stabilirea măsurii de plasament la familii și persoane, direcția generală de asistență socială și protecția copilului realizează demersuri pentru identificarea membrilor familiei extinse alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în vederea consultării și implicării lor în stabilirea/revizuirea obiectivelor planului individualizat de protecție.

(3) Activitatea persoanei atestate ca asistent maternal, în condițiile legii, se desfășoară în baza unui contract cu caracter special, aferent protecției copilului, încheiat cu direcția sau cu un organism privat acreditat, care are următoarele elemente caracteristice:

- a) activitatea de creștere, îngrijire și educare a copiilor aflați în plasament se desfășoară la domiciliu;
- b) programul de lucru este impus de nevoile copiilor;
- c) planificarea timpului liber se face în funcție de programul familiei și al copiilor aflați în plasament;

d) în perioada efectuării concediului legal de odihnă asigură continuitatea activității desfășurate, cu excepția cazului în care separarea, în aceasta perioadă, de copilul aflat în plasament în familia sa este autorizată de direcție

(4) Contractul individual de muncă se încheie la data emiterii dispoziției directorului de stabilire a măsurii plasamentului în regim de urgență sau a hotărârii comisiei pentru protecția copilului/instanței cu privire la stabilirea măsurii plasamentului.

Art. 123.

(1) Serviciile de tip rezidențial sunt acele servicii prin care se asigură protecția, creșterea și îngrijirea copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, ca urmare a stabilirii în condițiile prezentei legi a măsurii plasamentului.

(2) Din categoria serviciilor de tip rezidențial fac parte toate serviciile care asigură găzduire pe o perioadă mai mare de 24 de ore.

(3) Sunt considerate servicii de tip rezidențial și centrele maternale.

(4) Serviciile de tip rezidențial care aparțin autorităților administrației publice se organizează numai în structura direcției generale de asistență socială și protecția copilului, în regim de componente funcționale ale acestora, fără personalitate juridică.

(5) Serviciile de tip rezidențial se organizează pe model familial și pot avea caracter specializat în funcție de nevoile copiilor plasați.

Art. 124.

(1) Pentru asigurarea prevenirii separării copilului de părinții lui, consiliile locale ale municipiilor, orașelor, comunelor și sectoarelor municipiului București au obligația să organizeze, în mod autonom sau prin asociere, servicii de zi, potrivit nevoilor identificate în comunitatea respectivă.

(2) În situația în care consiliul local nu identifică resurse financiare și umane suficiente pentru a organiza serviciile prevăzute la alin. (1), la cererea acestuia, consiliul județean va asigura finanțarea necesară înființării acestor servicii. Consiliul local asigură finanțarea cu până la 50% a cheltuielilor de funcționare a acestor servicii, cota-parte și quantumul total al acestor cheltuieli fiind stabilite anual prin hotărâre a consiliului județean.

Art. 125.

Pentru asigurarea protecției speciale a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi, consiliul județean și, respectiv, consiliul local al sectorului municipiului București au obligația să organizeze, în mod autonom sau prin asociere, servicii de tip familial și de tip rezidențial, potrivit nevoilor identificate la nivelul unității lor administrativ-teritoriale. În funcție de nevoile evaluate ale copiilor plasați, consiliul județean poate organiza și dezvolta și servicii de zi.

CAPITOLUL VIII

Organisme private

Art. 126.

(1) Organismele private care pot desfășura activități în domeniul protecției drepturilor copilului și al protecției speciale a acestuia sunt persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial, constituite și acreditate în condițiile legii.

(2) În desfășurarea activităților prevăzute la alin. (1), organismele private acreditate se supun regimului de drept public prevăzut de prezenta lege, precum și de reglementările prin care aceasta este pusă în executare.

(3) Organismele private care organizează și dezvoltă servicii de prevenire a separării copilului de familia sa, precum și servicii de protecție specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi au obligația de a notifica direcției generale de asistență socială și protecția copilului data începerii funcționării efective a acestora și de a permite accesul specialiștilor direcției în spațiile în care se furnizează serviciile.

(4) Organismele private acreditate pot încheia convenții de colaborare cu direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și/sau cu serviciile publice de asistență socială sau pot contracta servicii destinate prevenirii separării copilului de părinții săi, precum și protecției speciale a copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, în condițiile legii.

CAPITOLUL IX

Finanțarea sistemului de protecție a copilului

Art. 127.

(1) Prevenirea separării copilului de familia sa, precum și protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi se finanțează din următoarele surse:

- a) bugetul de stat - în limita sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat aprobate cu această destinație prin legile bugetare anuale, repartizate pe județe, potrivit propunerilor formulate de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, pe baza standardelor de cost pentru serviciile sociale, aprobate prin hotărâre a Guvernului;
- b) bugetul județului, respectiv al sectorului municipiului București - în completarea cuantumului prevăzut la lit. a), pentru acoperirea cheltuielilor de organizare și funcționare a serviciilor, din venituri proprii sau din sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat pentru echilibrarea bugetelor locale;

c) bugetul local al comunelor, orașelor și municipiilor;

d) donații, sponsorizari și alte forme private de contribuții bănești, permise de lege

(2) Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice poate finanța programe de interes național pentru protecția și promovarea drepturilor copilului, din fonduri alocate de la bugetul de stat cu această destinație, din fonduri externe rambursabile și nerambursabile, precum și din alte surse, în condițiile legii.

Art. 128.

(1) Pentru fiecare copil față de care s-a luat măsura plasamentului se acordă o alocație lunară de plasament, raportată la indicatorul social de referință, în cuantum de 0,194 ISR. De această alocație beneficiază și copilul pentru care a fost instituită tutela, în condițiile legii.

(2) Alocația se plătește persoanei sau reprezentantului familiei care a luat în plasament copilul sau tutorelui.

(3) Alocația de plasament se suportă de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

(4) Pentru copiii pentru care s-a stabilit măsura plasamentului sau s-a instituit tutela, stabilirea dreptului la alocație prevăzută la alin. (1) se face începând cu luna următoare celei în care a fost emisă dispoziția conducătorului direcției generale de asistență socială și protecția copilului sau hotărârea comisiei pentru protecția copilului sau a instanței de judecată, după caz.

(5) Procedura de stabilire și de plata a alocației prevăzute la alin. (1) se stabilește prin ordin al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice.

Art. 129.

(1) Copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, precum și mamele protejate în centre maternale au dreptul la hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, transport, materiale cultural-sportive, precum și sume de bani pentru nevoi personale.

(2) Necesarul de îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, materiale cultural-sportive se stabilește în funcție de vârsta și nevoile copilului, prin hotărâre a consiliului județean, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București sau, după caz, a organului de conducere al organismului privat acreditat.

(3) În cazul copiilor cu handicap, infectați cu HIV sau bolnavi de SIDA, cuantumul sumelor necesare acordării drepturilor prevăzute la alin. (1) se majorează cu 50% în raport cu sumele acordate.

(4) Copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, precum și mamele protejate în centre maternale au dreptul, la ieșirea din sistemul de protecție specială, la o îndemnizație care se acordă o singură dată, egală cu

valoarea salariului de bază minim brut pe țară, garantat în plată, stabilit potrivit legii.

(5) Quantumul drepturilor prevăzute la alin. (1) pentru copiii din serviciile publice destinate prevenirii separării copilului de părinții săi și protecției speciale a copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi se stabilește prin hotărâre a Guvernului și se indexează, periodic, cu rata inflației.

Art. 130.

(1) Primarii acordă prestații financiare excepționale, în situația în care familia care îngrijește copilul se confruntă temporar cu probleme financiare determinate de o situație excepțională și care pune în pericol dezvoltarea armonioasă a copilului.

(2) Prestațiile excepționale se acordă cu prioritate copiilor ale căror familii nu au posibilitatea sau capacitatea de a acorda copilului îngrijirea corespunzătoare ori ca urmare a necesității suportării unor cheltuieli particulare destinate menținerii legăturii copilului cu familia sa.

(3) În funcție de fiecare caz în parte, primarul decide, prin dispoziție, cu privire la acordarea prestației financiare excepționale și quantumul acesteia.

Art. 131.

Quantumul maxim, precum și condițiile de acordare a prestațiilor financiare excepționale se stabilesc prin hotărâre a consiliului local.

Art. 132.

Prestațiile financiare excepționale pot fi acordate și sub forma de prestații în natură, pe baza dispoziției primarului, constând, în principal, în alimente, îmbracaminte, manuale și rechizite sau echipamente școlare, suportarea cheltuielilor legate de transport, procurarea de proteze, medicamente și alte accesorii medicale.

CAPITOLUL X

Reguli speciale de procedura

Art. 133.

(1) Cauzele prevăzute de prezenta lege privind stabilirea măsurilor de protecție specială sunt de competența tribunalului de la domiciliul copilului.

(2) Dacă domiciliul copilului nu este cunoscut, competența revine tribunalului în a cărui circumscripție teritorială a fost găsit copilul.

Art. 134.

(1) Cauzele prevăzute la art. 133 se soluționează în regim de urgență, cu citarea reprezentantului legal al copilului, a direcției generale de asistență socială și protecția copilului și cu participarea obligatorie a procurorului.

(2) Audierea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie și se face cu respectarea prevederilor art. 29, cu excepția cauzelor care privesc stabilirea unei măsuri de protecție specială pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat și supus oricărei forme de violență asupra copilului; în acest caz, audierea copilului se face cu respectarea prevederilor art. 101 alin. (3).

(3) Termenele de judecată nu pot fi mai mari de 10 zile.

(4) Părțile sunt legal citate dacă citația le-a fost înmănată cel puțin cu o zi înaintea judecării.

(5) Ordonanța președințială de plasare a copilului în regim de urgență la o persoană, familie, la un asistent maternal sau într-un serviciu de tip rezidențial, licențiat în condițiile legii, este dată în aceeași zi, instanța pronunțându-se asupra măsurii solicitate pe baza cererii și actelor depuse, fără concluziile părților.

Art. 135.

(1) Hotărârile prin care se soluționează fondul cauzei se pronunță în ziua în care au luat sfârșit dezbaterile.

(2) În situații deosebite, pronunțarea poate fi amânată cel mult două zile.

Art. 136.

(1) Hotărârea instanței de fond este executorie și definitivă.

(2) Hotărârea se redactează și se comunică părților în termen de cel mult 10 zile de la pronunțare.

Art. 137.

Termenul de recurs este de 10 zile de la data comunicării hotărârii.

Art. 138.

Dispozițiile prezentei legi referitoare la procedura de soluționare a cauzelor privind stabilirea măsurilor de protecție specială se completează în mod corespunzător cu prevederile Codului de procedură civilă.

Art. 139.

În toate cauzele care privesc aplicarea prezentei legi, direcția generală de asistență socială și protecția copilului de la domiciliul copilului sau în a cărei rază administrativ-teritorială a fost găsit copilul întocmește și prezintă instanței raportul referitor la copil, care va cuprinde date privind:

a) personalitatea, starea fizică și mentală a copilului;

b) antecedentele sociomedicale și educaționale ale copilului;

c) condițiile în care copilul a fost crescut și în care a trăit;

d) propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidențial în care ar putea fi plasat copilul;

e) orice alte date referitoare la creșterea și educarea copilului, care pot servi soluționării cauzei.

Art. 140.

Cauzele care privesc aplicarea prezentei legi sunt scutite de taxa judiciară de timbru și de timbru judiciar.

CAPITOLUL XI**Răspunderi și sancțiuni****Art. 141.**

(1) Nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 41 alin. (2), art. 52 alin. (4) și art. 96 constituie abatere disciplinară gravă și se sancționează potrivit legii.

(2) Nerespectarea obligației prevăzute la art. 41 alin. (3), art. 91 alin. (3) teza întâi și art. 118 alin. (1) lit. a) constituie abatere disciplinară.

Art. 142.

(1) Constituie contravenții următoarele fapte, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii, să fie considerate infracțiuni:

- a) nerespectarea obligației prevăzute la art. 10 alin. (1);
- b) nerespectarea obligației prevăzute la art. 10 alin. (2);
- c) nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 11 alin. (1) și (3);
- d) nerespectarea obligației prevăzute la art. 12 alin. (1);
- e) necomunicarea de către organele de poliție a rezultatelor verificărilor specifice privind identitatea mamei, în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (3);
- f) neefectuarea de către serviciul public de asistență socială a declarației de înregistrare a nașterii, în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (6);
- g) nerespectarea obligației prevăzute la art. 12 alin. (7);
- h) nerespectarea obligației prevăzute la art. 14 alin. (1);
- i) nerespectarea obligațiilor prevăzute la art. 16 și la art. 23 alin. (3);
- j) nerespectarea prevederilor art. 27 alin. (2)-(4) și ale art. 87;
- k) nerespectarea prevederilor art. 40 alin. (1) și (4);
- l) nerespectarea prevederilor art. 52 alin. (2);
- m) nerespectarea prevederilor art. 74;
- n) nerespectarea prevederilor art. 84 alin. (3);
- o) nerespectarea prevederilor art. 91 alin. (2);
- p) nerespectarea prevederilor art. 97;
- r) nerespectarea obligației prevăzute la art. 98 lit. a);

s) nerespectarea obligației prevăzute la art. 102; s) nerespectarea obligației prevăzute la art. 104 alin. (1);

t) nerespectarea prevederilor art. 118 alin. (1) lit. c)-k); t) nerespectarea prevederilor art. 127 alin. (1) lit. b)

(2) Contravențiile prevăzute la alin. (1) se sancționează după cum urmează:

a) cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei, cele prevăzute la lit. a), c), g), h), i), k), m), n), o), r), s) și s);

b) cu amendă de la 1.000 lei la 2.500 lei, cele prevăzute la lit. f) și l);

c) cu amendă de la 2.500 lei la 5.000 lei, cele prevăzute la lit. b), d), p) și t);

d) cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, cele prevăzute la lit. e), j) și t)

(3) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunii se fac de către ofițerii și agenții de poliție, în cazul contravențiilor prevăzute la alin. (1) lit. i), j), o) și p), precum și de persoane anume desemnate dintre cele cu atribuții de control din:

a) Ministerul Sănătății, pentru contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. a), c) și d);

b) Ministerul Afacerilor Interne sau structurile subordonate acestuia, după caz, pentru contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. b) și e);

c) Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, pentru contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. h), k), m), n), r), s), s), t) și t);

d) Ministerul Educației Naționale, pentru contravenția prevăzută la alin. (1) lit. l);

e) consiliul județean, respectiv consiliul local al sectorului municipiului București, pentru contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. f) și g).

Art. 143.

Contravențiilor prevăzute la art. 142 le sunt aplicabile prevederile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL XII

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 144.

În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, direcția generală de asistență socială și protecția copilului va reevalua împrejurările care au stat la

baza măsurilor de protecție dispuse de comisia pentru protecția copilului și, după caz, va solicita instituirea tutelei sau stabilirea unei măsuri de protecție specială, în condițiile prezentei legi.

Art. 145.

Centrele de plasament, centrele de primire în regim de urgență și centrele maternale organizate în structura fostelor servicii publice specializate pentru protecția copilului se reorganizează prin hotărârea consiliului județean, respectiv a consiliului local al sectoarelor municipiului București în structura direcției generale de asistență socială și protecția copilului din subordinea consiliului județean, respectiv a consiliului local al sectoarelor municipiului București, în regim de componente funcționale ale acestora, fără personalitate juridică.

Art. 146.

(1) Serviciile de zi destinate prevenirii situațiilor ce pun în pericol securitatea și dezvoltarea copilului, înființate de consiliile județene, precum și personalul care deservește aceste servicii se transferă consiliilor locale pe teritoriul cărora acestea funcționează.

(2) Fac excepție de la prevederile alin. (1) serviciile de zi specializate pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat și supus oricărei forme de violență, care se consideră de interes județean.

(3) În situația în care serviciile prevăzute la alin. (1) fac parte dintr-un complex de servicii care are ca obiect de activitate și protecția copilului în regim rezidențial, respectiv centru de plasament, centru de primire în regim de urgență sau centru maternal, transferul se realizează numai dacă este posibilă separarea patrimoniului și a personalului.

(4) Consiliile locale au obligația să păstreze destinația și structura de personal a serviciilor preluate.

(5) Transferul prevăzut la alin. (1) se realizează pe baza de protocol încheiat între consiliul județean și consiliul local.

Art. 147.

Personalul didactic și didactic auxiliar, transferat potrivit art. 46 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care la data intrării în vigoare a prezentei legi este încadrat cu acest statut în cadrul serviciilor publice specializate pentru protecția copilului, își păstrează statutul.

Art. 148.

În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, consiliile județene, respectiv consiliile locale ale sectoarelor municipiului București, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice au obligația să desemneze persoanele dintre cele cu atribuții de control, care vor constata contravențiile și vor aplica sancțiunile menționate în prezentul capitol.

Art. 149.

(1) Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă:

- a) art. 88 din Codul familiei;
- b) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 276 din 24 iulie 1998, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția art. 20;
- c) Hotărârea Guvernului nr. 604/1997 privind criteriile și procedurile de autorizare a organismelor private care desfașoară activități în domeniul protecției copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 280 din 16 octombrie 1997;
- d) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 123/2001 privind reorganizarea comisiei pentru protecția copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 643 din 15 octombrie 2001, aprobată cu modificări prin Legea nr. 71/2002;
- e) lit. A a alin. (2) al art. 3 din Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de asistență socială, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 81 din 7 februarie 2003, cu modificările ulterioare

(2) Se modifică în mod corespunzător dispozițiile referitoare la înregistrarea nașterii copilului abandonat de mama în spital, cuprinse în Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 11 noiembrie 1996, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă orice alte dispoziții contrare.

Art. 150.

(1) Formarea inițială în domeniul protecției drepturilor copilului este obligatorie pentru toate categoriile profesionale din sistem și pentru cei care au atribuții decizionale privitoare la copil.

(2) Educația permanentă și formarea profesională continuă în domeniul protecției speciale a copilului se asigură pentru toate categoriile profesionale din sistem.

(3) Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice împreună cu Ministerul Educației Naționale, Ministerul Sănătății, precum și, după caz, cu celelalte instituții publice și private interesate vor asigura formarea inițială și continuă a personalului care, în exercitarea sarcinilor ce îi revin, intră în contact cu domeniul protecției și promovării drepturilor copilului.

Art. 151.

(1) La angajarea personalului de educație, protecție și îngrijire din cadrul instituțiilor publice și private, care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul, se va prezenta în mod obligatoriu și o expertiza neuropsihiatrică.

(2) Anual personalul prevăzut la alin. (1) este evaluat din punct de vedere psihologic.

(3) Rapoartele privind expertizele neuropsihiatrice, precum și rapoartele de evaluare psihologică se păstrează conform legii la dosarul personal al salariatului.

Art. 152.

(1) Regulamentele proprii ale persoanelor juridice care desfășoară activități de protecție a copilului vor specifica expres regulile stabilite pentru a asigura exercitarea drepturilor și îndeplinirea îndatoririlor pe care le au copiii, în conformitate cu vârsta, sănătatea și gradul de maturitate al acestora.

(2) Aceste regulamente vor fi expuse într-un loc vizibil, astfel încât să permită accesul copiilor și informarea lor adecvată.

Art. 153.

Prevederile prezentei legi se completează cu alte reglementări care se referă la drepturile copilului, inclusiv cu prevederile cuprinse în convențiile și tratatele internaționale la care România este parte.

Art. 154.

Elaborarea proiectelor de acte normative care fac referire la oricare dintre drepturile copilului prevăzute de prezenta lege se realizează obligatoriu cu avizul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Art. 155.

(1) (1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2005, cu excepția prevederilor art. 19 alin. (3)****), art. 84 alin. (2)*****), art. 104 alin. (2)*****), art. 105 alin. (5)*****), art. 107 alin. (2)*****)) care intră în vigoare la 3 zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(2) Procedura de întoarcere a copiilor în țară, de identificare a părinților sau a altor reprezentanți legali ai copiilor, modul de avansare a cheltuielilor ocazionate de întoarcerea în țară a acestora, precum și serviciile de protecție specială, publice sau private, competente să asigure protecția în regim de urgență copiilor aflați în străinătate, care, din orice motive, nu sunt însoțiți de părinți sau de un alt reprezentant legal ori nu se găsesc sub supravegherea legală a unor persoane din străinătate, prevăzută la art. 24 alin. (3), se elaborează de către Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție*****).

(3) Organizarea și metodologia de funcționare a comisiei pentru protecția copilului, prevăzută la art. 115 alin. (2), se elaborează de către Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție*****).

(4) Regulamentul-cadru pentru organizarea și funcționarea serviciilor prevăzute la art. 119 alin. (2) se elaborează de către Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție*****).

(5) Tipurile de servicii specializate, prevăzute la art. 88 alin. (2), ce se asigură pe toată durata aplicării măsurilor destinate copilului care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal, pentru a-i asista pe copii în procesul de reintegrare în societate, precum și standardele referitoare la modalitatea de asigurare a acestor servicii se elaborează de către Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție***** în colaborare cu Ministerul Justiției.

(6) Atribuțiile și Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a direcției generale de asistență socială și protecția copilului, prevăzute la art. 116 alin. (5), se elaborează de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. \$NOTA:\$Reproducem mai jos prevederile art. II-IV din Legea nr. 257/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, care nu sunt încorporate în forma republicată a Legii nr. 272/2004 și care se aplică, în continuare, ca dispoziții proprii ale legii modificatoare:

Art. II.

Hotararile Guvernului prevăzute la art. 12¹ *****), art. 87¹ alin. (2)*****), art. 97⁴ *****) și art. 106 alin. (3)***** din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările ulterioare, precum și cu modificările și completările aduse prin prezenta lege, se adoptă în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Art. III.

La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 326/2003 privind drepturile de care beneficiază copiii și tinerii ocrotiți de serviciile publice specializate pentru protecția copilului, mamele protejate în centre maternale, precum și copiii încredințați sau dați în plasament la asistenți maternali profesioniști, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 525 din 22 iulie 2003, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția art. 2 alin. (1).

Art. IV.

Până la aprobarea legii privind organizarea și funcționarea instanței de tutelă, atribuțiile ce-i revin potrivit prezentei legi sunt îndeplinite de către instanța judecătorească.

Note de subsol:

*) A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 1.434/2004 privind atribuțiile și Regulamentul-cadru de organizare și funcționare ale Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 21 iulie 2008, cu modificările și completările ulterioare.

**) A se vedea Hotărârea Guvernului nr. 1.438/2004 pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire a separării copilului de familia sa, precum și a celor de protecție specială a copilului lipsit temporar sau definitiv de ocrotirea părinților săi, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 872 din 24 septembrie 2004.

***) Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 339 din 18 mai 2012, ulterior fiind modificată și completată prin Legea nr. 213/2013.

****) Art. 24 alin. (3), fost art. 19 alin. (3).

*****) Art. 88 alin. (2), fost art. 84 alin. (2).

*****) Art. 115 alin. (2), fost art. 104 alin. (2).

*****) Art. 116 alin. (5), fost art. 105 alin. (5).

*****) Art. 119 alin. (2), fost art. 107 alin. (2).

*****) La data de 1 ianuarie 2005 sintagma „Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție“ s-a înlocuit cu sintagma „Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului“, prin Legea nr. 275/2004 pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 12/2001 privind înființarea Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004. Ulterior, prin art. I pct. 70 din Legea nr. 257/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607 din 30 septembrie 2013, sintagma „Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului“ s-a înlocuit cu sintagma „Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice“.

*****) Art. 12 1 a devenit, prin renumerotare, art. 15.

*****) Art. 87 1 alin. (2) a devenit, prin renumerotare, art. 92 alin. (2).

*****) Art. 97 4 a devenit, prin renumerotare, art. 107.

*****) Art. 106 alin. (3) a devenit, prin renumerotare, art. 118 alin. (3).

ANEXA 3

Abuzul asupra copilului: scurte delimitări conceptuale și analiza succintă a consecințelor socio-familiale și individuale

*Autor: C.S., Lect. Univ. Dr. Georgiana Virginia Bonea¹⁰
Revista Sociologie Românească*

Sinopsis: *Unul dintre principalele obiective ale prezentei lucrări constă în a scoate în evidență și a analiza formele de abuz asupra copilului și apoi a diseca principalele consecințe ale acestora pe termen scurt, mediu și lung. Abuzul asupra copilului constituie una dintre cele mai mari și mai importante tematici de studiu ale contemporaneității. România a adoptat majoritatea legilor Uniunii Europene cu privire la prevenirea și combaterea abuzului asupra minorului. De asemenea, serviciile oferite de către statul român, cât și cele date de către organizațiile nonguvernamentale acreditate de stat sunt din ce în ce mai axate asupra preîntâmpinării abuzului prin intermediul multiplelor campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la efectele nocive pe care abuzul le are asupra copilului.*

Cuvinte cheie: *copil, abuz, lege, consecințe, prevenire, combatere.*

Introducere

Abuzul asupra copilului a fost și este o problemă extrem de gravă. Copiii abuzați, de cele mai multe ori, prezintă la maturitate anumite influențe negative asupra personalității și comportamentului în relația cu cei din jurul lor (Rădulescu, 2010; Baci, 2005).

Încă din anii '50, respectiv anii '60, s-a pus foarte mare accent (Rădulescu, 2007; Banciu, 2005; Tolan, 2007) pe drepturile copilului, pe respectarea acestora cu strictețe în instanțe. Tipologia abuzului copilului este extrem de minuțios studiată la fiecare caz în parte, în funcție de problemele prezentate.

Abuzul psihologic este întâlnit în toate tipurile de abuz, așa cum este abuzul social, abuzul economic, abuzul fizic sau cel sexual. Acesta are o mare influență, uneori devastatoare asupra dezvoltării cognitive a copilului, dar și asupra interrelaționării copilului cu cei aflați în jurul său, indiferent dacă sunt minori sau majori, indiferent dacă reprezintă pentru acesta o autoritate sau nu (vezi caseta 1).

Delincvența juvenilă (Banciu, 2005; Rădulescu, 2010) este consecință a problemelor rezultate din abuzul asupra copilului în familie. Atașamentul copi-

¹⁰ Adresa de contact a autoarei, C.S., Lect. Univ. Dr.: Georgiana Virginia Bonea, Institutul de Cercetare al Calității Vieții, Academia Română, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: georgiana.bonea@gmail.com

lului față de părintele este extrem de important, deoarece prin acesta, copilul își va modela întregul său mod de acțiune și gândire.

Atașamentul asupra copilului prezintă mari influențe de natură psihică asupra creșterii și dezvoltării sale, a personalității sale până la maturitate.

Neglijarea copilului este una dintre cele mai grave abuzuri pe care le pot face cei care au copii în grijă. Un minor neglijat poate prezenta o dezvoltare psihică inferioară corelată cu vârsta cronologică, dar și semne fizice care arată lipsa de îngrijire a acestuia (vezi caseta 1).

Caseta 1: Definiri succinte ale abuzului asupra copilului

Principalele concepte ce stau la baza prezentei cercetări sunt abuzul economic; abuzul psihic; abuzul sexual; abuzul fizic; abuzul social; neglijarea; exploatarea; atașamentul deficitar.

Abuzul economic (*economic abuse*) înseamnă că minorul nu are acces la principalele resurse de care are nevoie pentru a supraviețui: haine, mâncare, bani de deplasare la școală (unde e cazul) etc.

Abuzul psihologic (*psychological abuse*) reprezintă o continuă terorizare, șantajare cu diverse lucruri, poreclire, înjosire a minorului. Orice tip de abuz, neglijare sau atașament deficitar se reflectă imediat în planul psihocognitiv și social al minorului.

Abuzul sexual (*sexual abuse*) este definit ca fiind forțarea minorului de a întreține relații sexuale de diferite tipuri, nedorite. Acesta nu se poate apăra sau nu-și poate exprima acordul. Pedofilia este destul de des discutate (Vigorello, 2001; Rădulescu, 2008, 2010) de către cercetători tocmai pentru a putea opri sau trata, cel puțin, problema și consecințele psiho-sociale și relaționale cu care minorul rămâne pe termen scurt și lung.

Abuzul fizic (*physical abuse*) implică lovirea cu mâinile, picioarele sau orice alte obiecte considerate a fi periculoase cu scopul de a răni minorul.

Abuzul social (*social abuse*) face referire la situația în care minorul nu este lăsat să relaționeze cu alți minori de vârsta sa; este închis în casă; este izolat; iar această izolare permite foarte bine, toate celelalte tipuri de abuz definite mai sus.

Neglijarea (*neglecting*) înseamnă a nu da atenție copilului, nepăsarea totală sau chiar parțială față de acesta. Lipsa de atenție este considerată neglijare. Copilul nu este îngrijit corespunzător, este lipsit de apărare, nehrănit, nespălat etc. Toate acestea duc repede la degradarea fizică și psihică a minorului, fapt ce se observă imediat.

Exploatarea (*exploitation*) este traficul sau vânzarea copilului, obligarea acestuia de a munci pentru a obține diverse obiecte sau bani pentru adulții agresori. Folosirea copilului, obligarea sa de a face anumite lucruri sau munci sau a asista un adult la prestarea diverselor munci.

Atașamentul deficitar (*bad attachment*) între părinte și copil și vice-versa, conduce la devianța comportamentală, psihologică, socială, cognitivă, relațională a minorului pe termen scurt și pe termen lung (în viața de adult). Copilul minte că nu are nici un adult de încredere, că nu este protejat, iubit și îngrijit. Încă de la naștere, atașamentul părinte-copil trebuie să fie o componentă foarte importantă a creșterii și dezvoltării sale din toate perspectivele,,.

Sursa: *Devianță și abuz*. Disponibil online la www.arpcc.ro. Accesat la data de 12.07.2016.

De cele mai multe ori un copil abuzat poate fi recuperat, ajutat de către instituțiile abilitate, cum sunt cele de stat, și instituțiile nonguvernamentale acreditate, care colaborează cu statul în vederea instrumentării cazurilor semnalate de abuz doar asupra copilului. Instituțiile abilitate au încă la cunoștință numai cazurile asurpa cărora își revarsă tot interesul pentru a le rezolva (Banciu, 2005; Rădulescu, 2010, 2001).

Efectele unui abuz asupra copilului pot fi multiple (Rădulescu, 2010, Banciu, 2005): aderarea la un grup delincvent; părăsirea domiciliului părinților; încercarea de autoagresare; pavor nocturn; delincvență juvenilă; cefalee; frică permanentă; sindrom de stres post traumatic; agresivitate excesivă față de toți din jur; lipsa afecțiunii față de părinți și față de sine; dorința de a se însingura; tentative de suicid; consum de droguri, alcool, și alte substanțe cu efect halucinogen; părăsirea mediului școlar; activități de natură ilicită; teama permanentă de a nu fi abuzat de cineva etc.

Politicile sociale din România (Zamfir, 1997, 2002; Bonea, 2011) s-au aliniat la cele europene, internaționale în ce privește prevenirea și combaterea abuzului asurpa copilului, apărarea dreptului copilului și importanța acordată acestora. Mass-media, a patra putere în stat, are un rol esențial în construirea și propagarea elementelor esențiale care pot să definească ce este un abuz asupra minorului, dar și în sensibilizarea populației în vederea netolerării acestuia. Educația prin abuzul de orice fel a minorului, nu poate aduce decât daune de natură bio-psiho-socio-cognitivă asupra acestuia, neputând nicicum să fie capabil la maturitate să poată reprezenta generația sa.

Cauzalități de bază privind abuzul asupra copilului

Există foarte multe cutume conform cărora copilul este crescut cu bătaie și educat ca atare, anume: „bătaia e ruptă din rai“; „cu bătaia se educă minorul“;

„faci din el om cu bătaia“; „bătaia e mama învățăturii“ etc. În Legea 272 / 2004, actualizată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului, există numeroase articole care fac referire la pedepsele de natură corporală ca „practică“ de creștere și mai ales de educare a copilului. Educarea copilului cu ajutorul bătăii sau amenințării cu bătaia constituie un obicei părintesc foarte des întâlnit în mediul rural, dar și în cel urban (Tolan, 2007, 9-12).

Cum se poate observa un copil abuzat față de un copil neabuzat? Copilul abuzat și mai ales neglijat prezintă o serie de semne (Voinea, 2005; Bonea, 2012, 2013; Păunescu, 1994):

- fizice: nedezvoltat fizic și psihic, conform vârstei sale cronologice; aspect neglijent; haine murdare; bolnăvicios din cauza sistemului imunitar deficitar etc.
- aspecte sociale: rușinos social; fără prieteni de vârsta sa; închis în sine etc.
- familiale: terorizat de familia sa; bătut în permanență etc.

Lupta împotriva abuzului asupra copilului este foarte importantă și a luat amploare odată cu o altă problemă socială, la fel de mare, anume lupta împotriva violenței asupra femeii în familie. Reforma legislativă reflectă acest lucru pe plan național și internațional. În plan național, foarte pe scurt, există Legea 272 privind protecția copilului; Legea 211 pe anul 2004 privind apărarea drepturilor și intereselor persoanelor vătămate, dar și Legea 217, din anul 2003, privind prevenirea și combaterea violenței în familie, toate actualizate. Acestea sunt menite să urmărească, în linii mari următoarele: schimbarea nivelului de trai; creșterea și sensibilizarea mass-mediei cu privire la abuzul asupra copilului. Toate aceste aspecte au condus la o mai mare atenție acordată luării de decizii de ordin politico-legislativ și social favorabile minorului. Astfel se dorește o mai mare acoperire în ceea ce constă întregul proces de prevenire și combatere a abuzului asupra minorului.

Încălcarea *Drepturilor Copilului* aduce mari consecințe asupra (Finkel, 2009; Giddens, 1988/2010) societății, copilului, familiei, școlii, bisericii, țării.

Este vorba de un efort comun al țărilor Uniunii Europene (U.E.) privind protecția copilului împotriva abuzului și sensibilizarea populației cu privire la această problemă. Copilul nu poate înțelege abuzul la fel ca un adult, nu poate reacționa la fel și mai ales nu se poate apăra asemeni unui adult. Există foarte mulți minori implicați în acte penale și care nu răspund penal deoarece nu au împlinit vârsta corespunzătoare. Tocmai de aceea sunt acceptați în anumite

grupuri a fi considerate delincvente. După cum se poate vedea, delincvența juvenilă (Banciu, 2005; Rădulescu, 2010; Bonea, 2011; Giddens, 1988/2010) devine o *consecință gravă a abuzului copilului*. Acesta poate alege să intre în anumite grupuri infracționale tocmai pentru a-și auto-demonstra că este capabil de a avea o anumită independență în luarea deciziilor și de a putea, la rândul său, să domine prin activități ilegale.

Profilul familiilor care tolerează și practică abuzul asupra copiilor lor este conturat de anumite caracteristici specifice (Nicholas, et.al., 2005; Bonea, 2014; 2012; Rădulescu, 2007): familie dezorganizată, familie monoparentală, familie divorțată, familie neorganizată, familie homosexuală, părăsire de familie, părinți alcoolici, părinți cu probleme de sănătate etc.

Principalele consecințe atrase de formele de abuz asupra copilului

Formele abuzului asupra copilului capătă extrem de multe „lumini“ și „umbre“. Abuzurile¹¹, după cum spuneam, îmbracă mai multe forme, după cum urmează (Tolan, 2007; Bonea, 2012, 2008; Zamfir, 2002; Rădulescu, 2010): abuzul fizic, abuzul psihic, abuzul economic, abuzul social, abuzul sexual, exploatarea, neglijarea și atașamentul deficitar. Orice *abuz asupra minorului* atrage după sine mai multe *consecințe de ordin negativ pentru minor*, iar aceste consecințe urmează a fi expuse și analizate în continuare. Astfel, pentru a putea vorbi despre copilul abuzat, este necesară o expunere pe larg a fiecărui *tip de abuz* în parte, împreună cu majoritatea *consecințelor* acestora:

- Abuzul fizic (Fontes, 2006; Weitzman, 2003) asupra copilului e tradus prin bătăi cu diverse obiecte contondente, cu palmele sau cu pumnii, arsuri, echimoze, trăieturi. În felul acesta¹², agresorul dorește să arate, să demonstreze minorului „*cine este șeful*“, solicitând supunere, având drept urmare umilirea și descurajarea sa de a mai întreprinde anumite acțiuni, considerate a fi neplăcute adultului.

Consecințele abuzului fizic (Haching, 1999, 125-152): copilul va prezenta semnele vizibile ale abuzului fizic suferit; se va teme în permanență; va putea fi la rândul său agresiv și/sau agresat de cei din jur; retragere în sine, introvertit.

- Abuzul psihic (Ionescu, 2005; Barnes, et.al., 2006; James, et.al., 1998) asupra copilului este foarte periculos deoarece acesta poate avea loc atât în spațiul public, cât și în cel privat al căminului. Este destul de greu de demonstrat,

¹¹ Pentru a putea explica mai bine care sunt consecințele abuzului asupra minorului, se face necesară amintirea tipurilor sale principale. Urmează expunerea pe larg, asupra fiecărui tip de abuz – împreună cu toate repercusiunile atrase după sine, pentru copil, pe termen scurt, mediu și lung.

dar nu imposibil. Un specialist va ști unde și cum să instrumenteze cazul. Abuzul psihic se rezumă la insulte, înjosiri, amenințări de tot felul, inclusiv cu bătaia, porecle, descurajări.

Consecințele abuzului psihic (AlEssa, et.al., 2009; Porumb și Iovu, 2009): retragerea în propria persoană; atacuri de panică; neîncredere în sine; cefalee; pavor nocturn; agresivitate sau autoagresivitate; teamă de cei din jur; reacții post-traumatice (stare de vomă, vertij, dorința de suicid, apatie, lipsa poftei de mâncare) etc.

- Abuzul economic (Phelps, et.al., 2010; Howe, 2005; Bonea, 2012) asupra copilului este explicat prin aceea că adultul, în a cărui grijă se află minorul, profită de orice venit al copilului în folosul său propriu (de exemplu, alocația de stat a copilului).

Consecințele abuzului economic (Iovu, 2007; Paulsen, 2003, Bonea, 2011, 2013): copilul nu va fi îngrijit; nu va avea haine pe măsura sa; va fi nehrănit corespunzător; va avea un aspect general neîngrijit; nu va fi dezvoltat fizic în conformitate cu vârsta sa cronologică.

- Abuzul social (Vanderstoep și Johnson, 2000; Paulsen, 2003; Fick și Thomas, 1995) asupra copilului este definit prin interzicerea copilului de a socializa cu alți copii de vârsta sa, de a se juca împreună cu alți copii, de a merge la școală, de a ieși chiar din casă; monitorizarea atentă a fiecărei activități a sa, chiar închiderea, în cameră a copilului pe parcursul întregii zile.

Consecințele abuzului social (Anderson și Sabatelli, 2002, Hommersley, 1992): frică de a socializa; frică permanentă de merge în spații publice deschise; frica de a merge la școală; frica de părinți sau tutorii legali etc.

- Abuzul sexual (Finkelhor și Jones, 2006; Salzinger, et.al., 2006) asupra copilului: întreținerea de relații sexuale de către un adult cu un minor. Minorul nu poate înțelege aceste relații, nu își poate da consimțământul, nu poate să se apere sau să riposteze împotriva lor. Abuzul sexual implică obligarea, forțarea, amenințarea, ademenirea copilului de a întreține aceste relații sexuale.

Consecințele abuzului sexual (Phelps, et.al., 2002; Aisenberg și Ell, 2005; Hartman și Laird, 1983) pot fi pe termen scurt, mediu și lung: copilul va avea mereu o teamă față de adult; comportament atipic față de ceilalți; dorință de a mai întreține relații sexuale cu alți copii sau de a-și expune organele sexuale în public; teamă exagerată permanentă; reacții somatice tipice la vederea agresorului.

- Exploatarea copilului (Hobbs și Wyne, 2002; Bonea, 2012; Freisthler, 2004) este tradusă prin expunerea, obligarea, forțarea copilului la munci și activități pe care nu le poate face și care sunt interzise de lege. În schimbul exploatării economice, trimisul la cerșit, furt, delincvență juvenilă (Banciu, 2005), părintele sau întreținătorul legal va primi foloasele bănești necuvenite și legale obținute (vezi caseta 1).

- Neglijarea și atașamentul deficitar al copilului (Almgren, 2005, 218-224) sunt foarte periculoase pentru copilul aflat în plină dezvoltare fizică, psihică, socială, cognitivă etc. Atât pe termen scurt, cât și la maturitate, individul va prezenta unele deficiențe de atașament, comportament neconcordant situației sau conjuncturii, teama de oameni, lipsa manierelor și nepăsarea față de sine și de ceilalți. Atașamentul copilului față de adultul ce-l are în grijă (părinte, tutore) este o condiție esențială pentru ca acel copil să poată crește armonios din toate punctele de vedere (fizic, psihic, cognitiv, dar și social).

Consecințele neglijării și atașamentului deficitar (Amaya-Jachson, et. al., 2000, 125-155): aspect fizic neîngrijit; carențe ale educației și comportamentului; carențe în ceea ce privește afecțiunea oferită și primită din partea celorlalți; teama de a avea o relație cu o persoană de sex opus la maturitate; probleme de cuplu la maturitate; însingurare; fuga de oameni; introvertit; frică permanentă de oameni; frică de locuri unde există mulți oameni; frică de spații închise; diverse probleme de sănătate dezvoltate de-a lungul copilăriei și netratate sau netratate corespunzător.

Atașamentul copilului joacă un rol foarte mare în creșterea și educarea sa. De aceea, este nevoie de un atașament benefic pentru copil pentru a-i oferi toate resursele de care are nevoie în dezvoltarea sa, fapt ce se va reflecta în viitorul său atunci când va deveni adult și își va întemeia propria familie (Freisthler, et.al., 2004, 2006; Poledna, et.al. 2010). Un copil nedezvoltat bine pe plan psihic va avea carențe în plan social, cognitiv, familial, colegial, educațional etc. Prin urmare, trebuie să ne concentrăm foarte bine la partea psihică, unde copilul, de mic, poate fi modelat, educat și învățat (Almgren, 2005, 218-222).

Abuzul asupra copilului văzut din prisma diverselor contexte familiale

Familia este *celula de bază a societății*, deoarece *socializarea primară – cei șapte ani de acasă* – se fac în cadrul familiei. La fel se formează și comportamentul său, răspunsul său în diverse situații contextuale. În primii ani de viață copilul va observa și va copia comportamentele părinților și ale celorlalți din familia sa. *Atașamentul* copilului față de familie, părinți, mamă, tată, frate soră, etc. este

foarte important în acești șapte ani. Atașamentul minorului în timpul socializării primare este crucial pentru anii următori ai *socializării secundare*. Astfel avem trei tipuri mari de socializare (Voinea, 1993): 1. *Socializarea primară* (cei 7 ani de acasă); 2. *Socializarea secundară* (produsă la școală, biserică); 3. *Socializarea terțiară sau permanentă* (produsă pe tot parcursul vieții). Într-o familie tradițională (Voinea, 2005, Bonea, 2012, 2013), întâlnită mai mult în mediul rural, unde întâlnim mai multe rude, părinți, copiii acestora, bunici, străbunici, unchi sau mătuși), socializarea copilului este una multiplă. Va veni din mai multe părți, fiind vorba de mai multe generații aflate sub același acoperiș. Fiecare dintre membrii familiei își vor pune amprenta asupra copilului. În familia tradițională, se poate spune că încă mai există o anumită întrajutorare specifică între membrii acesteia, iar obiectivul principal constă în prosperitatea întregii familii ca unitate închisă și de sine stătătoare (Ibidem). Familia restrânsă, pe de altă parte, cea modernă, deschisă (Voinea, 1993), formată din mama, tata și copiii acestora, este des văzută în spațiul urban. Fiecare membru în parte are sarcini bine definite, însă acestea sunt spre beneficiul și creșterea socială a sa, proprie și nu a întregii familii (Vlăsceanu, 2010, 102-113). Acest lucru înseamnă că este urmărit, cu predilecție, interesul propriu și, astfel, este atins și interesul familiei ca fiecare membru să prospere pe domeniul său de activitate, în funcție de rolul familial și socio-profesional.

Există o problemă majoră în cadrul familiei restrânse, moderne și anume, faptul că spre deosebire de familia extinsă, copilul nu prea are șansa să rămână supravegheat. În familia restrânsă, ambii părinți muncesc și sunt plecați aproape tot timpul. Astfel, statul preia mare parte din sarcinile familiei și mai ales ale femeii. Socializarea primară este făcută la creșă și apoi la grădiniță (Vlăsceanu, 2011; Bonea, 2012, 2014). Foarte multe femei muncesc, au carieră, se află în funcții de conducere, iar câștigul economic este pus pe primul plan. Există și alternative, cu bona plătită de către părinți. Desigur, sunt și pericole în ceea ce privește familia extinsă, unde minorul poate fi exploatat, pus la munci diverse cum ar fi: să cerșească; să muncească pe șantier, să lucreze cu ziua, să facă menajul la diverși străini în casă, să care lucruri grele, să muncească pământul etc. Renunțarea la școală a copilului, *abandonul școlar*, din mediul rural este des întâlnită (Rădulescu, 2010; Banciu, 2005), în favoarea muncilor casnice, pentru a ajuta familia. Nu este exclus faptul ca și în familia restrânsă/modernă, copilul să abandoneze școala (AlEssa, et.al., 2009; Paulsen, 2003), în favoarea unor activități cu caracter ilicit sau chiar obligat de familia sa care se confruntă cu o situație materială precară (Banciu, 2005; Paulsen, 2003). *Delincvența juvenilă* (Ibidem) este des întâlnită în spațiul urban în bandele de adolescenți (Giddens, 2010; Banciu, 2005). Aceștia profită de faptul că până la vârsta de 14

ani nu răspund penal, iar între 14 și 18 ani, vor răspunde penal numai dacă se va descoperi că au avut discernământ la momentul săvârșirii faptei (Stănișor, 2004, 2000).

În altă ordine de idei, familia este foarte importantă pentru dezvoltarea copilului în primii șapte ani ai acestuia. Astfel se pun bazele unui viitor adult sănătos din toate punctele de vedere fizic, mental, cognitiv și comportamental. El își va putea exprima, liber și fără rețineri, emoțiile pozitive (bucuria, entuziasmul, iubirea, etc.) și va putea, la rândul său, să își formeze propria sa familie bazată pe o temelie solidă pozitivă, de natură să susțină pe termen lung apariția copiilor.

Politicile sociale de prevenire și combatere a abuzului asupra minorului

„Dezvoltarea serviciilor de recuperare și reintegrare socială destinate agresorilor familiari“, este un program finanțat de către Agenția Națională pentru Protecția Familiei (ANPF)¹², devenită Agenția Națională pentru Protecția Familiei și a Drepturilor Copilului (ANPFDC)¹³. Durata proiectului centrului destinat agresorilor familiari, numit: „O nouă șansă” a fost de 12 luni, iar scopul acestuia a vizat dezvoltarea serviciilor destinate agresorilor familiari la nivelul Municipiului București (Bunea, 2011, 133-146). Legislația românească, dar și cea internațională, protejează *interesul superior al copilului*. Printre aceste lucruri, este, incriminat aspru *abuzul* de orice formă asupra minorului. Prin aplicarea corectă a legislației românești, se poate face o prevenție și o combatere mult mai eficientă a abuzului copilului de către părinte sau de către tutorele său legal. Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului din fiecare sector al Bucureștiului, respectiv din fiecare județ al țării noastre, sunt responsabile a avea grijă și a veghea la buna desfășurare a lucrurilor. Acestea au funcția principală de a proteja respectarea tuturor drepturilor

¹² *Agenția Națională pentru Protecția Familiei* (ANPF) a fost înființată prin Legea nr. 217/2003, privind prevenirea și combaterea violenței în familie. Aceasta este prima agenție specializată într-un asemenea domeniu în Europa de Est. Obiectivul principal a fost acela de a contribui la dezvoltarea și promovarea politicilor publice de prevenire și combatere a violenței în familie. De asemenea, coordonarea modului în care sunt implementate politicile prevăzute în Strategia Națională pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, aprobate prin H.G. nr. 686/2005 (Rujoiu și Rujoiu, 2010, 94). ANPF a funcționat sub directa coordonare a Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale. Ulterior, în data de 26 noiembrie, 2009 a fost creată *Agenția Națională pentru Protecția Familiei și a Drepturilor Copilului*, în cadrul căreia au fost comasate mai multe instituții precum: *Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului* (ANPDC); *Agenția Națională pentru Protecția Familiei* (ANPF); *Centrul Pilot de Asistență și Protecție a Victimelor Violenței în Familie* și *Centrul de Informare și Consultanță pentru Familie*.

¹³ *Agenția Națională pentru Protecția Familiei – ANPFDC*. Disponibil online la: www.copii.ro. Accesat online la data de 23.08.2011.

copilului. De asemenea, nu trebuie uitate serviciile oferite de către organizațiile nonguvernamentale acreditate de către stat, care activează alături de unitățile de stat pentru prevenirea și combaterea abuzului, neglijării și exploatării minorului. Organizațiile nonguvernamentale acreditate de stat conlucrează cu organele abilitate pentru prevenirea și combaterea acestui flagel. De asemenea, poliția română este și ea implicată în acest demers activ.

Odată cu aderarea României la Uniunea Europeană (U.E.), au fost adoptate o serie de legi cu privire la *protecția copilului*¹⁴. Acest lucru oferă o siguranță în plus respectării *drepturilor copilului* și mai ales la vegherea bunăstării sale ce primează indiferent de situație și conjunctură. Legea nr. 272/2004, actualizată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului (numită și *Legea copilului*) enumeră responsabilitățile variatelor autorități în domeniul prevenirii abuzurilor, precum și în domeniul protecției copiilor abuzați. Astfel, această lege îl protejează pe minor, indiferent de statutul său, tipul de familie, dacă se află în dificultate, religie, nivelul școlar, țară, nivel economic, tipul de problemă, culoarea pielii, gen. Este important să cunoaștem interesul superior al copilului¹⁵ pentru a putea vedea mai bine care sunt drepturile părinților asupra copiilor lor și, mai ales, dacă aceste drepturi sunt sau nu respectate. În situația în care părinții nu își respectă drepturile stipulate de lege, acestea devin obligații. De exemplu, dreptul părintelui de a-și educa minorul; în cazul refuzului, părintele devine obligat să facă acest lucru (vezi caseta nr. 2).

¹⁴ Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, ratificată prin legea nr. 18/1990, republicată în M. Of. nr.314/13 iunie 2001.

¹⁵ Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în 2014. Disponibil online la: . Accesată ș a data de: 13.01.2016. Codul de procedură penală actualizat. Codul Familiei așa cum a fost modificat și completat prin Decret nr. 779/1966, Legea nr. 3/1970, Decret nr. 174/1974, Legea nr. 11/1990, Legea nr. 59/1993, O.U.G. nr. 25/1997. Codul Penal (legea 286/2009, publicată în M.Of. nr. 510/24.07.2009).

Caseta nr. 2: Drepturile părinților și ale copiilor ca membrii unei familii

Drepturile părinților și ale copiilor ca membrii unei familii, prevăzute din Legea nr. 272/2004 actualizată:

- dreptul de supraveghere;
- dreptul de găzduire a minorului;
- dreptul de vizită;
- dreptul de acces la minor;
- dreptul de corespondență între minor și persoanele importante din viața sa;
- autoritatea părintească;
- accesul la informațiile cu privire la părinte/ copil;
- dreptul de decizie cu privire la bunăstarea copilului;
- dreptul bunicilor la legături personale;
- dreptul copilului de a fi informat despre persoanele importante din viața sa.

Sursa: Prelucrare după *Drepturile Copiilor*.

Disponibil online la www.drepturilecopiilor.ro. Accesat la 06.08.2015.

Legea nr. 272/2004, actualizată, privind protecția și promovarea drepturilor copilului prevede toate situațiile în care copilul s-ar putea afla: procedura adopției, cu tot ce implică aceasta, dar și problemele sistemului protecției copilului. Legea începe cu drepturile generale ale copilului, libertățile principale de exprimare a opiniei, de a alege religia (începând cu vârsta de 14 ani) până la mediul familial și integrarea alternativă și măsuri de protecție a copilului împotriva tuturor formelor de abuz și a exploatării. În lege sunt prevăzute, de asemenea (vezi Caseta nr. 3).

Caseta nr. 3

Capitolul VI

Protecția copilului împotriva abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență:

Art. 89.

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, traficului, migrației ilegale, răpirii, violenței, pornografiei prin internet, precum și a oricăror forme de violență, indiferent de mediul în care acesta se află: familie, instituții de învățământ, medicale, de protecție, medii de cercetare a infracțiunilor și de reabilitare/ detenție, internet, mass-media, locuri de muncă, medii sportive, comunitate etc.

(2) Orice persoană fizică sau juridică, precum și copilul pot sesiza direcția generală de asistență socială și protecția copilului din județul/ sectorul de domiciliu să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricăror forme de violență, inclusiv violența sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență.

(3) Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

De asemenea, protecția copilului împotriva abuzului și mai ales a neglijență sunt prevăzute în Legea 272/2004, după cum se poate vedea:

Secțiunea 3 – Protecția copilului împotriva abuzului sau neglijării:

Art. 94.

(1) Prin abuz asupra copilului se înțelege orice acțiune voluntară a unei persoane care se află într-o relație de răspundere, încredere sau de autoritate față de acesta, prin care sunt periclitate viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, și se clasifică drept abuz fizic, emoțional, psihologic, sexual și economic.

(2) Prin neglijarea copilului se înțelege omisiunea, voluntară sau involuntară, a unei persoane care are responsabilitatea creșterii, îngrijirii sau educării copilului de a lua orice măsură pe care o presupune îndeplinirea acestei responsabilități, care pune în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului și poate îmbrăca mai multe forme: alimentară, vestimentară, neglijarea igienei, neglijarea medicală, neglijarea educațională, neglijarea emoțională sau părăsirea copilului/ abandonul de familie, care reprezintă cea mai gravă formă de neglijare.

Art. 95.

Sunt interzise săvârșirea oricărui act de violență, precum și privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului, atât în familie, cât și în instituțiile care asigură protecția, îngrijirea și educarea copiilor, în unități sanitare, unități de învățământ, precum și în orice altă instituție publică sau privată care furnizează servicii sau desfășoară activități cu copii.

Sursa: *Drepturile copilului, Neglijență.*

Disponibil online la www.drepturilecopilului.ro. Accesat la data de 09.12.2015.

Este clar faptul că statul român protejează și promovează Drepturile Copilului cu excelență și prioritate. Acest lucru este benefic pentru copil/ familie și societate în general.

Concluzii

Orice formă de abuz poate avea efecte nocive asupra acestuia, efecte care se pot prelungi și dincolo de maturitate. Acesta nu își va putea întemeia o familie, pe principii solide precum: iubirea, emoții pozitive, stima de sine crescută, siguranță, forță și energie cognitivă, încrederea în partenerul de viață, dorința de a avea copii, comportament pro-social adecvat etc.

Abandonul școlar, delincvență juvenilă și abuzul asupra copilului sunt probleme ce afectează nu numai minorul pe termen scurt, mediu și lung, ci și întreagii societăți, familiei individului respectiv, individului în sine, comportamentului său, poate deveni introvertit.

Este de dorit faptul ca minorul să trăiască și să se dezvolte într-un mediu pozitiv, de natură să-l stimuleze cognitiv, emoțional, social și comportamental.

Bibliografie

- **Aisenberg, E., Ell, K.** (2005). *Contextualizing community violence and its effects* an AlEissa, A. et al. (2009). *A commentary on national child maltreatment surveillance systems: Examples of progress*, *Child Abuse & Neglect*, 33 (11), 809-814.
- **Almgren G.** (2005). *The ecological context of interpersonal violence: from culture to collective efficacy*, *Journal of Interpersonal Violence*, 20 (2), 218-224.
- **Amaya-Jackson, L.** et al. (2000). *Questioning children and adolescents about maltreatment. A review of survey methods used*, *Journal of interpersonal violence*, 15 (7), 725-759.
- **Amza, T.** (2002). *Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică*, București, Editura Lunina Lex.
- **Anderson, S.A., Sabatelli, R.M.** (2002). *Family interaction: A multigenerational developmental perspective (3rd edition)*, Boston, MA: Allyn & Bacon.
- **Banciu, D.** (2005). *Crima și criminalitatea. Repere și abordări juris-sociologice*, București, Editura Lumina Lex.

- **Barnes, J., Katz, I., Korbin, J., O'Brien, M.** (2006). *Children and Families in Communities. Theory, Research, Policy and Practice*, Chicester, England, John Wiley & Sons Ltd.
- **Bonea, G. V.** (2013). *Elemente introductive legislative românești privind agresorul familial*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V.** (2014). *Atacul de panică și anxietatea: afecțiuni ale individului lumii contemporane. Întrebări și răspunsuri*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V.** (2012)1. *Aspecte teoretice introductive privind conflictul și negocierea la locul de muncă*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V.** (2012)2. *Violenta în relația de cuplu: victime și agresori. Teorie și aplicații*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G.V.** (2008). *Abuzul asupra copiilor în România – cauzalitate și tipologie*, Revista de Asistență Socială, 3-4, 97-111.
- **Bonea, G.V.** (2009). *Criminalitatea și încrederea populației în poliția română*, Revista de Criminologie, Criminalistică și Penologie, 2, 63-75.
- **Bonea, G.V.** (2009). *Considerente psihosociale și legale asupra delincvenței juvenile în tranziția românească*, Revista de Asistență Socială, 1-2, 77-90.
- **Bonea, G.V.** (2009). *Femeia – victimă a violenței domestice în România*, Revista de Asistență Socială, 3-4, 128-152.
- **Bonea, G.V.** (2010). *Impactul politicilor sociale românești de prevenire și combatere a violenței în relația de cuplu*, Revista editată în urma Colocviului Internațional de Științe Sociale ACUM, Brașov. 4, 2, 95-104.
- **Bonea, G.V.** (2011). *Sistemul nonguvernamental românesc destinat victimelor violenței domestice: Așezământul Social „Patriarhul Justinian Marina“*, Asociația Diaconia, Revista de Asistență Socială, 2, 133-150.
- *Ecological model of parent-child interdependent coping*, *Journal of Interpersonal Violence*, 20 (7), 855-871.
- **Fick, A., Thomas, S.** (1995). *Growing up in a Violent Environment: Relationship to Health-Related Beliefs and Behaviors*, *Youth and Society*, 27 (2), 136-147.
- **Finkel, M.A.** (2009). *Medical aspects of prepubertal sexual abuse. În Reece RM, Christian CW (Eds) Child Abuse. Medical Diagnosis and Management*, American Academy of Pediatrics, 269-319.
- **Finkelhor, D., Jones L.** (2006). *Why have child maltreatment and child victimization declined?*, *Journal of Social Issues*, 26 (4): 685-716.

- **Finkelhor, D., Ormrod R.K., Turner, H.A., Hamby S.L.** (2005). *Measuring poly-victimization using the Juvenile Victimization Questionnaire*, *Child Abuse & Neglect.*; 29:1297-1312.
- **Fontes, L.** (2006). *Child abuse and culture*, New York, Guilford Press.
- **Freisthler, B.** (2004). *A spatial analysis of social disorganization, alcohol access, and rates of child maltreatment in neighborhoods*, *Children and Youth Services Review*, 26 (9), 803–819.
- **Freisthler, B., Merritt, D., LaScala, E.** (2006). *Understanding the Ecology of Child Maltreatment: A Review of the Literature and Directions for Future Research*, *Child Maltreatment*, 11 (3), 263-280.
- **Freisthler, B., Midanik, L., Gruenewald, P.** (2004). *Alcohol outlets and child physical abuse and neglect: Applying routine activities theory to the study of child maltreatment*, *Journal of Studies on Alcohol*, 65 (5), 586–592.
- **Giddens, A.** [1988] (2010). *Sociologie*, București, Editura All, (Trad. Rom. Gheorghiu, O.).
- **Hacking, I.** (1999). *Kind-making of child abuse. În The social construction of what?*, Harvard University Press, 125-162.
- **Hammersley, M.** (1992). *What's Wrong with Ethnography?* London, Routledge.
- **Hartman, A., Laird, J.** (1983). *Family-centred social work practice*, New York, Free Press.
- **Hobbs, C, Wynne, J.** (2002). *Predicting sexual child abuse and neglect.* În Browne, K. (ed.), *Early prediction and prevention of child abuse – a handbook*, Great Britain, John Wiley and Sons Ltd.
- **Howe, D.** (2005). *Child Abuse and Neglect. Attachment, Development and Intervention*, New York, Palgrave MacMillan.
- **Ionescu, Ș.** (2001). *Copilul maltratat, Evaluare, Prevenire, Intervenție.* București, Editura Fundației Internaționale pentru Copil și Familie.
- **Iovu, M.B.** (2007). *The social universe of adolescence in the context of physical disability*, Iași, Lumen.
- **James, A., Jenks, C., Prout, A.** (1998). *Theorizing childhood*, New York, Teachers College Press.
- **Nicholas, M.P., Schwartz, R.C.** (2005). *Terapia de familie. Concepte și metode*, București, editată de Asociația de Terapie Familială.
- **Paulsen, D. J.** (2003). *No safe place: Assessing spatial patterns of child maltreatment victimization*, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 8, 63–85.

- **Păunescu, C.** (1994). *Agresivitatea și condiția umană*, București, Editura Tehnică.
- **Phelps, L., McCart, M., Davis, W.H.** (2002). *The Impact of Community Violence on Children and Parents. Developmental and Contextual Assesments. Trauma, Violence & Abuse*, 3 (3), 194-209.
- **Poledna, S., Iovu, M., Golea, N.** (2010). *Corelate familiale și comunitare ale violenței familiale, Studiu exploratoriu*, Revista de Asistență Socială, 2, 245-264.
- **Porumb, E., Iovu, M.** (2009). *Expunerea copilului la neglijare emoțională în cadrul familiei: consecințe în plan educațional*, În Roth, M., Dămean, D., Iovu, M.B. (Eds.)
- **Rădulescu, A.** (2010). *Learning opportunities in building the professional competences in social work intervention*, Revista de Asistență Socială. 1, 64-69.
- **Rădulescu, A.** (2007). *Dezvoltarea profesiei și a rolului asistentului social în România*. În Muntean, A. și Sagebiel, J. (coord.). *Practici în asistența socială. România și Germania*, Iași, Editura Polirom, 161-178.
- **Rădulescu, S.M.**, (2001). *Sociologia violenței (intra) familiale: victime și agresori în familie*, București, Editura Lumina Lex.
- **Roth-Szamosközi M.** (2005). *Copii și Femei Victime ale Violenței*, Ed. Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca, 72-78.
- **Salzinger, S., Ng-Mak, D., Feldman, R., Kam, C.M., Rosario, M.** (2006). *Exposure to community violence: processes that increase the risk for inner-city middle school children*, *The Journal of Early Adolescence*, 26 (2), 232-266.
- **Stânișor, E.** (2003). *Delincvența juvenilă*, București, Editura Oscar Print.
- **Tolan, P.H.** (2007). *Understanding Violence*. În Flannery, D.J., Vazsony, A.T., Waldman, I.D., (eds.). *The Cambridge Handbook of Violent Behavior and Aggression*, New York, Cambridge University Press, 8-21.
- **Vanderstoep, S., Johnston, D.** (2000). *Research methods for everyday life. Blending quantitative with qualitative approaches*, San Francisco, Jossey-Bass.
- **Vigarello, G.** (1998). *Histoire du viol, XVIe – XXe siècle*, Paris, Éditions du Seuil. (în rom. *Istoria violului. Secolele XVI – XX*, trad. de Beatrice Stanciu, Timișoara: Ed. Amarcord.

- **Voinea, M.** (1993). *Sociologia familiei*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- **Voinea, M.** (1996). *Psihosociologia familiei*, București, Editura Universității București.
- **Voinea, M.** (2005). *Familia contemporană. Mică enciclopedie*. București, Editura Focus.
- **Weitzman, E.** (2003). *Software and qualitative research*. În Denzin, N., Lincoln, Y (Eds.) *Collecting and interpreting qualitative materials*, 2nd edition, (pp. 310-339), Thousand Oaks, Sage publication.
- **Zamfir, E.** (1997). *Psihologie socială. Texte alese*, Iași, Editura Ankarom.
- **Zamfir, E.** (2002). *Politici sociale privind familia*. În Pop, L. M. (coord). *Dicționar de politici sociale*, București, Editura Expert, 645-662.
- **Xxx. Agenția Națională pentru Protecția Familiei – ANPF.** Disponibil online la: www.copii.ro. Accesat online la data de 23.08.2011.
- **Xxx. Devianță și abuz.** Disponibil online la: www.arpcc.ro. Accesat la data de 12.07.2016.
- **Xxx. Drepturile copilului, Neglijență.** Disponibil online la: www.drepturilecopilului.ro. Accesat la data de 09.12.2015.
- **Xxx. Legea 272/2004** privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în 2014. Disponibil online la www.lege.ro. Accesată la data de 13.01.2016.
- **Xxx. Codul de procedură penală actualizat.**
- **Xxx. Codul Familiei** așa cum a fost modificat și completat prin Decret nr. 779/1966, Legea nr. 3/1970, Decret nr. 174/1974, Legea nr. 11/1990, Legea nr. 59/1993, O.U.G. nr. 25/1997.
- **Xxx. Codul Penal** (legea 286/2009, publicată în M.Of. nr. 510/24.07.2009).
- **Xxx. Convenția ONU** cu privire la drepturile copilului, ratificată prin legea nr. 18/1990, republicată în M. Of. nr.314/13 iunie 2001.
- **Xxx. Legea 217/2003** privind prevenirea și combaterea violenței în familie, publicată în M. Of. 367/29.05.2003.
- **Xxx. Legea 272/2004** privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în M. Of. 557/23.06.2004.
- **Xxx. Legea nr. 23/1999, Decizia CC. nr. 349/2001, Legea nr. 272/2004 și Legea nr. 288/2007.**

ANEXA 4

Scurtă introducere în cadrul vast al politicilor sociale românești pentru prevenirea și combaterea violenței asupra femeii în familie

Autor: C.S., Lect. Univ. Dr.: Georgiana Virginia Bonea¹⁶

***Sinopsis:** Principalul obiectiv al prezentei lucrări este acela de a evidenția și analiza cât mai bine politicile sociale active care stau la baza prevenirii și combaterii violenței asupra femeii în cadrul familiei. Familia, „Celula de bază a societății“, este, pe de o parte, ambientul în care individul se formează (familia de origine) și, pe de altă parte, devine modalitate de reconstrucție a unei noi vieți prin căsătorie sau uniune consensuală. Astfel, experiențele trăite în trecut, în familia unde s-a format individul pot fi unele negative și cu mari reflecții asupra vieții sale de familie, în care devine partener de viață și chiar părinte. Violența asupra femeii în familie este un subiect destul de greu de cercetat din cauza subiectului însuși, dar pe de altă parte, este un subiect foarte analizat de mai mulți cercetători străini și români¹⁷. Pentru a putea exemplifica și analiza violența asupra femeii în familie, trebuie scoasă în evidență teoria numită: Ciclicitatea Violenței, brevetată și experimentată de-a lungul timpului de către cercetătoarea americană Lenore Walker. Prin intermediul acestei teorii, prezenta lucrare va face mai multe clarificări cu privire la starea de ciclicitate a episoadelor violente petrecute între partenerii de viață în cadrul intim al familiei.*

***Cuvinte cheie:** familie, femeie, violență, politici sociale.*

Introducere

Încă de la început este necesar să realizăm faptul că există o mare diferență între violența din spațiile publice, care se petrece între doi străini, și violența petrecută în spațiul intim al familiei dintre membrii unei familii. În familie, se petrec violențele în timp ce indivizii „se dezbracă“ de orice fel de inhibiții. Impactul

¹⁶ Adresa de contact a autoarei, C.S., Lect. Univ. Dr.: Georgiana Virginia Bonea, Institutul de Cercetare al Calității Vieții, Academia Română, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: georgiana.bonea@gmail.com

¹⁷ Vezi bibliografia.

victimei, pe care aceasta-l suportă în momentul și după petrecerea episodului violent, poate fi devastator, în funcție de caracteristicile psihice, cognitive, emoționale, contextuale ale victimei. Nimeni nu poate spune, cu exactitate, cât durează recuperarea unei victime după petrecerea unui episod violent, deoarece intervin mai mulți factori (Wormer, 2007; Tolman și Raphael, 2000; Sutherland, 1949; Bonea, 2012): caracteristicile specifice fizice și psihologice ale victimei; momentul și contextul în care a avut loc episodul violent; identitatea cunoscută sau necunoscută a agresorului de către victimă; reacția victimei în momentul petrecerii episodului violent; caracteristicile cognitive și nivelul de educație al victimei; cum anume înțelege victima că trebuie să ia măsuri pentru a se apăra; dacă victima dorește sau nu să părăsească agresorul, în cazul în care acesta este partenerul ei de viață; dacă ambii parteneri doresc să rezolve împreună problema violenței din cadrul cuplului; dacă unul sau ambii parteneri consumă alcool în cantități mari și foarte mari, și mai ales, dacă aceștia consumă diverse substanțe cu efect halucinogen, înaintea sau după petrecerea episodului violent; dacă victima se autoînvinețește pentru agresiunile suferite sau nu; importanța pe care victima o acordă propriei persoane și respectul de sine; izolarea victimei de familie, prieteni și cunoștințe; accesul victimei la informație și disponibilitatea sa de a utiliza această resursă important; curajul victimei de a lua măsuri de autoapărare împotriva agresorului dorința victimei de a „mușamaliza” totul și de a se auto-păcăli, cu gândul că totul decurge normal în cadrul cuplului, ba mai mult, bărbatul trebuie să aibă un asemenea comportament pentru a-și mai „descărca nervii” din timp în timp; politica promovată de guvern și locul efectiv al femeii în cadrul societății, respectul acordat ei și considerația față de respectarea drepturilor ei; sensibilitatea opiniei publice la subiecte precum violența în familie și discriminarea „sexului frumos”, sau a „sexului slab”; procentajul de acces al femeii pe piața muncii și cota de absolvire a femeii la capitolul studii înalte; cultura și cutumele practicate de țara respectivă, precum și mentalitatea indivizilor cu privire la „locul femeii” în societate și în familie; libertățile acordate femeii; curajul femeii de a părăsi partenerul, conștientizând absolut toate greutățile pe care le va avea de întâmpinat; dependența fizică, emoțională și economică a femeii față de partenerul de viață agresiv; existența copiilor poate face femeia să renunțe la ideea de a părăsi partenerul ș.a.m.d.

Puncte centrale definiției ale teoriei „ciclicității violenței”

Plecând de la ideea conform căreia suntem diferiți între noi, deși, la suprafață, părem asemănători, în contextul vast și complicat al violenței dintre partenerii de viață lucrurile se complică dramatic. Unele cupluri declară că se iubesc și se respectă, chiar dacă există violență (Muntean, 2011; Ogle și Walker, 2008). De ce

oare se petrece un asemenea paradox? Greu de spus, ușor de experimentat. Exact aceste lucruri le explică cercetătoarea Leonore E. Walker (2000, 2009) în Teoria *Ciclicitatea violenței* (*The cyclical violence theory*). Teoria este foarte flexibilă, astfel încât să poată fi aplicată tuturor cuplurilor care se confruntă cu asemenea probleme. Este vorba de o complexitate aparte, care lasă loc intervenției și a altor teorii noi, având la bază teoria *Ciclicitatea violenței*. Lenore E. Walker (2009) este un renumit sociolog american, care a analizat îndelung violența dintre partenerii de viață și a ajuns la mai multe concluzii importante pentru continuarea cercetării, prevenirii și combaterii acestui flagel.

Iată câteva dintre principalele caracteristici definitorii ale teoriei ciclicității violenței: victima se va obișnui cu violența agresorului său; agresorul-bărbat va profita de poziția sa de putere pentru a se impune în fața partenerei sale; auto-handicaparea sau neputința învățată de către femeia victimă a partenerului său de viață agresiv; justificarea agresiunilor primite de la partenerul de viață; luarea apărării partenerului agresiv față de cei din jur (familia extinsă, cunoscuți, colegi, prieteni, rude mai îndepărtate etc.); aprecierea oricărui gest al agresorului de tandrețe sau de considerație față de ea; încercarea prin orice mijloace a victimei de a face pe plac agresorului și de a nu ieși din cuvântul său; izolarea treptată de toți cei care-i spun victimei că partenerul său îi face rău și că viața sa ar putea fi în pericol alături de partenerul care profită de orice situație pentru a-și agresa partenera; în anumite momente, agresorul este cel care solicită victimei sale să îl ierte pentru cele întâmplate, promite acesteia că nu se va mai repeta și se auto-justifică prin faptul că ea, partenera, l-a provocat sau a fost un moment de nervozitate sau de labilitate în care nu s-a putut abține; în cazul plecării victimei, agresorul va implora și va promite orice lucru numai pentru ca victima să revină și să se reia *ciclicitatea* violenței dintre cei doi; victima are două mari variante: să revină sau să meargă mai departe și să își refacă viața departe de partenerul agresiv; în situația în care victima nu va dori sub nicio formă să revină în relație, partenerul va trece la faza în care va apela la amenințări, urmăriri ale victimei și ale apropiaților acesteia numai în scopul de a o intimida.

Teoria ciclicității violenței se referă la femeia – victimă și bărbatul – agresor, însă, poate fi transpusă și în alte situații unde femeia este agresorul. Aici depinde foarte mult de spațiul socio-geografic și de contextul cultural și politic, religios în care se petrece violența dintre cei doi parteneri. Contextul politic, geografic, religios, cultural și social influențează puternic comportamentele femeilor și ale bărbaților aflați în situația de a forma un cuplu. De ce? Este vorba de *socializarea primară*; mentalitatea părinților; modul în care au fost crescuți în familia de origine a fiecăruia dintre ei; gradul în care fiecare individ a absorbit esența rolului de femeie-mamă și de bărbat-tată de la părintele său de același

sex; de practicile din societate; de mentalități; locul acordat femeii și bărbatului în familie; politicile sociale care pot influența suficient de mult situația familială, oricare ar fi aceasta; acordarea șanselor egale la accesul la educație, locuri de muncă bine remunerate, locuri de conducere, poziții de putere în societate acordate femeii (Voinea, 1993; Banciu, 2005, Muntean, 1997; Gilbert, 2002).

În altă ordine de idei, Teoria *Ciclicitatea violenței* (Walker, 1997, 2007, 2009) este principalul punct în jurul căruia se vor „țese“, asemenea unei „pânze de păianjen“ toate analizele, controversese și expunerile legate de problematica violenței dintre victimă și agresor în cadrul intim al familiei, atât cât se poate pătrunde în această lume, în unele cazuri închisă asemenea unui cerc.

Definiri conceptuale legate de agresivitate

Agresivitatea umană poate fi explicată mai bine, din următoarele perspective (Braithwhait, 2001, 23-24):

1. *Perspectiva agresivității înnăscute* – fiecare individ se naște cu o anumită doză de agresivitate. Dintre toate ființele aflate pe Terra, omul deține cota maximă de agresivitate. Agresivitatea a fost utilizată de către oameni pentru a supraviețui, fiind partea pozitivă a lucrurilor.
2. *Perspectiva frustrării* – atunci când nevoile și dorințele individului nu sunt satisfăcute.
3. *Perspectiva comportamentală* – manifestarea agresivității este învățată și încurajată de către circumstanțele sociale.
4. *Perspectiva ecologică* – individul este influențat de condițiile în care trăiește și se dezvoltă, comportamentul și răspunsurile la diferitele situații fiind modelate de experiențele anterioare.
5. *Perspectiva sociologică* – unde cultura unui popor joacă rolul central în promovarea și toleranța comportamentelor agresive dintre indivizi. Acolo unde este promovată ideea că bărbații trebuie să fie agresivi, agresivitatea atinge cote maxime.
6. *Perspectiva psiho-dinamică* – cu toții suntem influențați de trecutul nostru, dar mai ales de modul în care relaționăm cu ceilalți, de imaginea pe care ne-o formăm despre noi înșine în funcție de cum suntem tratați de persoanele din jurul nostru.
7. *Perspectiva interacțională* – suntem agresivi numai în condițiile în care ceilalți ne obligă.
8. *Perspectiva utilizării substanțelor chimice* – consumul de droguri, anumite medicamente, băuturi alcoolice induce starea de agresivitate.

Agresivitatea omului ține de fiecare în parte, de caracteristicile psihocognitive ale fiecăruia dintre noi. Dar modalitatea de manifestare, durata și intensitatea sa depind de numeroase aspecte precum (Abraham și Chelcea, 2009; Popotică, 2007; Simmons, 2009; Popescu, 2009; Bonea, 2011, 2012, 2013): dureri cronice și stare precară de sănătate; grad scăzut de autoprețuire; dependența emoțională față de partener; aspectul exagerat acordat trebuințelor proprii; folosirea tranchilizantelor și/sau a alcoolului; tendința de sinucidere; coșmaruri frecvente și insomnii; agitație severă, anxietate, nervozitate; gândire confuză și lipsă de concentrare; starea de sănătate precară a victimei sau a agresorului; consumul de alcool în mod frecvent; istoria infracțională a agresorului; locul de muncă instabil; victima este însărcinată (așteaptă un copil); gelozia; soții locuiesc împreună cu părinții; cei doi ocupă o locuință comună până la pronunțarea divorțului; agresorul/victima a fost martor/victimă a violenței în familie în copilărie; izolare socială; partenerii nu se cunosc suficient de bine; comiterea adulterului; toleranța societății față de violență; neimplicarea familiei extinse; lipsa banilor; lipsa locurilor de muncă; tranziția societății actuale, care se pare că se încapățânează să treacă de un anumit nivel.

În atenția noastră, apare *tipul de agresivitate umană*, care poate fi sub un anumit impuls mai mare sau mai mic – având intensitate ce depinde de caracteristicile conjuncturale și umane, tipice individului respectiv: sexual, fizic, social, economic, psihic, cognitiv, comportamental, relațional, individual, de grup, un impuls indus sau influențat de anumite aspect verbal etc. Acum, după „obiectul“ către care este îndreptat agresivitatea, există următoarele tipuri de agresivitate (Atkinson, Calhoun și Morris, 1989, 497-506.): autoagresivitate și agresivitate asupra celor din jur.

În vederea obținerii unei priviri de ansamblu asupra *violenței asupra femeii în relația de cuplu*, sunt necesare mai multe definiții care să poată furniza o vedere cât mai largă asupra fenomenologiei.

- „Violența semnifică utilizarea rațională, voită a forței fizice, în vederea obținerii unui lucru sau pentru determinarea victimei de a face ceva anume. Violența înseamnă manifestarea puterii de către un individ asupra altui individ. Din perspectivă juridică, violența implică „vătămarea integrității unei persoane“ (Rădulescu, 2010, 437);
- „Conform *abordărilor feministe*, violența constituie o determinare ce constă în forța fizică a bărbatului și superioritatea acestuia în fața femeii. Bărbatul, în religia și tradiția multor civilizații antice, avea dreptul legitim și perfect justificat de a-și maltrata și de a-și agresa soția, ba chiar de a dispune de viața ei“ (Bonea, 2012, 2014);

- „Violența este tot ceea ce desfigurează condiția umană“ (Rădulescu, 2010, apud Costel Zăgan);
- „Definirea violenței împotriva femeii dată de *Declarația Națiunilor Unite* (1993) are o mare importanță în descoperirea și numirea violenței: „orice act de violență bazat pe diferența de gen și care cauzează sau ar putea cauza femeii suferință sau vătămare fizică, sexuală sau psihologică, incluzând amenințările cu astfel de acte, coerciția și privarea arbitrară de libertate, fie în viața publică, fie în cea privată“ (apud Roth-Szamosközi, 2005, 271);
- „Violenta este arma celor slabi. Mahatma Gandhi“ (apud Roth-Szamosközi, 2005, 271);
- „Violența este rezultatul „utilizării intenționate sau amenințării deliberate cu forța fizică sau cu puterea contra propriei persoane, contra unei alte persoane sau contra unui grup sau comunitate, care produce sau riscă să producă un traumatism, un deces, un prejudiciu moral, o traumă sau o carență.“ (*Organizația Mondială a Sănătății*, OMS);
- „Violența este ultimul refugiu al incompetenței” (Isaac Asimov, apud Roth-Szamosközi, 2005, 271);
- „Violența implică utilizarea forței masive și impunerea ei pentru obținerea lucrului dorit“ (Sillamy, 2001, apud Rădulescu, 2010)

După părerea mea, agresivitatea individului desemnează o conduită implicită, intenționată a unui individ, față de alt individ, cu scopul vădit de a provoca daune de natură materială, fizică sau psihică. Aici vorbim despre un individ agresiv care se află în deplinele sale facultăți mintale, mai mult sau mai puțin. De asemenea, trebuie să ținem cont și să facem distincția clară în ceea ce privește setul de caracteristici privind agresivitatea *umană* și cea *animală*. Fiecare tip de agresivitate, în felul ei, se manifestă diferit și este justificată de motive diferite. Astfel, dacă animalul omoară pentru *a se hrăni*, pentru *a-și potoli foamea*, de exemplu, omul, pe de altă parte, poate omorâ pentru *a se răzbuna* sau *din pură plăcere*. Este clar că există două părți are monedei agresivității, anume:

1. *Partea pozitivă* – omul nu putea supraviețui fără agresivitate (Morris, 1967/1991, 121), nu se putea hrăni, nu se putea antrena în tot felul de întreceri cu cei din jur pentru a ajunge mai bun, nu putea participa la competiții ce implicau dorința acerbă de a-i arăta celui alt cine este „regele”. Este vorba de evoluție și de încercarea și reușita de a conduce, de a avea putere asupra celorlalți (Konrad Lorenz 1963/2005, 20-24). Dar odată cu evoluția, intervine și responsabilitatea cunoașterii „mărului

mușcat de Adam”, în care trebuie să ne asumăm consecințele faptelor noastre (Konrad Lorenz 1963/2005).

2. *Partea negativă* – unde omul involuează, se auto-mutilează, face rău celor din jur, coboară pe scara evoluției și partea cognitivă nu mai are ce căuta în această ecuație. Autodistrugerea și distrugerea celorlalți, face din agresivitate o armă distructivă extrem de periculoasă și puternică, deoarece nu poate avea limite în cazul anumitor situații și indivizi. Copierea comportamentelor negative, așa cum este agresivitatea tip *răzbunare* sau dorința de *putere*, este total negativă (Bandura, 1977).

Genetica are un cuvânt greu de spus când vine vorba de determinarea cauzelor provenienței agresivității umane (Barnett, 1981; Bonea, 2012). Prin *factorul genetic*, putem moșteni „flagelul” nedorit ce se poate declanșa în orice moment al vieții noastre.

Chiar și victima poate deveni agresivă, în momentul în care dorește să se apere de agresor (Abraham și Chelcea, 2009; Stănișor, 2003), fiind un comportament de auto-apărare.

Pe de altă parte, dacă vorbim de *cele două puncte cardinale ale omului*, anume *Eros* – dorință de viață, bucurie, senzualitate și *Thanatos* – auto-distrugere, moarte, rău, (Freud, 1930), agresivitatea începe automat să fie dirijată de aceste puncte de referință. Asemeni punctelor cardinale ale Terrei, și omul are aceste două mari și principale puncte cardinale: dorința de a trăi și de a se bucura de cei din jur și dorința de a se distruge pe sine și pe ceilalți. Se poate spune că agresivitatea omului are loc și atunci când dorește să educe, să ofere lecții, să arate lumii cum trebuie făcut și *pedepsește* pe cel care a făcut ceva considerat a fi greșit. Agresivitatea tip pedeapsă (Ropotică, 2007, 67-78) este des întâlnită în cadrul relației *copil-părinte*, dar și în relația heterosexuală: *bărbat-femeie*.

Agresivitatea în exces, ce atinge cote înalte, poate fi considerată „o maladie a omului”, a individului (Awang și Hariharian, 2011; Bonea, 2014), care încearcă și de multe ori, reușește să obțină tot ceea ce dorește printr-un comportament agresiv în interacțiunile sale cu ceilalți. De asemenea, *emoțiile* ne guvernează, nu de puține ori deciziile și comportamentul, fapt pentru care, uneori putem deveni ceva mai „contondenți”. *Emoțiile* pot face din om „o marionetă” a tot ceea ce simte în legătură cu ceea ce se petrece în jurul său, dacă nu ar interveni de fiecare dată auto-controlul/controlul de sine. Prin emoții ne putem exprima și manifesta agresivitatea, uneori fără a ne da seama, prin simplul fapt, de exemplu, că dorim să ne impunem punctul de vedere asupra celorlalți, considerând că realitatea noastră este cea corectă și nu a lor (Braithwhait, 2001, 22).

Tipologia violenței asupra femeii în familie

După cum se poate observa, există mai multe tipuri de violență (Ropotică, 2007, 50-55, 67-78):

- a) *Violența agresiune* – care de obicei are loc între partenerii de cuplu, aflați pe poziții egale. Este vorba de violența reciprocă, atât bărbatul, cât și femeia doresc o poziție de putere în familie.
- b) *Violența pedeapsă* – acolo unde partenerii nu se află pe poziții egale de putere. Violența ia forma pedepsei, a sancțiunii. Superioritatea unui partener îl îndreptățește să utilizeze violența în mod legitim, justificat.
- c) *Violența pedeapsă cu simetrie latentă* – o formă de violență-pedeapsă, însă cel pedepsit nu va accepta acest lucru și se va împotrivi. Deși este vorba de poziții inegale de putere, cel pedepsit nu va accepta poziția inferioară.
- d) *Violența fizică* – este una dintre cele mai comune forme de violență, punându-se accent pe forța fizică.
- e) *Violența psihologică* – teama își va face loc treptat în mintea victimei, iar amenințarea cu violența are un efect negativ asupra ei. Astfel, se poate prelua controlul, însă numai cu ajutorul izolării victimei de orice sursă de ajutor sau informare cu privire la drepturile ei.
- f) *Violența economică* – victima este complet dependentă de agresor din punct de vedere financiar, neavând acces la bani.
- g) *Incestul sau abuzul sexual* – are loc atunci când victima este obligată să întrețină un „raport sexual contrar voinței sale“. Pe de altă parte, un copil abuzat sexual de un adult, nu își poate exprima voința și nu poate opune rezistență, neștiind ce anume se petrece. Este vorba de o relație abuzivă și inegală de putere dintre victimă și agresor.

Individul poate ascunde mai multe *personalități* și, astfel, familia devine spațiul unde acesta își poate manifesta liber agresivitatea față de partenera sa de viață (Păunescu, 1994, 124). Dar, pentru a înțelege mai bine mecanismele personalității omului, trebuie să analizăm fiecare unghi al personalității sale. Personalitatea omului are multiple fațete (Băiașu, 2002, 47) care ies în evidență în funcție de problema sau situația în care se află. Iar Mielu Zlate (1987, 97-99) apreciază că personalitatea manifestării (P.M.) apare ca rezultată a cinci fațete:

- a) *Personalitatea reală* (P.R.) este alcătuită din suma funcțiilor și stărilor psihice pe care individul le are într-un moment al vieții sale.
- b) *Personalitatea ideală* (P.I.) este ceea ce individul ar dori să fie, este un model ce vrea să și-l construiască de-a lungul vieții.

- c) *Personalitatea percepută* (P.P.) cuprinde toate reprezentările, ideile și aprecierile în ceea ce-i privește pe ceilalți, care-l ghidează în conduita și relațiile lui cu aceștia.
- d) *Personalitatea proiectată* (P. Pro.) însumează toate gândurile, sentimentele și aprecierile pe care un individ crede că le au cei din jur față de personalitatea sa.

Atunci când copilăria unui individ este umbrită de violență, în propria familie și/sau în afara ei, maturitatea poate fi influențată în mod negativ din mai multe perspective (așa cum am văzut mai sus) (Alexander, 2011, 25-27). Copiii au tendința de a socoti comportamentul părinților ca fiind cel normal și potrivit, indiferent care este acesta. În primii ani de viață copiii sunt educați în familie. Drept urmare, ei nu pot observa și comportamentele altor familii pentru a putea face o comparație (Bandura, 1977). La maturitate, copilul are tendința de a urma traiectoria comportamentală a părintelui de același sex. De multe ori, face acest lucru fără a băga de seamă. Dar nu trebuie să generalizăm; nu absolut toți copiii abuzați de părinții lor vor avea un comportament violent la maturitate.

Iolanda Mitrofan (1989, 68-72) susține că există două mari categorii de agresivitate cu importante consecințe medicale și sociale:

- a) *Violența familială, explozivă, în registru acut* – aceasta are urmări în plan psihologic și neuropsihic. Aceste consecințe nu pot și nu trebuie ignorate, având impact sever asupra individului din punct de vedere social, fizic, economic (pierderea locului de muncă din cauza faptului că nu mai dă randament, nu se poate concentra etc.).
- b) *Violența familială de durată (cronică) în registru moderat* – aceasta ține de familia tradițională, unde femeia trebuie să se supună deciziilor soțului și să suporte agresiunile acestuia, mergând pe sistemul „mai bea și el, dar nu am ce să-i zic, trebuie să suport“. Femeia a fost educată în acest sens de familia sa de origine, unde și mama ei făcea același lucru.

Amintim principalele și cele mai întâlnite tipuri de violență ce pot avea loc în cadrul cuplului heterosexual, așa cum este: *violența fizică, abuzul psihologic, abuzul economic, abuzul sexual, abuzul social* (vezi caseta 1).

Caseta 1

1. *Violența fizică* (Banciu, Rădulescu, Teodorescu, 2002; Rădulescu, 2004; Banciu, 2005; Muntean, 2003/2011; Brillon, 2010)

Agresorul își folosește forța fizică pentru a cauza victimei suferințe fizice: torturi, răni, arsuri, bătăi, zgârieturi, echimoze, putând duce chiar la tentative de omor sau crime (fapt ce reiese din majoritatea studiilor de caz). Trebuie subliniat faptul că toate acestea nu se resimt doar în plan fizic, așa cum am văzut mai sus, dar și în plan psihic. Agresorul primește diferiți stimuli fizici și psihici care-l pot determina să aibă un comportament ostil față de o persoană care poate reprezenta pentru el o amenințare, o provocare

2. *Abuzul psihologic* (Rădulescu, 1993; Bonea, 2012, 2011; Robinson, 2003; Grunberg, 2011; Walker, 2000)

După cum am mai menționat, violența fizică are ecou și asupra psihicului victimei, fapt demonstrat în studiile de caz. Violența psihologică se traduce prin: poreclire și determinarea victimei de a se simți inferioară, lipsită de inteligență și frumusețe; batjocură; injurii; intimidare prin amenințări de tot felul; degradarea personalității victimei și anularea puterii ei de a se apăra împotriva oricăror forme de violență. Atunci când acest lucru se petrece, victima devine dependentă de agresor, nu mai poate riposta și începe să creadă că este lipsită de orice valoare și nu va reuși singură în viață.

3. *Abuzul economic* (Bonea, 2010, 2012)

Aceasta constă în împiedicarea victimei de către agresor de a lua parte la deciziile cu privire la partea financiară a familiei, controlul asupra oricărui venit și monitorizarea atentă a victimei față de cum cheltuie banii. Dacă victima este casnică și depinde de venitul agresorului, acesta nu-i dă banii necesari pentru satisfacerea nevoilor elementare. Astfel, victima se poate simți inutilă și iresponsabilă, inducându-i sentimentul de inutilitate. Acest lucru o leagă și mai mult de agresor și nu va putea să-l părăsească.

4. *Abuzul sexual* (Vigarello, 1998; Walker, 2007, 1991; Woodredge și Thistlethwaite, 2002; Williams, 1968)

Aceasta se explică prin forțarea victimei, de către altă persoană (agresor) din familie de a avea relații sexuale nedorite. Acest lucru este greu de demonstrat, victima fiind supusă anumitor proceduri de investigare, ce pot fi dureroase și umilitoare. Sunt puține astfel de cazuri raportate poliției. Victimele se tem să nu fie blamate, batjocorite sau învinuite de societate pentru ceea ce li s-a întâmplat. Astfel, comunitatea joacă un rol major dacă blamează sau tolerează violența sexuală.

5. *Abuzul social* (Voinea, 1993; Tănăsescu și Florescu, 1994; Wormer, 2007)

În cazul violenței sociale, agresorul îi interzice sau îi restricționează victimei libertatea de a-și vizita sau de a-și vedea rudele, prietenii sau de a merge la serviciu. Victima poate fi forțată să renunțe la orice activitate, ce ține de ieșitul afară sau intrarea în contactul cu alte persoane, fiind închisă în casă, izolată total/ parțial de ceilalți. Agresorul monitorizează activitățile victimei și contorizează timpul petrecut de aceasta afară și persoanele întâlnite. Astfel, victima se simte tot timpul urmărită și are o stare de permanentă tensiune psihică.

Sursa: prelucrare și îmbunătățire după Bonea, G. V. (2013): *Elemente introductive legislative românești privind agresorul familial*, București, Editura Sigma, 52-53.

Scurte analize ale portretelor victimei și agresorului

Portretele victimei și agresorului familial vor fi disecate și apoi analizate din punct de vedere științific.

Iată, proiectat în „tușe mari“, un *portret al victimei și al agresorului* (Tannenbaum, 1988; Bandura 1977; Bonea, 2012; Rădulescu, 2001; Banciu, 2005):

- a) *Agresorul* – a avut, în foarte multe dintre cazuri, o copilărie dominată de violență, este instabil, dă vina pe ceilalți pentru eșecurile și nereușitele sale, este supărat pe lume, este gelos, posesiv în relația cu partenera, vrea să domine în conversații, e ironic și critic, nu consideră partenera egalul său, este nemulțumit de locul de muncă, obișnuiește să consume alcool/droguri, este atras de arme;
- b) *Victima* – trăsăturile personalității ei sunt definite de mecanismele de apărare împotriva agresorului: nu are încredere în sine, simte că înnebunește, anxietatea agravează bolile cronice, se poate refugia în consumul de alcool, poate avea tendințe de suicid.

Există anumiți indicatori ce pot demonstra dacă o femeie, în special, este sau nu agresată în mod frecvent de către partenerul ei de viață¹⁸: „dureri cronice și stare precară de sănătate; grad scăzut de autoprețuire; se poate să fi fost martoră și/sau victimă a violenței în copilărie; dependența emoțională față de partener; respectul acordat trebuințelor partenerului; utilizarea tranchilizantelor și/sau a

¹⁸ Correctional Service Canada, 1988, cartea: *Societatea violenței (intra)familiale: victime și agresori în familie*, Sorin M. Rădulescu, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 37.

alcoolului; tendința de a se sinucide, coșmaruri frecvente și insomnii; agitație severă, anxietate, nervozitate; gândire confuză și lipsă de concentrare.

Numărul victimelor este mult mai mare decât numărul cazurilor înregistrate la poliție (Banciu, 2005). De obicei, violența în familie devine la un moment dat o obișnuință pentru victimă, care este supusă permanent torturii și diverselor agresiuni fizice, psihice, economice, sociale și verbale. Un copil abuzat de părinți nu va putea avea rezultate bune la învățătură, va avea probleme de sănătate fizică și psihică, iar dezvoltarea sa va fi umbrită de frustrare, nefericire, frică, ură și multe alte astfel de sentimente. O femeie agresată de soțul ei (Batâr, 2004; Beauvoir, 2008) nu numai că nu va putea da randament la locul de muncă și riscă să fie concediată, dar nu va putea avea grijă nici de copii. Ea îi poate neglija sau se poate răzbuna pe ei, ca urmare a violențelor primite de la soț, fără să-și dea seama de ceea ce face. Astfel, societatea prezentului, dar mai ales a viitorului vor fi influențate în mod negativ de toate acestea.

Noi provocări ale Post-Modernității privind familia

Modernismul (The Modernism) și apoi *Post-modernismul (The Post-modernism)*, în care ne și aflăm, sunt epoci în care omenirea a avansat pe toate palierele (Abraham și Chelcea, 2009; Amza, 2002): industrial, politic, religios, educațional, social, informativ, economic, medical, familial, relațional, în cuplu, științific, istoric etc.

În prezent, *Post-modernismul* (Vlăsceanu, 2007; Voinea, 2005) ne împinge către noi provocări pe toate căile, utilizând toate resursele disponibile, ba mai mult, descoperind altele noi. Familia a luat și ea parte la toate schimbările majore la care am asistat și asistăm cu toții în ultimii ani. Aceasta a căpătat mai multe forme (familia monoparentală, uniunea consensuală etc.), iar *homosexualitatea* a început să nu mai fie un subiect atât de controversat în mai multe țări din Uniunea Europeană - UE. Încă din *Epoca Modernismului* și mai ales a *Post-modernismului* au început să ia amploare serviciile pentru ajutorarea femeii și preluarea sarcinilor ei din gospodărie, pentru ca aceasta să poată dezvolta o carieră în plan socio-economic, politic și cultural. De exemplu (Vlăsceanu, 2011, 103-130): creșterea și educarea copiilor – acum există creșe și grădinițe; pregătirea hranei – acum există firme specializate pentru acest lucru; făcutul curățeniei în casă – în prezent sunt numeroase firme de profil; confecționatul de pânzeturi și haine – acum se pot cumpăra imediat; statul acasă cu cel mic – acum există servicii specializate care oferă acest lucru, prin persoane special antrenate; spălatul rufelor nu mai este de mult o problemă – există mașina de spălat rufe sau

vase ce rezolvă problema imediat etc. De asemenea, serviciile de telecomunicații au *înflorit* în ultimii ani, aproape toată lumea are telefon mobil la care să poată vorbi și prin care să poată contacta orice persoană dorește din orice colț al lumii. Facilitarea comunicării a transformat complet societatea. Iar principalul beneficiar al acesteia este individul, în funcție de timp și de necesitățile sale. Să nu uităm și faptul că acum, în *Post-modernism* (Vlăsceanu, 2011, 103-130), nu se mai poate pune problema *discriminării femeii pe considerente de gen*, cel puțin nu în spațiul urban. În societatea modernă există femei patron de firmă; femei strungar; femei care întreprind și întrețin tot felul de afaceri; femei medic; femei în înaltul cadru universitar, aflate în posturi cheie; femei director; femei inginer; femei pilot de avion; femei parașutist; femei guardian; femei polițist; femei caporal; femei comandant; femei chirurg; femei mecanic auto; femei pilot de raliu; femei programator de orice fel, femei căpitan de vas; femei vatman; femei – om de știință în domeniul cercetării; femei care au ajuns, alături de colegi bărbați, pe Lună, în vederea exploatarei și cercetării științifice; femei care ocupă tot felul de posturi pe care înainte de Epoca Modernității, nu aveau posibilitatea să le ocupe. Azi, bărbatul își poate lua concediu maternal pentru creșterea copilului de până la doi ani, iar soția/partenera sa de viață să meargă la locul de muncă, dacă situația este de așa natură încât veniturile ei sunt mai consistente. De aici ne dăm seama cât de mult s-a schimbat mentalitatea societății, a individului, indiferent de gen și a familiei sale, în care se formează cei șapte ani de acasă (socializarea primară). *Planificarea familială* permite femeii să își programeze când anume dorește să aibe un copil. Acum, femeia este cea care alege dacă dorește sau nu și când să procreeze. Acest lucru constituie o libertate pe care femeile, mai ales cele căsătorite nu îl aveau. Era de neconceput un asemenea drept, acordat femeii. În prezent, bărbatul și femeia își pot împărți sarcinile de lucru în casă sau la locul de muncă, astfel încât să devină o echipă cât mai eficientă, nemaiținându-se cont de mentalitatea de gen. Rolul pe care îl are de îndeplinit o femeie și rolul pe care îl are de îndeplinit un bărbat, fie în cuplu, fie la locul de muncă nu mai seamănă cu perioada dinaintea Modernității. Nimeni nu mai poate spune că femeia nu poate face față unei provocări, de orice natură, mai mult sau mai puțin, în funcție de mai multe aspecte ce țin de conjunctură sau de caracteristici anumite ale provocărilor diverse.

Concluzii

Cuplul conjugal a fost mereu o provocare pentru cercetători, deoarece există o parte la care aceștia nu au acces, și anume intimitatea. Aceasta trebuie respectată deoarece vorbim de viața intimă a celor doi parteneri. Etica cercetării

respectă subiecții investigați și impune cercetătorului anumite bariere necesare, tocmai pentru a nu leza cuplul. În aceeași ordine de idei, orice cercetător are responsabilitatea etică și morală față de subiecții pe care îi investighează, motiv pentru care trebuie să respecte mai multe reguli, general valabile, pentru a nu aduce nici un fel de prejudicii fizice, psihice, cognitive, de relaționare pentru subiecți.

În prezent, nimeni nu poate spune cu certitudine către ce se îndreaptă cuplul heterosexual, dar se pot face multiple predicții pe baza statisticilor, unele mai apropiate sau mai depărtate de realitate. Evident că și aceste predicții sunt utile pentru crearea de noi scenarii și teorii posibile, care să ne ajute să înțelegem cât mai bine problematica violenței în cuplu, în toată dinamica sa. Cert este că cuplul va evolua sau involua odată cu societatea în care trăiește. Din acest motiv este necesar ca specialiștii din cadrul instituțiilor abilitate, de stat sau non-guvernamentale, să poată dispune de toate instrumentele necesare de luptă împotriva acestei probleme sociale (de exemplu, o legislație adecvată prevenirii și combaterii eficiente și corecte).

Nu numai România se confruntă cu violența în cuplu, ci și celelalte state ale lumii, indiferent de natura și cultura lor. Este vorba de un *flagel* care afectează cupluri de orice fel și din orice țară, motiv pentru care, au fost create mai multe instituții și legi universale¹⁹ care să poată fi puse în valoare atunci când este

¹⁹ A. Legislația la nivel regional privind combaterea violenței în relația de cuplu: *Carta Asiatică a Drepturilor Omului*. *Carta Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor* (1981). *Convenția Americană privind Drepturile Omului* (1969). *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* (1950). *Convenția Europeană pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante*. *Declarația Națiunilor Unite privind Eliminarea Violenței Împotriva Femeilor* (1993). *Convenția Interamericană privind Prevenirea, Pedepsirea și Eradicarea Violenței Împotriva Femeilor*. *Convenția Americană privind Drepturile Omului*.

B. Legislația la nivel internațional privind combaterea violenței în relația de cuplu: *Declarația Universală a Drepturilor Omului* (1948). *Convenția Internațională a Națiunilor Unite privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială* (1979). *Convenția cu privire la Drepturile Politice ale Femeii* (1952). *Declarația cu privire la Eliminarea Discriminării Împotriva Femeii* (1967). *Recomandarea Consiliului Europei privind Asistența Victimei și Prevenirea Victimizării* (21/1987). *Convenția pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeii* (1979) ce a fost adoptată și de către România în anul 1981. *Recomandarea Consiliului Europei privind Violența în Familie* (11/1985) *Convenția Inter-Americană pentru Prevenirea, Sancționarea și Eradicarea Violenței împotriva femeilor* (1994). *Convenția Împotriva Torturii și a altor Tratamente și Pedepse Crude, Inumane sau Degradante* (1984). *Recomandarea Consiliului Europei pentru Adoptarea Anumitor Măsuri cu Caracter Social privind Violența în Familie* (2/1990) *Declarația cu privire la Eliminarea Violenței Împotriva Femeii* (1993) *Convenția privind Consimțământul la Căsătorie, Vârsta Minimă pentru Căsătorie și Înregistrarea Căsătoriilor* (1962). *Recomandarea privind Consimțământul la Căsătorie, Vârsta Minimă pentru Căsătorie și Înregistrarea Căsătoriilor* (1965). *Recomandarea CE privind Violența Împotriva Femeilor* (1450/2000). *Rezoluția CE privind Mutilarea Genitală Feminină* (1427/2001). *Recomandarea CE privind Sclavia Domestică* (1523/2001). *Recomandarea CE privind Violența în Familie Împotriva Femeilor* (1582/2002). *Rezoluția CE privind Crimele Săvârșite în Nu-*

nevoie și situația o cere. Un punct pozitiv al luptei împotriva violenței în cuplu ține de faptul că se vorbește din ce în ce mai mult despre acest subiect la nivel instituțional, individual, de cuplu, familial, legislativ, social, științific, național, internațional ș.a.m.d.

Trebuie aflate motivele agresorului ce stau la baza comportamentului său față de victimă și, astfel, cei doi pot fi înțeleși și ajutați. Cauzele, motivele și circumstanțele ce au condus la un comportament agresiv pot fi multiple (Tutty, 2005; Tower, 2006): economice, politice, sociale, psihologice, biologice, relaționale, comunicaționale. Putem spune, însă, faptul că minorii sunt predispuși imitării comportamentului părinților (Bandura, 1977) și al adulților, în general. Și dacă aceste comportamente sunt întărite de către adulți, mediul înconjurător și/sau de mass-media, atunci minorii nu numai că vor fi tentați și încurajați să repete acele comportamente, dar se vor identifica și regăsi în ele. Odată ce cresc, își vor întemeia o familie la rândul lor, dar cu ideea bine fixată că femeia trebuie ținută sub control și pedepsită când se consideră că situația o cere.

Nu trebuie să generalizăm afirmând că toți indivizii care au experimentat violența în copilărie (fie martori și/sau victime) vor practica asemenea comportamente la maturitate. Nu putem afirma cu certitudine faptul că o femeie – victimă a violenței partenerului ei de viață – a fost victima unuia sau a ambilor părinți ai săi în copilărie, motiv pentru care acceptă comportamentul agresiv al partenerului. Generalizarea nu este de dorit în cercetarea științifică, deși există mulți indicatori ce pot conduce la o concluzie, uneori eronată. Acești indicatori ar putea ține de următoarele: familii sărace care au mulți copii, cu un nivel de școlarizare scăzut, unde se consumă mult alcool, iar părinții sunt șomeri. În aceste familii, înfloresc cultura violenței, a abuzului asupra femeii și copiilor.

Bibliografie

- **Abraham, D. și Chelcea, S. (2009).** *Opinia public despre discriminarea social. O analiză a Eurobarometrului special 269 (iunie 2008)*, Sociologie Românească, 7, 1, 10-23.
- **Atkinson, B., Calhoun, K. și Morris, K. (1989).** *Victim resistance to rape: The relationship of previous victimization, demographic, and situational factors. Archives of Sexual Behavior*, 18, 6, 497-506.

- **Băiașu, S. (2002).** *Egalitate și diferență: două versiuni ale dilemei și libertatea de a o rezolva.* În Todorean, O. (ed.). *Itinerarii contestatate. Studii de teorie politică feministă*, București, Editura Politeia SNSPA, 74-98.
- **Balswick, J.O. și Balswik, J.K. [1989] (2009).** *Familia. O perspectivă creștină asupra căminului contemporan*, Oradea, Editura Casa Cărții. (Trad. Rom. Gabor, T.).
- **Banciu, D. (2005).** *Crima și criminalitatea. Repere și abordări juris-sociologice*, București, Editura Lumina Lex.
- **Bandura, A. (1977).** *Social learning theory. Englewood cliffs.* New Jersey: Prentice – Hall.
- **Barnett, S.A. (1981).** *Models and morals: Biological images of man.* În Brain, P.F. și Benton, D. (coord.). *Multidisciplinary approaches to aggression.* Amsterdam, Elsevier Press, 194-219.
- **Batâr, D. (2004).** *Familia în dinamica societății*, Sibiu, Editura Universității “Lucian Blaga”.
- **Beauvoir, S. [1963] (2008).** *Neînțelegerea dintre sexe.* În Lair, S. (ed.). *Cuplul*, București, Editura Institutului European. 290-312.
- **Bonea, G. V. (2013).** *Elemente introductive legislative românești privind agresorul familial*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V. (2014).** *Atacul de panică și anxietatea: afecțiuni ale individului lumii contemporane. Întrebări și răspunsuri*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V. (2012).** *Aspecte teoretice introductive privind conflictul și negocierea la locul de muncă*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G. V. (2012).** *Violenta in relatia de cuplu: victime și agresorii. Teorie și aplicații*, Bucuresti, Editura Sigma.
- **Bonea, G.V. (2008).** *Abuzul asupra copiilor în România – cauzalitate și tipologie*, *Revista de Asistență Socială*, 3-4, 97-111.
- **Bonea, G.V. (2009).** *Criminalitatea și încrederea populației în poliția română*, *Revista de Criminologie, Criminalistică și Penologie*, 2, 63-75.
- **Bonea, G.V. (2009).** *Considerente psihosociale și legale asupra delincvenței juvenile în tranziția românească*, *Revista de Asistență Socială*, 1-2, 77-90.
- **Bonea, G.V. (2009).** *Femeia – victimă a violenței domestice în România*, *Revista de Asistență Socială*, 3-4, 128-152.
- **Bonea, G.V. (2010).** *Impactul politicilor sociale românești de prevenire și combatere a violenței în relația de cuplu*, *Revista editată în urma Colocviului Internațional de Științe Sociale, ACUM, Brașov*, 4, 2, 95-104.

- **Bonea, G.V. (2011)1.** *Sistemul nonguvernamental românesc destinat victimelor violenței domestice: Așezământul Social „Patriarhul Justinian Marina“*, Asociația Diaconia, Revista de Asistență Socială, 2, 133-150.
- **Bonea, G.V. (2011)2.** *Aspecte practice privind sistemul politic de protecție a copiilor cu dizabilități*, Revista de Calitatea Vieții, București, 12, 1, 83-102.
- **Braithwhait, R. (2001).** *Managing aggression*, London, Routledge.
- **Brillon, M. [2009] (2010).** *Emoțiile pozitive, emoțiile negative și sănătatea*, Iași, Editura Polirom.
- **Browne, A. și Fagon, J.A. (1994).** *Violence between spouses and intimates: Physical aggression between women and men in intimate relationships*. În Reiss, A.J. și Roths, J.A. (eds.). *Understanding and preventing violence*. Vol. 3, Washington D.C., National Academy Press, 115-292.
- **Browne, S. și Harrison, L. [1999] (2010).** *O călătorie în lumea de dincolo și înapoi*, București, Editura Adevăr Divin (Trad. Rom. Hanu, C.).
- **Chelcea, S. (2008).** *Rușinea și vinovăția*. În Chelcea, S. (coord.). *Rușinea și vinovăția în spațiul public. Pentru o sociologie a emoțiilor*, București, Editura Humanitas, 197-335.
- **Chelcea, S. (2010).** *Influența socială*. În Chelcea, S. (coord.). *Psihosociologie. Teorii, cercetări și aplicații*, Iași, Editura Polirom, 261-421.
- **Chelcea, S. și Iluț, P. (2008).** *Emoțiile: repere teoretice*. În Chelcea, S. (coord.). *Rușinea și vinovăția în spațiul public. Pentru o sociologie a emoțiilor*, București, Editura Humanitas, 17-100.
- **Chelcea, S. și Zodieru, A. (2010).** *Emoțiile – o construcție socială*. În Chelcea, S. (coord.). *Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicații*, Iași, Editura Polirom, 331-431.
- **Chelcea, S., Mărginean, I. și Cauc, I. (1998).** *Cercetarea sociologică. Metode și tehnici*, București, Editura Destin.
- **Freud, S. (1930).** *Civilization and its Discontents*, Londra, Hogarth Press.
- **Gâdei, D., (2003).** *Victimizarea femeii în România în perioada de tranziție*, Craiova, Editura Sitech.
- **Gilbert, P.R. (2002).** *Discourses of female violence and societal gender stereotypes. Violence Against Women*, 8, 1271-1300.
- **Lorenz, K. [1963] (2005).** *Așa zisul rău. Despre Istoria naturală a agresivității*. București, Editura Humanitas. (Trad. Rom. de Constantin, I.).
- **Mazur, A.G. (2002).** *Theorizing Feminist Policy*, New York, Oxford University Press.

- **Mitrofan, I. (1989).** *Cuplul conjugal, armonie și dizarmonie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- **Morris, D. [1967] (1991).** *Maimuța goală*, București, Editura Științifică.
- **Muntean, A. (1999).** *Violența domestică și maltratarea copilului*, Timișoara, Editura Revoluției din 1989.
- **Muntean, A. [2003] (2011).** *Violența în familie și maltratarea copilului*. În Neamțu, G., (coord.). *Tratat de asistență socială*, Iași, Editura Polirom, 421-437.
- **Ogle, R.L. și Walker, D.D. (2008).** *Sexual Aggression*. În Renzetti, C.M. și Edleson, J.L. (eds). *Encyclopedia of interpersonal violence*, California, SAGE Publications, 15-27.
- **Popotică, I. M. (2007).** *Violența intrafamilială*, București, Editura Pro Universitaria.
- **Rădulescu, M.S. (1993).** *Victimologie*. În Zamfir, C. și Vlăsceanu, L. (coord). *Dicționar de sociologie*, București, Editura Babel, 570-574
- **Rădulescu, M.S. (2010).** *Sociologia devianței și a problemelor sociale*, București, Editura Lumina Lex.
- **Rădulescu, M.S. (1993).** *Victimologie*. În Zamfir, C. și Vlăsceanu, L. (coord). *Dicționar de sociologie*, București, Editura Babel, 570-574.
- **Robinson, G.E. (2003).** *Violence against women in North America*. *Arck Womens Ment Health*, 6, 185-191.
- **Stânișor, E. (2003).** *Delincvența juvenilă*, București, Editura Oscar Print.
- **Sutherland, C., Bybee, D. și Sullivan, C. (1998).** *The long-term affects of battering on women's health*. *Women's Health: Res. Gender behavior Policy*, 4, 41-70.
- **Sutherland, C., Bybee, D. și Sullivan, C. (1998).** *The long-term affects of battering on women's health*. *Women's Health: Res. Gender behavior Policy*, 4, 41-70.
- **Sutherland, E.H. (1949).** *Principales of criminology*, Chicago, Lippincott Press.
- **Swan, S.C. și Snow, D.L. (2006).** *The development of a theory of women's use of violence in intimate relationships*. *Violence Against Women*, 12, 11, 1026-1045.
- **Tănăsescu, I. și Florescu, B. (1994).** *Victima și agresorul*, București, Editura INS.
- **Tannenbaum, F. (1938).** *Crime and the community*, New York, Columbia University Press.

- **Teodorescu, A. (1993).** *Problemă socială.* În Zamfir C. și Vlăsceanu, L. (coord.). *Dicționar de sociologie*, București, Editura Babel, 446-448
- **Tower, L.E. (2006).** *Barriers in screening women for domestic violence: A survey of social workers, family practitioners and obstetrician-gynecologists.* *Journal of Family Violence.* 21, 245-257.
- **Tutty, L.M. [1996] (2005).** *Cercetarea calitativă în asistența socială. Faze, etape și asrcini*, Iași, Editura Polirom. (Trad. Rom. Ilin, L., D.).
- **Vigarello, Georges, 1998,** *Histoire du viol, XVIe – XXe siècle*, Paris, Éditions du Seuil. (în rom. *Istoria violului. Secolele XVI – XX*, trad. de Beatrice Stanciu, Timișoara: Ed. Amarcord.
- **Vlăsceanu, L. (2007).** *Sociologie și modernitate. Tranziții spre modernitatea reflexivă*, Iași, Editura Polirom.
- **Vlăsceanu, L. (2011).** *Familii și relații de rudenie.* În Vlăsceanu, L. (coord.). *Sociologie*, Iași, Editura Polirom, 661-698.
- **Voinea, M. (1993).** *Sociologia familiei*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- **Voinea, M. (1996).** *Psihosociologia familiei*, București, Editura Universității București.
- **Voinea, M. (2005).** *Familia contemporană. Mică enciclopedie*, București, Editura Focus.
- **Wakefield, T. (2004).** *The family in twentieth-century American drama*, New York, Peter Lang Publishing.
- **Walker L.E. [1980] (2009).** *The battered woman syndrome*, Philadelphia, Editura Harper and Row, Ediția a 3-a.
- **Walker, L.E. (1991).** *Post-traumatic stress disorder in Women: Diagnosis and treatment of battered women syndrome*, *Psychotherapy*, 28, 10, 21-29.
- **Walker, L.E. (1999).** *Psychology and domestic violence around the world.* *American Psychologist*, 54, 1, 21-29.
- **Walker, L.E. (2000).** *The battered women syndrome*, New York, Springer Publishing.
- **Walker, L.E. (2007).** *Battered women syndrome.* În Jackson, N.A. (coord.). *Encyclopedia of domestic violence*, New York, Routledge Taylor & Francis Group. 63-70
- **Watt, K. (2008).** *Understanding risk factors for intimate partner femicide: The role of domestic violence fatality review teams.* În Baldry, A.C. și Winkel, F. (eds.). *Intimate partner violence. Prevention and intervention:*

The risk assessment and management approach, New York, Nova Science Publishers, 45-60.

- **Williams, R.M. Jr. (1968).** *The concept of norms.* În Sills, D.L. (ed.). *International encyclopedia of the social sciences*, Vol. II, New York, Macmillan, 203-208.
- **Wolfe, D.A., Wekerle, C. și Scott, K. (1997).** *Alternatives to violence: Empowering youth to develop healthy relationships*, California, Sage Publications.
- **Woodredge, J. și Thistlethwaite, A. (2002).** *Reconsidering domestic violence recidivism: Conditioned effects of legal controls by individual and aggregate levels of stake in conformity.* *Journal of Quantitative Criminology*, 18, 1, 45-70.
- **Wormer, K.S. (2007).** *Domestic violence and substance abuse: An integrated approach.* În Roberts, A.R. și Barbara, W.W. (eds.). *Battered women and their families. Intervention strategies and treatment programs*, New York, Springer Publishing Company, LLC. 339-423.
- **xxx. Correctional Service Canada, 1988,** cartea: *Societatea violenței (intra) familiale: victime și agresori în familie*, Sorin M. Rădulescu, București, Editura Lumina Lex, 2001, p. 37.

Abuzul asupra copilului (*the child abuse*) constituie una dintre cele mai discutate și analizate teme, fiind în același timp extrem de delicată. În comparație cu un adult, un copil nu poate înțelege, nu se poate apăra sau nu răspunde la forma de abuz la care este supus. Abuzul de orice formă, fie economic, fizic, sexual, neglijare, exploatare etc., are o rezonanță negativă pe termen scurt, mediu și lung. Orice formă de abuz, indiferent de intensitatea sa, poate dăuna minorului, astfel încât, ajuns la maturitate, acesta să nu poată fi capabil să aibă o viață psiho-socio-cognitivă și economică echilibrată.

Studiul abuzului asupra copilului este și va fi un exercițiu ce va atrage mulți cercetători și specialiști calificați în domeniul prevenirii și combaterii acestei problematice.

Bătaia nu este deloc „ruptă din Rai“, ci va avea repercusiuni grave asupra individului și, implicit, asupra întregii societăți. Din acest motiv, este necesar să ne protejăm copiii de orice formă de abuz, venită din partea oricui, chiar și din partea propriilor părinți, tocmai pentru a putea avea un viitor cât mai bun.

Lucrarea de față este adresată victimelor, dar mai ales specialiștilor din acest domeniu, care instrumentează cazurile de abuz asupra minorului.

Autoarea:

Lect. Univ. Dr.

Cercetător Științific, Academia Română, ICCV

